

Regeringens proposition

1984/85: 211

om reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m.;

beslutad den 2 maj 1985.

Regeringen förelägger riksdagen vad som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll för de åtgärder och de ändamål som framgår av föredragandens hemställan.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

SVANTE LUNDKVIST

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag om prisregleringen på sockerbeter och socker för tiden den 1 juli 1985—den 30 juni 1987 och för övriga jordbruksprodukter för tiden den 1 juli 1985—den 30 juni 1986. Vidare behandlas åtgärder för att stimulera exporten av livsmedel. Dessutom tas upp vissa anslagsfrågor på jordbrukets område.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1985-05-02

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Petersson, Boström, Bodström, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Thunborg, Wickbom

Föredragande: statsrådet Lundkvist

Proposition om reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m.

1 Inledning

I prop. 1984/85: 166 har regeringen lagt fram förslag till riktlinjer för en samlad livsmedelspolitik. Dessa grundar sig på förslag som har avgetts av 1983 års livsmedelskommitté¹.

Regeringen uppdrog den 20 december 1984 åt statens jordbruksnämnd att efter överläggningar med företrädare för sockerbetsodlarna och socker-tillverkningen samt jordbruksnämndens konsumentdelegation avge förslag om den närmare utformningen av prisregleringen på sockerbetor och socker för tiden den 1 juli 1985 – den 30 juni 1987.

Nämndens förslag skulle bygga på att driften vid samtliga nu existerande sockerbruk skall upprätthållas. Sockerbetsarealen borde med utgångspunkt i en areal år 1985 om högst 51 500 hektar anpassas med hänsyn till den beräknade trendmässiga avkastningsökningen för sockerbetor. Överläggningarna skulle ske med utgångspunkt i riksdagens beslut om mål för livsmedelspolitiken (prop. 1983/84: 76, JoU 20, rskr 141) och i den ordning som gäller för övriga jordbruksprodukter enligt nämnda riksdagsbeslut. Förslaget skulle vara så avvägt att något underskott inte beräknas uppkomma i sockerregleringsfonden. Nämnden borde vidare beakta vad som i prop. 1983/84: 191 anförts om finansieringen av visst stöd till biodlingen.

Statens jordbruksnämnd har efter avslutade överläggningar i skrivelse den 20 februari 1985 lagt fram förslag beträffande prisregleringen på soc-

¹ Generaldirektören Ingvar Lindström, ordförande, riksdagsledamoten Arne Andersson i Ljung, lantbrukaren Eric Enlund, journalisten Birgitta Gustafson, riksdagsledamöterna Egon Jacobsson, Einar Larsson, Grethe Lundblad, Åke Selberg och Aina Westin.

kerbetor och socker för tiden den 1 juli 1985—den 30 juni 1987. Skrivelsen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Regeringen uppdrog den 14 februari 1985 åt statens jordbruksnämnd att, efter överläggningar med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation, lämna förslag om den närmare utformningen av prisregleringen på jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker för tiden den 1 juli 1985—den 30 juni 1986. Förslaget skulle utformas med utgångspunkt i riksdagens beslut om vissa livsmedelspolitiska frågor (prop. 1983/84: 76, JoU 20, rskr 141).

Vidare skulle jordbruksnämnden lägga fram förslag om användningen av införselavgiftsmedel och därvid utgå från att av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen ett belopp motsvarande 8,5 milj. kr. fick disponeras för pristillägg på får- och lammkött samt 8 milj. kr. för att täcka kostnader för statistik på jordbrukets område.

Jordbruksnämnden skulle också ta upp frågan om ytterligare finansiering inom ramen för jordbruksprisregleringen av viss del av kostnaderna för djurens hälso- och sjukvård. Utgångspunkten skulle härvid vara att ytterligare 15 milj. kr. avlastas statsbudgeten.

Vidare skulle prövas möjligheterna att finansiera en till 10 milj. kr. uppgående del av kostnaderna för den statliga rådgivningen till jordbruket på annat sätt än över statsbudgeten.

Slutligen skulle jordbruksnämnden lämna förslag om en successiv avveckling av den rörliga kredit på högst 250 milj. kr. som f. n. står till förfogande för säsongmässig lagring av jordbruksprodukter. Utgångspunkten skulle vara en minskning av krediten från den 1 juli 1985 med 100 milj. kr. Vidare skulle jordbruksnämnden beakta att den rörliga kredit på högst 120 milj. kr. som f. n. står till förfogande för ändamål inom jordbruksprisregleringen och regleringen av sockernäringen skulle minskas till 50 milj. kr. från den 1 juli 1985.

I skrivelse den 24 april 1985 har jordbruksnämnden efter avslutade överläggningar lagt fram förslag till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område efter den 30 juni 1985 m. m. Till jordbruksnämndens skrivelse har fogats särskilda skrivelser från Lantbrukarnas förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdelegation med synpunkter på jordbruksnämndens förslag. Två ledamöter i jordbruksnämnden har avgett reservation mot förslaget. Jordbruksnämndens skrivelse med delegationernas synpunkter samt reservationen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

Livsmedelskommittén har den 30 januari 1985 överlämnat betänkandet (Ds Jo 1985: 1) Export av livsmedel. Betänkandet har remissbehandlats. Till protokollet i detta ärende bör fogas dels kommitténs sammanfattning av betänkandet som *bilaga 3*, dels en förteckning över remissinstanserna och en sammanställning av remissyttrandena över betänkandet som *bilaga 4*. Beträffande nuvarande förhållanden m. m. samt kommitténs närmare överväganden hänvisas till betänkandet.

Jordbruks-, skogs- och fiskeriadministrativa utredningen¹ avgav i september 1984 betänkandet (Ds Jo 1984: 14) Samordning av vissa resurser vid lantbruksnämnderna, skogsvårdsstyrelserna och den lokala fiskeriadministrationen.

I betänkandet behandlas förutsättningarna för att genom samverkan i olika former effektivisera användningen av de samlade resurserna för länsmyndigheterna under jordbruksdepartementet.

Efter remiss har yttranden över utredningens betänkande avgetts av riksrevisionsverket (RRV), statskontoret, lantbruksstyrelsen – som bifogat yttranden från samtliga lantbruksnämnder, skogsstyrelsen – som bifogat yttranden från samtliga skogsvårdsstyrelser, länsstyrelserna i Uppsala, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Svenska cellulosaförbundet och pappersbruksföreningen, Centralorganisationen SACO/SR och Trädgårdsnärings riksförbundet. Ett yttrande har också inkommit från Svenska skogsarbetareförbundet.

I prop. 1984/85: 100 (bil. 11 s. 20, 38, 43 och 71) har regeringen föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Lantbruksnämnderna för budgetåret 1985/86 beräkna ett förslagsanslag av 212 781 000 kr., till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för budgetåret 1985/86 beräkna ett förslagsanslag av 2 968 000 000 kr., till Bidrag till permanent skörde-skadeskydd för budgetåret 1985/86 beräkna ett anslag av 1 000 kr., till Administration av permanent skörde-skadeskydd m. m. för budgetåret 1985/86 beräkna ett förslagsanslag av 23 898 000 kr., till Lantbruksstyrelsen, djurens hälso- och sjukvård: Uppdragsverksamhet för budgetåret 1985/86 beräkna ett förslagsanslag av 1 000 kr. och till Bidrag till djurens hälso- och sjukvård för budgetåret 1985/86 beräkna ett reservationsanslag av 40 470 000 kr. Jag anhåller att nu få ta upp dessa frågor.

2 Föredragandens överväganden

2.1 Prisregleringen på sockerbetor och socker

Prisregleringens utformning under perioden

Jordbruksnämnden har på regeringens uppdrag haft överläggningar med Sveriges betodlars centralförening (SBC) och Svenska sockerfabriks AB (SSA) samt nämndens konsumentdelegation om prisregleringen på sockerbetor och socker för tvåårsperioden den 1 juli 1985 – den 30 juni 1987. Efter avslutade överläggningar och i samförstånd med SBC, SSA och konsumentdelegationen föreslår jordbruksnämnden att sockerbetsodlarna årligen under perioden erhåller kompensation för kostnadsökningar i odlingen samt inkomstföljsamhet utifrån utfallet av obundna överläggningar. För

¹ F. d. statssekreteraren Ivan Eckersten.

SSA:s del föreslår jordbruksnämnden att kompensation för kostnadsökningar m. m. ges en gång per år utifrån utfallet av obundna överläggningar.

SSA övergår fr. o. m. hösten 1985 till gaseldning vid flera sockerbruk och jordbruksnämnden föreslår bl. a. mot bakgrund härav att en särskild arbetsgrupp utreder kompensationsmodellen med avseende på energikostnader. Vidare får enligt jordbruksnämnden korrigeringar göras av betodlingens och SSA:s kostnadsvolymer på grund av att kontraktsvillkoren för frö, biprodukter, transporter m. m. ändras fr. o. m. år 1985.

Nämnden har redovisat förslag till kompensationsbelopp avseende regleringsåret 1985/86. Jag återkommer till detta förslag i det följande. I fråga om kompensationsbeloppen för regleringsåret 1986/87 föreslår jordbruksnämnden att överläggningar äger rum i slutet av år 1985. Härvid bör enligt nämnden sedvanligt material om kostnadsvolymer, kostnadsutveckling m. m. tas fram och i huvudsak ligga till grund för överläggningarna.

Om väsentligt ändrade förutsättningar inträffar under regleringsperioden föreslår jordbruksnämnden att det bör få ankomma på den att efter överläggningar med delegationerna lägga fram förslag till de åtgärder som kan anses påkallade.

För egen del kan jag i allt väsentligt biträda jordbruksnämndens förslag beträffande utformningen av prisregleringen på sockerbetor och socker för tvåårsperioden 1985/86–1986/87. Förslaget bygger på att driften vid samtliga nu existerande sockerbruk bibehålls. Kostnadskompensationen till betodlarna och sockerbolaget samt betodlarnas inkomstföljsamhet bör bestämmas en gång per år efter obundna överläggningar. Överläggningarna avseende regleringsåret 1986/87 bör som jordbruksnämnden har föreslagit äga rum i slutet av år 1985. Som jordbruksnämnden framhåller behöver vissa frågor inom prisregleringen ses över med anledning av ändrade kontraktsvillkor mellan betodlarna och SSA samt övergång till gaseldning vid vissa sockerbruk. Det ankommer på jordbruksnämnden att ta de initiativ som behövs härför och att vid behov komma in till regeringen med de förslag som kan föranledas av översynen. Om väsentligt ändrade förutsättningar inträffar under perioden bör det vidare ankomma på jordbruksnämnden att efter överläggningar med SSA, SBC och konsumentdelegationen lägga fram förslag till de åtgärder som kan anses påkallade.

Det bör ankomma på regeringen att besluta om den närmare utformningen av prisregleringen under perioden.

Areal och arealbidrag

Under innevarande prisregleringsperiod har sockerbetsarealen i enlighet med riksdagens beslut (prop. 1982/83: 162, JoU 35, rskr 336) minskats med 500 ha per år med sikte på en areal år 1985 på högst 51 500 ha. Jordbruksnämnden föreslår nu att arealen bör uppgå till högst 51 300 ha både år 1985 och år 1986. Erforderlig kvotering av odlingen bör utgå från nu gällande principer och godkännas av nämnden. Prisavdraget vid överodling bör vara kraftigt.

Jordbruksnämnden föreslår oförändrade arealbidrag. Det innebär 500 kr. per ha till odlarna på Gotland, 400 kr. per ha till odlarna på Öland och 200 kr. per ha till de odlare i Småland och Blekinge som levererar betor till bruket i Mörbylånga.

Jag biträder jordbruksnämndens förslag till total sockerbetsareal och arealbidrag. Det bör ankomma på regeringen att besluta i dessa frågor under perioden.

Ersättningen till sockerbetsodlarna och sockerbolaget

Jordbruksnämnden föreslår efter överläggningar och i samförstånd med SBC och konsumentdelegationen att betodlarna i form av prishöjningar per den 1 juli 1985 ges kostnadskompensation med 40,23 milj. kr. och inkomstföljksamhet med 3,77 milj. kr. Förslaget innebär att grundpriset för sockerbetor med 16% sockerhalt bör höjas med 1,72 kr. per 100 kg. vilket motsvarar en partiprishöjning på socker med 13,67 kr. per 100 kg eller 3,1%. Grundpriset på sockerbetor föreslås år 1985 bli 30,20 kr. per 100 kg.

Vad gäller kompensationen till sockerbolaget föreslår jordbruksnämnden att prisregleringen, liksom tidigare, endast bör avse strösocker. Av verksamheten vid raffinaderiet i Arlöv bör ingå raffineringen av såväl inhemskt som importerat råsocker för den svenska marknaden.

Sockerpriset har hittills justerats när oljepriset har ändrats med minst ± 160 kr. per m^3 . Denna regel ledde under regleringsåret 1983/84 till två prishöjningar på sammanlagt 8,19 kr. per 100 kg socker. Under regleringsåret 1984/85 har regeln hittills givit en höjning om 3,95 kr. per 100 kg socker.

Jordbruksnämnden föreslår efter överläggningar och i samförstånd med SSA och konsumentdelegationen att SSA för regleringsåret 1985/86 tillerkänns kostnadskompensation i form av prishöjningar per den 1 juli 1985 med 29 milj. kr. I kostnadskompensationen ingår vissa engångsersättningar. Vidare har avdrag gjorts med hänsyn till effektivitetsförbättringar i sockerproduktionen och för definitiv reglering av oljekostnaderna för regleringsåret 1983/84. I kostnadskompensationen har vidare merkostnaderna för bruken på Öland och Gotland beaktats vilket vid normal produktionsvolym innebär 18,4 milj. kr. Dessutom föreslås SSA erhålla 4,3 milj. kr. ur sockerregleringsfonden för driften av dessa bruk.

Kostnadskompensationen till SSA motsvarar en prishöjning på 9,01 kr. per 100 kg socker eller 2,1%. Härtill kommer effekterna av eventuell slutjustering av lönekostnadskompensationen samt av eventuella oljeprisändringar.

Tillsammans medför de prishöjningar som jordbruksnämnden har föreslagit att sockerpriset i fabriksledet stiger den 1 juli 1985 med ca 23 kr. per 100 kg eller med 5,2%. Jordbruksnämnden begär att få genomföra prishöjningarna på ett sådant sätt att minsta möjliga störning uppstår på marknaden. Nämnden föreslår vidare att ersättningen för raffinering och lagring

av importerat råsocker får höjas motsvarande genomsnittliga kostnadsökningarna i sockertillverkningen.

För egen del vill jag framhålla följande. Det bör ankomma på regeringen att besluta om kostnadskompensation och inkomstföljsamhet för betodlarna och om kostnadskompensation för SSA under regleringsperioden. Jag biträder de förslag som jordbruksnämnden har lagt fram och avser att vid senare tillfälle återkomma till regeringen i frågan.

Gränsskyddet och regleringsekonomin

Gränsskyddet för socker föreslås av jordbruksnämnden utgå enligt de grunder som hittills har gällt. Detta innebär att en införselavgift tas ut för importerade kvantiteter under perioder då världsmarknadspriset understiger det fastställda avräkningspriset på socker ur svenska betor. De uppburna medlen bör – liksom hittills – tillföras sockerregleringsfonden.

Jag biträder jordbruksnämndens förslag i fråga om gränsskyddet för socker.

Vid behov bör jordbruksnämnden få ta ut en försäljningsavgift på allt socker som säljs inom landet. Därvid kommer det inhemska partipriset att höjas med ett belopp som motsvarar försäljningsavgiften. De insamlade medlen bör användas för att subventionera sockerimport när världsmarknadspriset är högre än det svenska.

Behållningen i sockerregleringsfonden var 10,4 milj. kr. den 30 juni 1984. Utgående behållning den 30 juni 1985 kan enligt jordbruksnämnden beräknas till 25–30 milj. kr. Vid normal skörd år 1985 blir inkomsterna av införselavgifter begränsade med hänsyn till att skörden år 1984 gav ett överskott. Överskottet minskar importutrymmet under regleringsåret 1985/86. Fondens behållning kan därför beräknas minska under regleringsåret 1985/86. Mot denna bakgrund har betodlarna och SSA inte aktualiserat frågan om ytterligare återbetalningar av medel ur sockerregleringsfonden.

Betodlarna och SSA bör enligt jordbruksnämnden om så erfordras skjuta till medel så att fonden den 30 juni 1986 och den 30 juni 1987 inte visar underskott. Denna garanti gäller för prisutjämning av olika slag samt i princip nu gällande former av regionalstöd. I gengäld bör näringen – med beaktande av förändringar i regleringsekonomin – hösten 1985 och hösten 1986 få ta upp överläggningar om eventuell ytterligare återbetalning av tidigare inbetalda medel. Medlen skall fördelas i samma proportioner som för 1983 års skörd. Utbetalningarnas storlek får då bedömas utifrån skördarnas storlek och tillgängliga medel i fonden.

Kostnaderna för subventionering av frakten av socker till de fyra nordligaste länen och Kopparbergs län bör enligt jordbruksnämnden få bestridas från sockerregleringsfonden med 1,2 milj. kr. Ur fonden bör dessutom bestridas kostnaderna för dels arealbidrag till de odlare som levererar betor till öbruken till en beräknad kostnad av 3,5–4,0 milj. kr., dels

ersättning om 4,3 milj. kr för SSA:s merkostnader för driften vid dessa bruk. Till kollektiva åtgärder inom biodlingen bör tas 0,5 milj. kr. ur sockerfonden. Vidare bör regleringsföreningen Svensk Sockerhandels administrationskostnader få täckas ur fonden. Fondmedlen används också till vissa kostnader inom prisutjämnningen för varor innehållande socker. Vid tillverkning av vissa produkter såsom farmaceutiska halvfabrikat för export återbetalas införselavgiften för förbrukat socker. I en situation med ingen eller ringa sockerimport bör i stället enligt jordbruksnämnden exportbidrag ur sockerregleringsfonden lämnas för sådana produkter.

Jag biträder jordbruksnämndens förslag beträffande regleringsekonomi under regleringsperioden 1985/86–1986/87. Liksom hittills bör även stödet till merkostnaderna för öbruket finansieras inom ramen för regleringen.

2.2 Prisregleringen på jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker

Jordbruksnämnden har utformat sitt förslag med utgångspunkt i riksdagens beslut om mål för livsmedelspolitiken (prop. 1983/84: 76, JoU 20, rskr 141). En annan utgångspunkt har varit statsmakternas mål om en inflation på högst 3% för år 1985, vilket också getts uttryck i införandet av allmänt prisstopp och andra ekonomisk-politiska åtgärder.

Jordbruksnämnden har vidare i enlighet med sitt uppdrag utgått från att prisregleringsperioden skall omfatta tiden den 1 juli 1985–den 30 juni 1986. Mittpriser m. m. föreslås under perioden få ändras den 1 juli 1985 och den 1 januari 1986.

Jordbruksnämndens förslag innebär per den 1 juli 1985 att jordbruket för ökade kostnader under det senaste halvåret tillerkänns 292 milj. kr. och viss livsmedelsindustri 153 milj. kr. För inkomstföljsamhet med andra grupper i samhället erhåller jordbrukarna 102 milj. kr. vilket enligt nämnden bör ge en inkomstökning med 5%. Från det sammanlagda totalbeloppet av 547 milj. kr. görs ett avdrag för rationaliserings- och produktivitetsvinster i jordbruket och berörd livsmedelsindustri av totalt 82 milj. kr.

Sammanlagt innebär dessa förslag att jordbruket och den del av livsmedelsindustrin som omfattas av jordbruksprisregleringen (främst mejerier och slakterier) genom att prisnivån i prisregleringsledet höjs den 1 juli 1985 tillförs 465 milj. kr. Beloppets storlek har inte accepterats av Lantbrukarnas förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdelegation.

Genom förslaget beräknas prisnivån i prisregleringsledet höjas med ca 2%. Vid oförändrade öresmarginaler i efterföljande led och inkl. mervärdeskatt beräknas förslaget medföra att prisnivån i konsumentledet (KPI) höjs med drygt 0,1%.

Sedan regeringen och riksdagen tagit ställning till förslaget kommer beloppet att fördelas på produkter efter överläggningar under maj/juni.

Vad gäller den 1 januari 1986 föreslår jordbruksnämnden ett preliminärt kompensationsbelopp av 348 milj. kr. Detta belopp har beräknats utifrån

en prognos över prisutvecklingen under tiden april–oktober 1985. Det definitiva beloppet föreslås fastställas efter överläggningar i november/december 1985.

Nyssnämnda belopp har godtagits av konsumentdelegationen men inte av Lantbrukarnas förhandlingsdelegation.

De närmare grunderna för beräkningen av beloppen framgår av jordbruksnämndens förslag (bilaga 2).

För egen del vill jag framhålla följande. Ett viktigt mål för regeringens ekonomiska politik är att pressa ned inflationen under år 1985 till 3%. Att pressa ned inflationen är nödvändigt om vi skall kunna fortsätta den ekonomiska återhämtning som inletts under de senaste åren, bibehålla vår internationella konkurrenskraft och bevara konsumenternas köpkraft. Att denna politik lyckas är också av stor betydelse för jordbruket. En fortsatt framgångsrik ekonomisk politik är enligt min mening en förutsättning för att vi skall kunna komma till rätta med de problem som f. n. råder inom livsmedelssektorn, inte minst med överskotten av jordbruksprodukter.

Jordbruksnämndens förslag innebär att jordbruket får kompensation för ökade kostnader i produktionen och dessutom en inkomstökning med 5%. Den föreslagna inkomstökningen motsvarar således vad löntagarna får för år 1985. Även i fråga om det totala beloppet ligger jordbruksnämndens förslag inom ramen för det inflationsmål på 3% som regeringen ställt upp. Jag kan därför biträda jordbruksnämndens förslag.

Förslaget innebär att jordbruket och viss förädlingsindustri genom ändrade mittpriser m. m. per den 1 juli 1985 tillerkänns 465 milj. kr. Jordbruksnämnden bör ta upp överläggningar med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdelegation om fördelningen av beloppet på produkter och inkomma med förslag härom till regeringen. Det ankommer på regeringen att besluta i denna fråga.

I fråga om kompensationen per den 1 januari 1986 förordar jag i enlighet med jordbruksnämndens förslag ett preliminärt belopp av 348 milj. kr. Det definitiva beloppet bör få fastställas av regeringen på förslag av jordbruksnämnden, som bör ta upp överläggningar om beloppet med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen i slutet av år 1985. Vid detta tillfälle bör, som jordbruksnämnden har föreslagit, få tas upp s. k. överhållningsfrågor, frågan om fördelningen på produkter, liksom övriga frågor som enligt nämndens förslag bör få åberopas vid detta tillfälle. Även i dessa frågor bör det få ankomma på regeringen att besluta.

Det särskilda etableringsstödet, som syftar till att underlätta generationsskifte och till att nystartade jordbrukare skall kunna etablera sig föreslås få utgå även under regleringsåret 1985/86. Utgifterna härför har av lantbruksstyrelsen beräknats till 40 milj. kr. Lantbrukarnas förhandlingsdelegation har inte accepterat att mer än 32 milj. kr. får utgå om jordbruksnämndens förslag läggs till grund för kompensationen. Jordbruksnämnden föreslår därför att 32 milj. kr. får utgå för etableringsstöd inom den ram som tilldelas jordbruket.

Jag biträder jordbruksnämndens förslag. Liksom hittills bör de medel som åtgår för etableringsstöd få finansieras inom ramen för jordbruksprisregleringen. Det bör få ankomma på regeringen att besluta i denna fråga.

Jordbruksnämnden har inte funnit det möjligt att finansiera 15 milj. kr. för djurens hälso- och sjukvård och 10 milj. kr. för rådgivningen till jordbruket inom ramen för prisregleringen. Jag återkommer till dessa frågor i samband med anslagsfrågorna för budgetåret 1985/86.

Jordbruksnämnden anför att räntestödet enligt förslag av LRF och lantbruksstyrelsen bör avvecklas enligt fastställd plan dock med ett års förskjutning för norra Sverige. Räntedebitering och amortering för första årets stöd bör senareläggas ett år. För regleringsåret 1985/86 beräknar lantbruksstyrelsen kostnaderna för räntestödet till ca 20 milj. kr. Detta belopp bör tas från medel för låginkomstsatsning m. m. Inom ramen för beloppet 20 milj. kr. har LRF och lantbruksstyrelsen föreslagit att 1 milj. kr. får användas av lantbruksstyrelsen för en samordnad rådgivningsinsats till de lantbruksföretag som erhåller stödet. Jordbruksnämnden tillstyrker dessa förslag, till vilka även konsumentdelegationen har anslutit sig.

Även jag biträder förslagen rörande räntestödet.

Avvecklingsersättningen till äldre mjölkproducenter föreslås bibehållas under regleringsåret 1985/86. Medel för detta anvisas från medel för låginkomstsatsning m. m. (produktionsanpassning m. m.). Jordbruksnämnden föreslår i likhet med LRF att möjlighet ges att införa avvecklings- eller uppehållsersättning även för producenter inom kött- och fläsk/smågrisproduktionen. Medel härför förutsätts utgå från delposten produktionsanpassningsåtgärder.

Konsumentdelegationen har anslutit sig till förslaget beträffande avvecklingsersättning för äldre mjölkproducenter. Också jag biträder detta förslag.

Det är allmänt sett angeläget att näringen ges möjligheter till att vidta behövliga åtgärder för anpassning av produktionen. Några konkreta förslag till åtgärder av det slag jordbruksnämnden tagit upp för produktionsanpassning i fråga om kött- och fläskproduktionen föreligger inte. Det bör ankomma på regeringen att ta ställning när sådana förslag redovisats.

Jordbruksnämnden föreslår i samråd med LRF att ett belopp av högst 100 milj. kr. som anslagits för låginkomstsatsning bör få användas för prisnedsättning på nötkött i syfte att minska exportöverskotten. Vidare har LRF med tillstyrkan av jordbruksnämnden föreslagit att 50 milj. kr. av fonderade medel för avbytarverksamhet överförs till posten produktionsanpassningsåtgärder.

Jag har inget att invända mot förslagen. Till frågan om låginkomstsatsning m. m. inom jordbruket återkommer jag i samband med anslagsfrågorna för budgetåret 1985/86.

Jordbruksnämnden har tagit upp vissa frågor rörande prisregleringen på

olika produkter m. m. Det ankommer på regeringen att besluta i dessa frågor. För riksdagens information vill jag nämna att jag har för avsikt att föreslå regeringen att besluta i enlighet med jordbruksnämndens förslag.

I prop. 1984/85: 166 om livsmedelspolitiken har regeringen föreslagit att samhället under en femårsperiod tar ett delansvar för överskottsarealens kostnader. Jag tar nu upp frågan om finansieringen av samhällets delansvar. Som jag anförde i min anmälan till nämnda proposition bör en totalfinansiering av samhällets kostnader ske. Denna bör ske inom jordbrukssektorns ram. Mot denna bakgrund föreslår jag att samhällets delansvar finansieras genom att det beräknade beloppet, 160 milj. kr., tas ut i form av prishöjningar per den 1 januari 1986. Det bör få ankomma på regeringen att besluta i frågan. Jag avser att senare föreslå regeringen att uppdra åt jordbruksnämnden att efter överläggningar med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen lämna förslag om hur beloppet skall tas ut och användas för ifrågavarande ändamål.

2.3 Export av livsmedel

I prop. 1984/85: 166 om livsmedelspolitiken har regeringen bl. a. lagt fram förslag till produktionsmål för jordbruket. Förslaget i propositionen överensstämmer med livsmedelskommitténs förslag i betänkandet (SOU 1984: 86) Jordbruks- och livsmedelspolitik. Detta förslag till produktionsmål för jordbruket innebär att – så länge de nuvarande världsmarknadpriserna på jordbruksprodukter består – jordbrukspolitiken bör inriktas mot att balans mellan produktion och behov av jordbruksprodukter uppnås. I nämnda proposition anmälde jag min avsikt att senare återkomma till frågan om åtgärder för att främja exporten av livsmedel. Jag tar nu upp denna fråga.

Livsmedelskommittén anser att i första hand en reducering av överskotten av animalieprodukter är angelägen. Under anpassningsperioden kommer emellertid ett betydande exportbehov att kvarstå. Anpassningsperioden ger också tillfälle till att man fortlöpande prövar läget. Perioden bör utnyttjas till att man söker åstadkomma en så lönsam export av livsmedel som möjligt. Sannolikt kommer denna export inte att lösa överskottsproblemen men deras följder kan mildras. Även efter en sådan anpassning får man räkna med att vissa överskott kommer att finnas, bl. a. på grund av säsong- och årsmånsvariationer, som i varje fall inom jordbruket kan vara betydande. Dessa överskott bör självfallet avsättas med bästa möjliga utbyte.

Blir det å andra sidan möjligt att ta ut bättre priser på exportmarknaden än vad som nu kan överblickas torde enligt kommittén de ställningstaganden som livsmedelskommittén föreslagit i fråga om produktionsbalansen komma att omprövas.

I sitt ställningstagande understryker livsmedelskommittén vikten av att

alla möjligheter tillvaratas att förbättra exportens lönsamhet.

För en satsning på export talar således enligt kommittén att vi under avsevärd tid kommer att ha ett överskott av främst jordbruksprodukter, vilka i mer eller mindre förädlad form måste exporteras. Det gäller därvid att dra så många fördelar som möjligt för landet av exporten. En viktig punkt är då att få ut största möjliga exportvärde.

Nackdelarna med en satsning på export är enligt kommittén den osäkerhet som trots allt råder om möjligheterna att åstadkomma en långsiktigt lönsam export av livsmedel. Huvuddelen av råvaruproduktionen – i varje fall inom jordbruket – ger f. n. inte en tillräcklig lönsamhet oavsett om den sker i form av förädlade produkter eller ej. Om man däremot ser till förädlingsindustrin finns goda förutsättningar att nå lönsamhet i själva förädlingsverksamheten även när den sker för export. Detta förutsätter emellertid att råvarorna kan erhållas till världsmarknadspris. Liksom i all annan affärsverksamhet innebär emellertid en satsning på livsmedelsexport ett risktagande som inte utan vidare kan garanteras ge ett visst resultat. Det kan givetvis inte heller garanteras att de resurser som satsas på livsmedelsexport inte skulle kunna ge ett ännu bättre resultat om de i stället satsades inom andra samhällssektorer. Enligt kommittén är emellertid omständigheterna sådana att rimliga utsikter till framgång finns, vilket bör föranleda en samlad aktion från alla intressenter – staten, jordbruket och industrin – för att främja den svenska livsmedelsexporten. Denna aktion föreslås bl. a. omfatta dels företagets marknadsföring och produktutveckling, dels statens handelspolitiska verksamhet och exportfrämjande i övrigt.

Exportfrämjande verksamhet på livsmedelsområdet bedrivs f. n. av Sveriges exportråd genom Swedish Food Promotion (SFP). Syftet är att förbättra förutsättningarna för svensk livsmedelsexport. Motsvarande exportfrämjande organ finns i ett flertal västeuropeiska länder.

Livsmedelskommittén anser att det även fortsättningsvis finns behov av ett särskilt organ som uttryck för satsningen på livsmedelsexporten. Organet bör enligt kommittén aktivt och i nära samarbete med berörda exportörer främja en långsiktig export. Organet bör dock inte bedriva någon egen försäljningsverksamhet. Det exportfrämjande organet föreslås inleda sin verksamhet i och med verksamhetsåret 1985/86.

Parallellt med det föreslagna organet bör den svenska utlandsrepresentationen åläggas att ytterligare uppmärksamma möjligheter till livsmedelsexport.

Kommitténs förslag innebär att det nya främjandeorganet får en delvis annan inriktning än SFP. Kommittén föreslår därför att organet ges ett annat namn, förslagsvis Food From Sweden (FFS).

FFS föreslås inte koncentrera sig enbart på s. k. högförädlade livsmedel. I stället bör FFS utgöra ett centralt främjandeorgan för svensk export av livsmedel. Härvid bör även exporten av jordbruks-, trädgårds- och fiskerå-

varor inbegripas. Det finns enligt kommitténs mening ingen anledning att inom ett paraplyorgan göra åtskillnad mellan varor av olika förädlingsgrad, även om man naturligen får räkna med att de mera förädlade produkterna proportionellt kan kräva mera av FFS:s resurser.

FFS föreslås få till uppgift att tillhandahålla exportföretagen viss service. Det gäller bl. a. att dels hålla en bas av allmänna marknadsfakta som grundval för företag som överväger exportsatsningar, dels biträda företagen med att göra handlingsprogram och planer för exportsatsningar samt med rådgivning om t. ex. finansieringsmöjligheter och exportprocedurer, dels medverka så att intresserade företag kan genomföra olika exportfrämjande aktiviteter utomlands, t. ex. delta i olika mässor.

I viss utsträckning bör FFS också kunna lämna ekonomiskt stöd till marknadsföringsaktiviteter, t. ex. marknadsundersökningar, mässdeltagande och introduktionskampanjer. Stödet bör dock inte få avse subventionering av produkterna och det bör endast få ta i anspråk en begränsad del av FFS:s resurser.

FFS bör utgöra en del av Sveriges exportråd och kunna repliera på dess samlade resurser, såväl i Sverige som utomlands. På särskilt intressanta exportmarknader bör till handelskontoren särskild livsmedelsexpertis kunna engageras. Även i övrigt bör kunskaperna om livsmedelsexport kunna ökas inom exportrådets utlandsorganisation.

FFS:s resurser föreslås utgöras av dels medel som berörda företag betalar för utförda tjänster, dels kollektivt tillförda medel. De kollektiva medlen bör användas för basresurser inom organisationen, dock bör endast en mindre del av medlen gå till fast anställd personal.

Kommittén har angett ca 10 milj. kr. per år som en riktlinje för storleken på de kollektiva medel som bör tillföras FFS. För budgetåret 1985/86 torde emellertid enligt kommittén de kollektiva medlen få utgöras av 8 milj. kr., varvid 4 milj. kr. föreslås tillförda genom exportrådet, 2 milj. kr. av jordbruket genom tillskott av prisregleringsmedel inom den s. k. fördelningsplanen och 2 milj. kr. därutöver av staten. De sistnämnda 2 milj. kr. torde för budgetåret 1985/86 få utgå av prisregleringsmedel utanför fördelningsplanen. För de följande budgetåren bör emellertid enligt kommittén dessa medel och ytterligare medel tillföras FFS genom omprioriteringar inom statens totala stöd till liknande verksamhet.

Det är enligt kommitténs mening önskvärt att vid sidan av jordbruket även de båda andra råvaruproducerande näringarna inom livsmedelsområdet, fisket och trädgårdsnäringen, tillskjuter vissa medel för FFS:s verksamhet.

Kommittén föreslår att möjligheterna till statsstödd exportkreditgivning för livsmedelsexport övervägs.

Remissinstanserna delar i allmänhet kommitténs bedömning att det under en anpassningsperiod kommer att kvarstå ett betydande exportbehov. Liksom kommittén understryker remissinstanserna att denna export san-

nolikt inte kan lösa överskottsproblemet. Flera remissinstanser anser också att Sverige även på längre sikt bör ha vissa förutsättningar att exportera olika livsmedel.

Många remissinstanser instämmer också i kommitténs uppfattning att Sverige bör verka för en allmän liberalisering av utrikeshandeln med livsmedel, något som dock i allmänhet bedöms ta lång tid att åstadkomma. Flera anser att dessa ansträngningar i första hand bör koncentreras till de handelspolitiska förhållandena i relation till våra närmaste grannländer.

Exportens stora betydelse för fiskerinäringen understryks liksom de betydande potentiella exportmöjligheterna när det gäller t. ex. sylter och bär.

Vissa remissinstanser anser dock att motiven för en ökad satsning på livsmedellexporten är tveksamma. Andra understryker att ökade exportmöjligheter ofta förutsätter att Sverige beviljar motsvarande lättnader för importen.

Kommitténs förslag att inrätta ett särskilt organ inom Sveriges exportråd med uppgift att främja exporten av livsmedel tillstyrks av det övervägande flertalet remissinstanser. Flertalet tillstyrker också förslaget att detta organ skall ges en delvis annan inriktning än det nuvarande och således ägna sig åt såväl råvaror som förädlade livsmedel. Till dem som tillstyrker förslagen hör såväl jordbruksnäringens och industrins företrädare som företrädarna för konsumentgrupperna i samhället.

Kommitténs förslag att utrikesrepresentationen bör ytterligare uppmärksamma möjligheterna till svensk livsmedellexport tillstyrks av de instanser som tar upp frågan, liksom förslaget om en resursförstärkning för lantbruksråden i Bryssel och Washington. Industriföreträdarna föreslår dessutom representation i Japan och sydostasien.

Även kommitténs förslag till finansiering och organisation av Food From Sweden tillstyrks i allmänhet.

För egen del vill jag anföra följande.

Som jag anförde i min anmälan till prop. 1984/85: 166 om livsmedelspolitiken bör, så länge man inte långsiktigt kan erhålla priser på världsmarknaden som behövs för att ge de svenska producenterna täckning för deras kostnader och nödvändiga arbetsersättningar, från denna utgångspunkt eftersträvas att resurserna i jordbruket i stort sett överensstämmer med vad som behövs för vår fredstida konsumtion, vår livsmedelsberedskap i enlighet med 1982 års försvarsbeslut och för de utfästelser Sverige gjort i det internationella samarbetet mot världssvälten. Livsmedelskommittén framhåller att det under den tid som går åt för en anpassning av vår jordbruksproduktion, inte minst vad gäller animalier, kommer att finnas ett betydande behov av att exportera överskott. Även efter det att en önskvärd anpassning har kommit till stånd finns det behov av export av utbyteskaraktär eller som en följd av årsmånsvariationer. Jag vill understryka att ansvaret för en produktion utöver vad jag nyss angivit ligger på jordbruksnäringen, som också med beaktande av försörjningsmålet har frihet

att producera den volym som är fördelaktig utifrån näringens egna utgångspunkter. Huvudansvaret för en exportsatsning måste därför ligga på jordbruksnäringen och på de exporterande företagen.

Så länge nuvarande överskottssituation består är det givetvis ett intresse även för konsumenterna att överskotten kan avsättas lönsamt. Jag vill understryka att exporten givetvis inte får innebära att konsumenterna får vidkännas högre livsmedelspriser än vad som är rimligt. Inte heller får en exportsatsning tillåtas fördröja en anpassning av jordbruket. Mot denna bakgrund bör satsningen givetvis i första hand gälla de produkter som långsiktigt bedöms kunna ge den bästa lönsamheten. Jag vill i sammanhanget erinra om vad jag i min anmälan till prop. 1984/85: 166 om livsmedelspolitiken har anfört om den internationella situationen på jordbruksområdet och de internationella regler som gäller handeln på detta område.

Med dessa påpekanden kan jag efter samråd med statsrådet Hellström dock i huvudsak biträda livsmedelskommitténs förslag. Det nuvarande organet för främjande av exporten av högförädlade livsmedel inom Sveriges exportråd bör således ombildas och utgöra ett centralt organ med uppgift att främja exporten av svenska livsmedel, såväl råvaror från jordbruket, trädgårdsnäringen och fisket som mera bearbetade livsmedel. Det nya organet bör på det sätt som kommittén har föreslagit tillhandahålla de uppgifter om exportmarknaderna och den service som företagen behöver för en framgångsrik exportsatsning.

I begränsad utsträckning bör också ekonomiskt stöd kunna lämnas till marknadsföringsaktiviteter. Stödet bör emellertid inte få avse subventionering av produkter.

Som kommittén har föreslagit bör organet vara en del av Sveriges exportråd och få del av dess samlade resurser både i Sverige och utomlands. De ekonomiska resurserna för de åtgärder jag nu förordat bör utgöras av dels medel som företagen betalar för utförda tjänster, dels medel som tillförs kollektivt av de näringsgrenar som har intresse av verksamheten, dels ock medel som exportrådet inom ramen för sina resurser tilldelar verksamheten.

För budgetåret 1985/86 bör staten av prisregleringsmedel utanför den s. k. fördelningsplanen tillskjuta 1,5 milj. kr. Jag har därvid förutsatt att jordbruket tillskjuter minst samma belopp av prisregleringsmedel inom fördelningsplanen. Jag återkommer i det följande till medelsanvisningen. Enligt vad jag har inhämtat kommer Sveriges exportråd att tillskjuta ett belopp som motsvarar vad som tillförs av prisregleringsmedel. Detta innebär sammantaget att minst 6 milj. kr. kommer att stå till förfogande för verksamheten under budgetåret 1985/86.

Det ankommer på regeringen eller efter dess bemyndigande Sveriges exportråd att besluta om den närmare organisationen av främjandeorganet.

Kommittén har tagit upp frågan om eventuell ändring av gällande ordning för statsstödd exportkreditgivning för export av livsmedel. Jag ser för min del ingen anledning att ändra gällande regler.

2.4 Införselavgiftsmedel m. m.

I följande tabell redovisas användningen av införselavgiftsmedel m. m. under regleringsåret 1983/84 liksom också en beräkning av införselavgiftsmedel som inflyter under regleringsåren 1984/85 och 1985/86. I tabellen redovisas även mitt förslag till användning av införselavgiftsmedlen för regleringsåret 1985/86. För en närmare redovisning av införselavgiftsmedlen hänvisas till *bilaga 2*.

Huvudsaklig medelsdisposition av införselavgiftsmedel m. m. regleringsåren 1983/84, 1984/85 och 1985/86

	1983/84 1 000-tal kr.	1984/85 1 000-tal kr. prel.	1985/86 1 000-tal kr. prel.
<i>Inkomster</i>			
Från föregående regleringsår kvarstående införselavgifter	25 342 ¹	18 855 ²	0
Under resp. regleringsår influtna införselavgifter exkl. fodermedel	318 109	285 000	305 000
fodermedel	173 048	230 000	250 000
Summa	516 499	533 855	555 000
<i>Utgifter</i>			
a) Av medel inom fördelningsplanen			
Svensk spannmålshandel	2 000	77 000	
Sveriges potatisintressenter	29 500	29 500	
Sveriges oljeväxtintressenter	0	0	
Svensk kötthandel	10 798	56 202	
Svensk kötthandel, utbyteshandel	50 000	50 000	
Föreningen för mejeriprodukter	167 000	97 000	
Svensk ägghandel	75 000	68 000	
Regleringskassan för fågelkött	3 700	4 500	
Regionalt kostnadsbidrag, norra Sverige			
– mjölk	45 500	20 500	
– kött	5 000	5 000	
– ägg	1 700	1 700	
Upplysningsverksamhet och utvecklingsarbete	10 850	10 500	
Djurhälsovård, kontrollverksamhet m. m.	29 000	29 575	
Stöd till odling av konservärter och andra köksväxter	4 500	4 500	
Stöd till odling av bruna bönor	1 700	1 700	
Stöd till odling av vallväxtfrö	2 000	8 000	
Fonden för kollektiva åtgärder inom biodlingen	500	500	
Sveriges exportråd	1 500	1 500	
Sveriges potatisodlares riksförbund	0	2 780	
Reserv till jordbruksnämndens förfogande	0	28 743	
Summa	440 248	497 200	517 200³
<i>Härefter kvarstående införselavgiftsmedel</i>			
	76 251	36 655	37 800

¹ Ränta 1982.

² Ränta 1983 och 1984 samt ej utnyttjade medel Prisåterbäring pålstdjursuppfödare 1983/84.

³ Förslag till preliminär fördelning av medel inom fördelningsplanen lämnas av jordbruksnämnden i juni månad.

	1983/84 1 000-tal kr.	1984/85 1 000-tal kr. prel.	1985/86 1 000-tal kr. prel.
b) Av medel utanför fördelningsplanen ⁴			
Utbyteshandel nötkött, öststaterna	20 318	20 000	20 000
Utbyteshandel kött och fläsk	0	0	0
Pristillägg får- och lammkött	16 328	16 500	8 500
Svensk matpotatiskontroll	5 378	5 739 ⁵	5 500
Sveriges potatisodlares riksförbund	2 799	—	—
Bidrag till Stiftelsen för ackordhästorganisationens bevarande	475	475	475
Bidrag till fraktkostnader för mjölk och grädde	300	300	300
Prisåterbäring till pålsdjursuppfödare	6 000	—	—
Stöd till odling av vallväxtfrö	6 000	—	—
Fonden för kollektiva åtgärder inom biodlingen	300	500	— ⁶
Kollektiva åtgärder inom odlingen av konsumtionsfisk	300	—	—
Restitution av införselavgifter för styckningsdetaljer av kött och fläsk samt av införsel- avgifter för ost	29 795	—	—
Stöd till maltproduktionen	2 000	3 000	3 000
Sveriges exportråd	1 500	1 500	1 500
Kostnader för statistik på jordbrukets område	—	—	8 000
Summa	91 493	48 014	47 275
Summa utgifter	531 741	545 214	564 475
Årets saldo	-15 242	-11 359	-9 475
Akkumulerat saldo vid utgången av resp. regleringsår	-35 835	-47 194	-56 669

⁴ Anmärkning: Budgetåren är inte jämförbara på grund av att vissa poster från 1983/84 utgått 1984/85. Sälunda finansieras fr. o. m. detta budgetår posterna Sveriges potatisodlares riksförbund och Stöd till odling av vallväxtfrö av medel inom fördelningsplanen. Posten Restitution av införselavgifter för styckningsdetaljer av kött och fläsk samt av införselavgifter för ost bokförs fr. o. m. samma budgetår som ett avdrag på införselavgifter på slaktvaror resp. mjölk- och mejeriprodukter. Posterna Prisåterbäring till pålsdjursuppfödare och Kollektiva åtgärder inom odlingen av konsumtionsfisk slutligen finansieras inom spannmålsregleringen samt som restitution av införselavgifter.

⁵ Härav avser 323 000 kr. tilläggsanslag för täckande av lönehöjningar under 1984/85.

⁶ 500 000 kr. föreslås tas ur sockerfonden.

Fördelningsplanen för regleringsåret 1984/85 utgör enligt riksdagens beslut 267,2 milj. kr. samt inflytande avgifter för fodermedelsimporten, f. n. beräknade till 230 milj. kr. Fördelningsplanen omfattar därmed 497,2 milj. kr. Jordbruksnämnden beräknar de disponibla inkomsterna av införselavgifter till 533,9 milj. kr., vilket innebär ett beräknat överskott av 36,7 milj. kr. sedan medel avsatts till fördelningsplanen. Definitiv fördelningsplan för regleringsåret 1984/85 kan fastställas först efter utgången av regleringsåret.

Sammanställningen avseende regleringsåret 1984/85 skiljer sig på några punkter från de beräkningar som lagts fram i prop. 1983/84: 191. Sålunda har posten utbyteshandel med öststaterna avseende nötkött ökats med 5 milj. kr. samt bidraget till Svensk matpotatiskontroll med 323 000 kr., eftersom nämnden tillstyrker ett tilläggsanslag för regleringsåret 1984/85 för ökade lönekostnader under år 1984 med detta belopp.

Behovet av medel för sådana ändamål som får täckas av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen beräknas för regleringsåret 1984/85 till 48 milj. kr. Detta leder till ett underskott av 11,3 milj. kr. för regleringsåret 1984/85. Härtill kommer ett underskott av 35,8 milj. kr. som uppstod under regleringsåren 1982/83 och 1983/84, varför utnyttjad rörlig kredit hos riksgäldskontoret per den 30 juni 1985 kan beräknas uppgå till 47,1 milj. kr.

Om likväl ett överskott skulle uppkomma under regleringsåret 1984/85 bör detta enligt jordbruksnämnden, sedan lån från rörlig kredit återbetalats, användas till att betala utbyteshandel med kött och fläsk upp till ett belopp av 50 milj. kr. Därefter eventuellt kvarstående belopp bör användas till ändamål inom fördelningsplanen med hänsyn till att sammanlagt 158,1 milj. kr. för utbyteshandel med kött och fläsk i brist på medel utanför fördelningsplanen togs från fördelningsplanerna regleringsåren 1978/79–1983/84.

Jag har inte något att invända mot vad jordbruksnämnden anfört rörande införselavgiftsmedlens disposition under regleringsåren 1983/84 och 1984/85. Jag vill här erinra om att, i den mån jordbruksnämnden utnyttjat den rörliga kredit som ställts till nämndens förfogande för bl. a. ändamål utanför fördelningsplanen, skall under regleringsåret 1984/85 inflytande odisponerade införselavgiftsmedel i första hand användas för återbetalning av krediten. Krediten får inte disponeras för utbyteshandel med kött och fläsk avseende andra länder än de östeuropeiska staterna.

Jordbruksnämnden beräknar att det under *regleringsåret 1985/86* inflyter 555 milj. kr. i form av införselavgiftsmedel. Härav avser 250 milj. kr. fodermedel.

Som jag nyss nämnt beräknas för de tre regleringsåren 1982/83 – 1984/85 ett sammanlagt underskott på införselavgiftsmedel om 47,1 milj. kr. Detta innebär att medel utanför fördelningsplanen dessa år delvis finansierats genom lån. Om de av jordbruksnämnden i det följande beräknade posterna för regleringsåret 1985/86 skall kunna tillgodoses beräknas underskottet öka med ytterligare ca 10 milj. kr. Om det ackumulerade underskottet skall täckas under 1985/86 räcker enligt nämndens prognos de därefter återstående inkomsterna inte ens till för att finansiera posterna inom fördelningsplanen. Nämnden anser att det ackumulerade underskottet inte bör få öka. För att minska underskottet fördes för regleringsåret 1984/85 poster för mer än 15 milj. kr. bort från rubriken ändamål utanför fördelningsplanen. Om införselavgifterna inte ökar ser sig nämnden tvungen att för regleringsåret 1986/87 föreslå en kraftig minskning av de medel som hittills

utgått till olika ändamål utanför fördelningsplanen bl. a. för att få utrymme för viss återbetalning av hittillsvarande underskott. Nämnden avser att redovisa läget inför överläggningarna per den 1 januari 1986.

Med hänsyn till det nyss nämnda föreslår nämnden att en rörlig kredit även fortsättningsvis ställs till nämndens förfogande.

I likhet med jordbruksnämnden anser jag att underskottet av införselavgiftsmedel inte bör få öka efter regleringsåret 1985/86 utan avvecklas. Jag avser därför att ge jordbruksnämnden i uppdrag att komma in med förslag till hur underskottet skall avvecklas. I avvaktan härpå bör enligt min mening kreditmöjligheter stå till nämndens förfogande för att täcka beräknat underskott av införselavgiftsmedel. Jag återkommer i det följande till detta.

Jordbruksnämnden föreslår att *fördelningsplanen* för regleringsåret 1985/86 bör omfatta 267,2 milj. kr. jämte inflytande fodermedelsavgifter, vilket totalt ger 517,2 milj. kr. Jag biträder nämndens förslag.

Med hänsyn till ovissheten rörande regleringsekonomins utveckling för de olika varuområdena lägger nämnden inte fram någon plan för fördelning av det preliminärt beräknade beloppet. Nämnden avser att återkomma med förslag till preliminär fördelning av beloppet. Ett sådant förslag kan då avges efter överläggningar med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen och i samband med att förslag till avgiftsändringar m. m. fr. o. m. den 1 juli 1985 lämnas. Nämnden bör liksom tidigare få jämka delbeloppen mellan de olika regleringsföreningarna och besluta om fördelning av det belopp som kan komma att stå till nämndens förfogande.

Jag har inget att erinra mot att Svensk spannmålshandel liksom hittills tillförs införselavgifter för viss utbyteshandel med brödsäd. Vidare bör Sveriges oljeväxtintressenter tillföras fettvaruavgifter såväl på importerad som inhemsk olja för en kvantitet motsvarande fettinnehållet i den inhemska fröskörden, dock högst motsvarande fettvaruavgifter på den totala fettkonsumtionen inom landet.

I prop. 1983/84: 191 lade regeringen fram förslag till ändrad finansiering av vissa ändamål som tidigare täckts av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen. Förslagen grundade sig på förslag av jordbruksnämnden och kommittén för överläggningar om jordbruksprisregleringen. Förslagen godtogs av riksdagen (JoU 37, rskr 416). Sålunda skall bidraget till Sveriges potatisodlares riksförbund och stöd till odlingen av vallväxtfrö fr. o. m. regleringsåret 1984/85 finansieras av medel inom fördelningsplanen, medan medel till prisåterbäring till pälsdjursuppfödare och stöd till kollektiva åtgärder inom odlingen av konsumtionsfisk skall tas från spannmålsregleringen och som restitution av införselavgifter.

I det följande anger jag medelsbehovet under regleringsåret 1985/86 för de ändamål som bör täckas av införselavgiftsmedel *utanför fördelningsplanen*.

För *utbyteshandel* med nötkött med öststaterna har jordbruksnämnden beräknat 20 milj. kr. Beloppet bör föras över till Svensk kötthandel. Utbyteshandel med kött och fläsk med andra länder måste enligt prognoser om tillgången på införselavgiftsmedel helt finansieras med medel inom fördelningsplanen. Om likväl medel utanför fördelningsplanen skulle bli tillgängliga för detta ändamål bör de föras över till Svensk kötthandel i enlighet med de grunder som redovisats bl. a. i prop. 1977/78: 154 och 1978/79: 208.

För regleringsåret 1984/85 disponerar jordbruksnämnden medel för *pristillägg för får- och lammkött* med högst 330 öre per kg. Nämnden föreslår ett oförändrat pristillägg vilket beräknas innebära en kostnad av 16,5 milj. kr. Enligt min mening bör ett belopp motsvarande 8,5 milj. kr. disponeras för pristillägg på får- och lammkött, vilket innebär ett pristillägg av ca 170 öre per kg.

Till *Svensk matpotatiskontroll (SMAK)* föreslår nämnden för regleringsåret 1985/86 att 1 350 000 kr. anvisas för *upplysningsverksamhet* på matpotatisområdet. Ersättningen till SMAK för den officiella kontrollen av matpotatis föreslås uppgå till högst 4 150 000 kr. för regleringsåret 1985/86. Jag har inte något att erinra mot den föreslagna ersättningen till SMAK för regleringsåret 1985/86.

Stiftelsen för ackordhästorganisationens bevarande bör i enlighet med jordbruksnämndens förslag tillföras oförändrat 475 000 kr. för regleringsåret 1985/86.

Bidrag för att begränsa fraktkostnaderna för mjölk och grädde till vissa områden i de nordligaste länen föreslås för regleringsåret 1985/86 utgå med oförändrat 300 000 kr. Jag har inget att invända mot detta.

Till fonden för kollektiva åtgärder inom biodlingen föreslås oförändrat 1 milj. kr., varav 500 000 kr. tas av medel inom fördelningsplanen. Det belopp av 500 000 kr. som innevarande regleringsår tagits av medel utanför fördelningsplanen föreslås, i enlighet med vad som överenskommits vid överläggningarna om sockerregleringen, tas ur sockerregleringsfonden. Jag har i det föregående biträtt detta förslag.

För *stöd till multproduktionen* bör enligt nämndens förslag oförändrat 3 milj. kr. utgå under regleringsåret 1985/86. Jag biträder även detta förslag.

Jordbruksnämnden föreslår vidare i enlighet med förslag från livsmedelskommittén att *Sveriges exportråd får* 2 milj. kr. av medel utanför fördelningsplanen för att stimulera export av livsmedel. Enligt min mening bör, under den förutsättning som jag har angivit i det föregående, ett oförändrat belopp av 1,5 milj. kr. ställas till förfogande för detta ändamål.

För *statistik på jordbrukets område* bör anvisas ett belopp av 8 milj. kr., vilket bör tas upp som inkomst under anslaget Administration av permanent skördeskadeskydd m. m.

2.5 Rörliga krediter

Enligt regeringens uppdrag till jordbruksnämnden att avge förslag om den närmare utformningen av prisregleringen på jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker skulle nämnden beakta att den rörliga kredit på 120 milj. kr. som f. n. står till förfogande för ändamål inom jordbruksprisregleringen och regleringen av sockernäringen skulle minskas till 50 milj. kr. från den 1 juli 1985. Regeringen har tidigare budgetår endast medgivit att 80 av de 120 milj. kr. har fått disponeras.

Krediten utnyttjas f. n. till 40 milj. kr. men lånebehovet beräknas till 47 milj. kr. vid utgången av regleringsperioden 1984/85. Under regleringsåret 1985/86 beräknas lånebehovet öka till ca 57 milj. kr.

Med hänvisning till detta och till tidigare lämnade redovisning av införelavgiftsmedel hemställer nämnden att en rörlig kredit om 80 milj. kr. ställs till nämndens förfogande under regleringsåret 1985/86. Om inte en rörlig kredit av nu föreslagen omfattning ställs till nämndens förfogande anser nämnden att någon form av statlig lånegaranti bör lämnas att utnyttjas vid behov under 1985/86. Räntan på den rörliga krediten belastar inte statsbudgeten.

För egen del anser jag att en rörlig kredit i riksgäldskontoret av 80 milj. kr. bör ställas till förfogande under regleringsåret 1985/86 för ändamål inom jordbruksprisregleringen och regleringen av sockernäringen.

Nämnden skulle vidare enligt regeringens uppdrag lämna förslag om en successiv avveckling av den rörliga krediten på högst 250 milj. kr. som f. n. står till nämndens förfogande för säsongmässig lagring av jordbruksprodukter. Utgångspunkten skulle vara en minskning av krediten från den 1 juli 1985 med 100 milj. kr.

Den nu nämnda rörliga krediten är f. n. utnyttjad med 89 milj. kr. Vid nuvarande kreditläge är det möjligt att minska den till 150 milj. kr. per den 1 juli 1985. I ett läge med försämrade möjligheter till krediter på den öppna marknaden kommer enligt nämnden behovet av medel från denna lagringskredit att öka. Vid en ytterligare minskning av krediten från 150 milj. kr. bedömer nämnden det därför som nödvändigt även i detta fall med en statlig garanti eller dylikt för att lånebehovet och därmed ändamålet med lagringsverksamheten skall kunna uppfyllas.

Jag anser i likhet med jordbruksnämnden att det är möjligt att minska den rörliga krediten för säsongmässig lagring av jordbruksprodukter till 150 milj. kr. för regleringsåret 1985/86. Jag bedömer det möjligt att även därefter successivt minska denna kredit.

Med stöd av riksdagens beslut våren 1981 (prop. 1980/81: 190, JoU 36, rskr 419) inrättades den 1 juli 1981 en för hela råvarukostnadsutjämningen gemensam utjämningskassa. Från denna kassa görs samtliga utbetalningar av bidrag. Till kassan förs samtliga avgifter som tas ut inom ramen för utjämningen. Dessutom tillförs kassan bidrag från jordbruket och ur sock-

erregleringsfonden samt budgetmedel. Jordbruksnämnden har på regeringens uppdrag lämnat en redovisning av utjämningskassan för regleringsåret 1983/84 inkl. jordbrukets och sockerregleringsfondens bidrag till denna. Omslutningen av utjämningskassan uppgick till 422 milj. kr. för detta regleringsår. Under budgetåret 1984/85 står en rörlig kredit av 20 milj. kr. till jordbruksnämndens förfogande för att upprätthålla kassans likviditet. I enlighet med jordbruksnämndens förslag bör krediten för nästa budgetår utgå med oförändrat 20 milj. kr.

Det bör ankomma på regeringen att närmare föreskriva hur disponibla krediter får utnyttjas och villkoren för detta.

2.6 Övrigt

I syfte att uppnå en från hälso- och miljösynpunkt nödvändig minskad användning av gödsel- och bekämpningsmedel föreslog regeringen våren 1984 (prop. 1983/84: 176) införandet av särskilda avgifter på sådana medel fr. o. m. den 1 juli 1984. Avgiften på handelsgödsel skulle motsvara 5% av försäljningsvärdet och avgiften på bekämpningsmedel 4 kr. per kg verksam beståndsdel.

Riksdagen beslutade att avgifterna skall tas ut enligt regeringens förslag (SkU 1983/84: 47, rskr 383). Riksdagen gav vidare regeringen till känna att de influtna medlen borde användas till ökade insatser i fråga om forskning, rådgivning och miljöförbättrande åtgärder.

Jag anförde i jordbruksdepartementets bilaga till budgetpropositionen (prop. 1984/85: 100 bil. 11) att jag avsåg återkomma till regeringen i annat sammanhang om dispositionen av avgiftsmedlen.

Skogs- och jordbrukets forskningsråd (SJFR) har regeringens uppdrag att senast den 1 juni 1985 redovisa bl. a. nuläget i fråga om forskning rörande alternativa produktionsformer inom jordbruket och trädgårdsnäringen. SJFR skall därvid inkomma med förslag till ett sammanhållet forskningsprogram på området. Innan SJFR lämnat sina förslag med anledning av regeringens uppdrag saknas underlag för att kunna göra prioriteringar mellan olika åtgärder på området. Min avsikt är att återkomma i frågan till regeringen så snart detta underlag finns.

I min anmälan till prop. 1984/85: 166 om livsmedelspolitiken anförde jag att de kvantiteter spannmål som åtgår för att uppfylla Sveriges utfästelser i det internationella samarbetet mot världssvälten bör ingå i den prisreglerade volymen. Kostnaderna för dessa åtaganden bör finansieras från biståndsanslagen. Det bör ankomma på regeringen att besluta om de omdispositioner inom biståndsanslagen som föranleds härav.

3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna de av mig förordade grunderna för reglering av priserna m. m. på sockerbetor och socker för tiden den 1 juli 1985 – den 30 juni 1987,
2. godkänna de av mig förordade grunderna för reglering av priserna m. m. på jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker för tiden den 1 juli 1985 – den 30 juni 1986,
3. godkänna vad jag har förordat i fråga om användningen av avgiftsmedel, som inflyter under regleringsåret 1985/86 eller har inflytt under tidigare regleringsår,
4. medge att statens jordbruksnämnd för säsongmässig lagring av jordbruksprodukter under budgetåret 1985/86 får disponera en rörlig kredit på högst 150 000 000 kr. i riksgäldskontoret,
5. medge att regeringen eller, efter regeringens bestämmande, statens jordbruksnämnd för ändamål inom jordbruksprisregleringen och regleringen av sockernäringen för budgetåret 1985/86 får disponera en rörlig kredit på högst 80 000 000 kr. i riksgäldskontoret,
6. medge att statens jordbruksnämnd för råvarukostnadsutjämning under budgetåret 1985/86 får disponera en rörlig kredit på högst 20 000 000 kr. i riksgäldskontoret,
7. godkänna vad jag har förordat om finansieringen av kostnaderna för de kvantiteter spannmål som åtgår för att uppfylla Sveriges utfästelser i det internationella samarbetet mot världssvälten.

Vidare hemställer jag att regeringen bereder riksdagen tillfället att ta del av vad jag har anfört om export av livsmedel.

4 Anslagsfrågor för budgetåret 1985/86

NIONDE HUVUDTITELN

B. Jordbrukets rationalisering m. m.

B 2. Lantbruksnämnderna

1983/84 Utgift	232 654 638
1984/85 Anslag	212 781 000
1985/86 Förslag	219 197 000

Lantbruksnämnd skall uppmärksamt följa lantbrukets tillstånd och utveckling samt vidta eller hos lantbruksstyrelsen föreslå de åtgärder som är påkallade eller i övrigt lämpliga, särskilt för att åstadkomma en fortsatt rationalisering inom lantbruket och trädgårdsnäringen. Nämnden svarar även för vissa statliga åtgärder i fråga om tillsyn över växtodling och husdjursskötsel, om skördeskadeskydd, skördeuppskattning och jordbruksstatistik samt om försöksverksamhet och kursverksamhet inom lantbrukets område. Nämnden handlägger vidare frågor inom rennäringens område och andra områden som enligt särskilda bestämmelser ankommer på nämnden.

Vid lantbruksnämnd finns, om inte lantbruksstyrelsen bestämmer annat, en företagsenhet, en produktionsenhet, en administrativ enhet och en veterinärenhet. Vid nämnd i Stockholms och Malmöhus län skall finnas en trädgårdsenhet och vid nämnd i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län en rennäringssenhet.

Från anslaget bestrids även vissa kostnader för fiskenämnderna.

	1984/85	Beräknad ändring 1985/86	
		Lantbruksstyrelsen	Före- draganden
Personal	1 380	-30	-30
Anslag			
<i>Utgifter</i>			
Förvaltningskostnader (därav lönekostnader)	207 923 000 (174 247 000)	+12 477 000 (+ 9 335 000)	+2 823 000 (+2 365 000)
Lokalkostnader	23 733 000	+ 3 518 000	+3 518 000
Engångsanvisning	325 000	- 325 000	-325 000
	231 981 000	+15 670 000	+6 016 000
<i>Inkomster</i>			
Avgifter	16 900 000	-	-
Medel från anslaget Stöd för oljaersättande åtgärder, m. m. under tolfte huvudtiteln	2 300 000	-	- 400 000
Nettoutgift	12 781 000	+15 670 000	+6 416 000

Till lantbruksnämnderna influtna renbetesavgifter skall tas till uppbörd under anslaget för att användas inom renskötseln enligt föreskrifter som meddelas av lantbruksstyrelsen.

Lantbruksstyrelsen

1. Pris- och löneomräkning m. m. 15 995 000 kr.
2. Huvudförslaget innebär en besparing av 4 569 000 kr. Förslaget innebär bl. a. indragande av 30 tjänster. (+11 426 000 kr.)

Jag vill i detta sammanhang för riksdagens information ta upp frågan om samordningen av vissa resurser vid lantbruksnämnderna, skogsvårdsstyrelserna och den lokala fiskerieradministrationen.

Den nuvarande samverkan mellan lantbruksnämnderna avser främst fältverksamheten. Inom skogsvårdsorganisationen förekommer direkt samverkan över länsgränserna i mycket begränsad omfattning med undantag av frö- och plantverksamheten som bedrivs gemensamt inom organisationen. Kommittén framhåller att även om lantbruksnämndernas och skogsvårdsstyrelsernas arbetsuppgifter är olika riktar de sig i stor utsträckning till samma målgrupper, nämligen ägare och brukare av jord och skog. Lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen har gemensamt utfärdat riktlinjer om samarbetet mellan lantbruksnämnder och skogsvårdsstyrelser. Inom det administrativa området förekommer f. n. viss administrativ samverkan mellan de båda myndigheterna i Göteborgs och Bohus län.

Kommittén föreslår att en rationalisering av lantbruksnämndernas och skogsvårdsstyrelsernas administrativa verksamheter inkl. ADB-användningen i första hand bör ske genom samverkan mellan de båda myndigheterna i ett län. För att skapa förutsättningar för ett mera långtgående administrativt samarbete bör byggnadsstyrelsen ges i uppdrag att i samverkan med lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen planera för en allmän samlokalisering av lantbruksnämnder och skogsvårdsstyrelser.

För att ge underlag för en bedömning av de praktiska möjligheterna och de ekonomiska konsekvenserna av en administrativ samverkan mellan lantbruksnämnder och skogsvårdsstyrelser föreslår kommittén att en försöksverksamhet genomförs i Göteborgs och Bohus län. Lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen bör ges i uppdrag att i samverkan med lantbruksnämnden och skogsvårdsstyrelsen i länet utarbeta närmare riktlinjer för ett sådant samarbete.

En utökad samverkan mellan länen bör i första hand åstadkommas genom utbyte av vissa administrativa tjänster, medan nuvarande kansliorganisationer för myndigheterna bibehålls i stort sett intakta. Skulle ytterligare åtgärder visa sig vara nödvändiga för att myndigheternas kompetens skall kunna upprätthållas samt för att åstadkomma rationaliseringar och besparingar i verksamheten bör kanslisammanslagning över länsgränserna i första hand åstadkommas genom ett alternativ med filialkontor och i sista hand fullständig kanslisammanslagning.

De flesta remissinstanserna delar eller är positiva till kommitténs förslag. När det gäller försöksverksamheten i Göteborgs och Bohus län föreslår lantbruksnämnden i Göteborgs och Bohus län att en samverkansgrupp bildas bestående av representanter för berörda myndigheter och med en projektledare från t. ex. statskontoret eller länsstyrelsen. Liknande synpunkter framförs också från statskontoret och länsstyrelsen i Malmöhus län.

När det gäller frågan om samverkan inom länen mellan olika länsmyndigheter framför RRV, statskontoret och några av länsstyrelserna synpunkter som innebär att man inte bör begränsa samordningen till dessa två myndigheter. Samordningsfrågan bör ses samlad för hela länsförvaltningen. Statskontoret och länsstyrelsen i Malmöhus län avstyrker att ett uppdrag ges till byggnadsstyrelsen att planera för en allmän samlokalisering av lantbruksnämnder och skogsvårdsstyrelser.

Föredragandens överväganden

I sin anslagsframställning beträffande lantbruksnämnderna för budgetåret 1985/86 har lantbruksstyrelsen redovisat ett huvudförslag som omfattar budgetåren 1985/86–1987/88. Medelsbehovet har därvid i enlighet med regeringens anvisningar beräknats i en prisnivå som utgör pris- och löneomräknat anslag för budgetåret 1984/85 minskat med 5%. Styrelsen har redovisat att nedskärningar vid en tillämpning av huvudförslaget bör fördelas på de tre åren med 2,2 resp. 1%. Jag bedömer att det bör vara möjligt att tidigarelägga en del av dessa utgiftsbegränsningar. Vidare bör verksamheten få tillföras även de inkomster som överstiger 16 900 000 kr. Jag har vidare beräknat 0,4 milj. kr. för vissa uppgifter inom det ekonomiska försvaret.

De regionala myndigheterna inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde har beröringspunkter i fråga om verksamhet i resurser och lokalisering. Det är givetvis, enligt min mening, angeläget att de resurser dessa myndigheter disponerar används effektivt och att alla möjligheter tas till vara för att åstadkomma besparingar inom myndigheterna.

Jag delar i allt väsentligt de ställningstaganden kommittén redovisat. Rationaliseringen av den administrativa verksamheten och ADB-användningen bör i första hand ske genom samverkan mellan myndigheterna i ett län. En sådan samverkan skulle underlättas om myndigheterna blir samlokaliserade vilket f. n. endast förekommer i ett par län. I syfte att på sikt få till stånd en samlokalisering i flera län bör därför byggnadsstyrelsen få i uppdrag att i samverkan med lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen planera för en samlokalisering. Jag avser vidare att ge lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen i uppdrag att utföra den föreslagna försöksverksamheten i fråga om utökad samverkan mellan lantbruksnämnden och skogsvårdsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Lantbruksnämnderna* för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 219 197 000 kr.

C. Jordbruksprisreglering

C 3. Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område

1983/84 Utgift	3 419 670 402
1984/85 Anslag	2 968 000 000
1985/86 Förslag	2 946 000 000

Under anslaget anvisas medel för olika prisreglerande åtgärder. Från anslaget bestrids kostnaderna för livsmedelssubventioneringen. Vidare utgår medel till låginkomstsatsningen, avbytarverksamheten och andra sociala satsningar inom jordbruket samt medel som ersättning för införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen. Från anslaget bestrids även vissa kostnader för prisutjämning.

	1984/85	Beräknad ändring 1985/86	
		Statens jordbruksnämnd	Före- draganden
Anslag			
Ersättning till följd av livsmedelssubventioner	2 475 000 000	+25 000 000	—
Låginkomstsatsning m. m. inom jordbruket	435 000 000	—	—
Ersättning för införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen	55 000 000	—	—22 000 000
Prisutjämning	1 500 000	—	—
Särskilda undersökningar	670 000	+ 60 000	—
Summa (avrundad)	2 968 000 000	+25 060 000	—22 000 000

Statens jordbruksnämnd

Jordbruksnämnden har dels i sin anslagsframställning, dels i sitt förslag till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för regleringsåret 1985/86 lämnat förslag till medelsanvisning för de olika posterna under anslaget.

Jordbruksnämnden beräknar under posten Ersättning till följd av livsmedelssubventioner ett belopp av 2 500 milj. kr. för budgetåret 1985/86.

Till Låginkomstsatsning m. m. inom jordbruket för budgetåret 1984/85 disponerar nämnden 120 milj. kr. för leveranställägg för mjölkproducenter

och 100 milj. kr. för avbytarverksamhet inom jordbruket. Eventuella besparingar resp. överskridanden av beloppet för leveranstillägg för mjölk skall tillföras resp. avgå från beloppet för avbytarverksamheten. Vidare får 13 milj. kr. användas för företagshälsovård inom jordbruket och 120 milj. kr. till ett socialförsäkringsskydd för lantbrukarna.

Jordbruksnämnden skall vidare under budgetåret 1984/85 från anslagsposten ställa 44 milj. kr. till lantbruksstyrelsens förfogande för tillfälligt räntestöd till jordbruksföretag samt för administration härav. Dessutom får 38 milj. kr. användas för produktionsanpassningsåtgärder m. m. Eventuellt överblivna medel från dessa båda poster får användas för övriga ändamål inom låginkomstsatsningen.

Jordbruksnämnden föreslår att oförändrat 435 milj. kr. anvisas för låginkomstsatsning m. m. för budgetåret 1985/86. I sitt förslag till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för regleringsåret 1985/86 har nämnden lämnat förslag till fördelning av posten på olika ändamål. Nämnden föreslår att 106 milj. kr. anvisas till leveranstillägg för mjölk, 100 milj. kr. för avbytarverksamhet, 15 milj. kr. för företagshälsovård, 45 milj. kr. för socialförsäkringsskydd, 20 milj. kr. för tillfälligt räntestöd och 149 milj. kr. för produktionsanpassningsåtgärder m. m.

Liksom tidigare bör eventuella besparingar eller överskridanden av beloppet för leveranstillägg för mjölk tillföras resp. avgå från beloppet för avbytarverksamhet. Dessutom bör eventuellt överblivna medel som avsatts för produktionsanpassningsåtgärder m. m. få användas för övriga ändamål inom låginkomstsatsningen.

Anslagsposten på 55 milj. kr. för ersättning för införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen avser kostnader för sänkning av partipriset på konsumtionsmjölk. Jordbruksnämnden föreslår att 55 milj. kr., dvs. samma belopp som för innevarande år, anslås för budgetåret 1985/86.

Kostnader för råvaruprisutjämning till livsmedelsindustrin, vilka tidigare belastat statsbudgeten, finansieras numera huvudsakligen genom en direktdestinerad utjämningsavgift. Den särskilda prisutjämnningen för socker som används för framställning av dextran finansieras dock från förevarande anslag. För budgetåret 1984/85 anslogs 1,5 milj. kr. Nämnden föreslår att 1,5 milj. kr. anvisas även för budgetåret 1985/86.

Anslagsposten Särskilda undersökningar har använts för ett antal angelägna projekt inom jordbruksnämndens verksamhetsområde. För budgetåret 1985/86 begär nämnden ett belopp av 730 000 kr.

Föredragandens överväganden

Livsmedelssubventionerna för mjölk beräknar jag för budgetåret 1985/86 till ca 2475 milj. kr. Subventionseffekten på konsumentpriset vid oförändrade öresmarginaler i handeln är ca 2,10 kr. per liter.

För låginkomstsatsning m. m. inom jordbruket beräknar jag i enlighet med nämndens förslag 435 milj. kr.

I prop. 1984/85: 166 om livsmedelspolitiken anförde jag att det ökade prisstödet till jordbruket i norra Sverige på ca 22 milj. kr. för budgetåret 1985/86 horde finansieras genom en minskning av vissa budgetmedel som anslagits till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. I enlighet härmed föreslår jag en minskning av posten Ersättning för införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen med 22 milj. kr. Detta förslag innebär, vid oförändrade öresmarginaler i efterföljande led, en prishöjning med inemot 2 öre per liter mjölk i konsumentledet.

Med hänvisning till sammanställningen och till vad jag nu har anfört beräknar jag anslaget till 2 946 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 2 946 000 000 kr.

C 7. Bidrag till permanent skördeskadeskydd

1983/84 Utgift	—
1984/85 Anslag	1 000
1985/86 Förslag	1 000

Under anslaget anvisas statens bidrag till skördeskadefonden. Medlen används för att bestrida ersättningar för skördeskador.

Statens jordbruksnämnd

Nuvarande tillskott till fonden utgörs f. n. endast av ränta på innestående medel. Röntan uppgick för år 1983 till 63 milj. kr. och för år 1984 till ca 58 milj. kr. Totalt har fonden i räntemedel tillförts 495 milj. kr. sedan år 1961, skyddets första år. Under de fem senaste åren har fonden tillförts sammanlagt ca 457 milj. kr. Under samma tid har ca 487 milj. kr. utbetalats ur fonden. Fondens behållning är f. n. ca 430 milj. kr.¹

Jordbruksnämnden föreslår att — såvida inga ändringar beslutas för budgetåret 1985/86 som berör skyddets organisation och statens ansvar — som statens bidrag till skördeskadefonden för budgetåret 1985/86 formellt anvisas 1 000 kr.

Föredragandens överväganden

Kostnaderna för skördeskadeskyddets administration bör för budgetåret 1985/86 liksom för innevarande budgetår bestridas av medel ur skördeskadefonden. Jag beräknar dessa kostnader till 15 milj. kr.

Vid allvarligare skördeskadesituationer kan regeringen besluta om s. k. tillfälliga åtgärder. Dessa åtgärder bör ses som ett sätt att bättre anpassa

¹ Inkl. upplupen, ej förfallen ränta.

skyddet till speciella förhållanden som kan inträffa vid olika tillfällen. De administrativa kostnaderna för sådana åtgärder bör bestridas från skörde-skadefonden liksom kostnaderna för skördeskadestyddets administration i allmänhet.

Jag bedömer att några ytterligare medel, utöver räntan, inte behöver tillföras fonden för nästa budgetår.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna vad jag har förordat i fråga om medel för täckande av kostnaderna för skördeskadestyddets administration,
2. till *Bidrag till permanent skördeskadestydd* för budgetåret 1985/86 anvisa ett anslag av 1 000 kr.

C 8. Administration av permanent skördeskadestydd m. m.

1983/84 Utgift	39 672 000
1984/85 Anslag	23 898 000
1985/86 Förslag	16 956 000

Statens jordbruksnämnd är huvudmyndighet för det permanenta skördeskadestyddet. Skördeskadestyddets kansli är knutet till statistiska centralbyrån. Anslaget används för att bekosta de objektiva skördeuppskattningarna, skördeskadestyddets tekniska administration, lantbrukets företagsregister och därmed samordnad statistikproduktion samt jordbruks-ekonomiska undersökningen.

	1984/85	Beräknad ändring 1985/86	
		Statistiska centralbyrån	Före- draganden
Anslag			
<i>Utgifter</i>			
Objektiva			
skördeuppskattningar	21 200 000	+ 1 201 000	+ 1 034 000
Skördeskadestyddets tekniska administration	4 059 000	+ 129 000	+ 92 000
Lantbruksregistret och därmed samordnad statistikproduktion	9 830 000	- 28 000	- 147 000
Jordbruksekonomiska undersökningen	3 809 000	+ 204 000	+ 79 000
	38 898 000	+ 1 506 000	+ 1 058 000
<i>Inkomster</i>			
Medel från skördeskadefonden	15 000 000	-	-
införelavgiftsmedel utanför fördelningsplanen	-	-	+ 8 000 000
Nettoutgift	23 898 000	+ 1 506 000	- 6 942 000

Statistiska centralbyrån

1. Pris- och löneomräkning m. m. 2 695 000 kr.
2. Huvudförslaget innebär en nedskärning med 824 000 kr.
3. Minskat medelsbehov på grund av att trädgårdsinvesteringen under budgetåret 1984/85 slutförts (-365 000 kr.).

Föredragandens överväganden

För nästa budgetår bör medel för verksamheten beräknas med utgångspunkt i huvudförslaget.

I enlighet med vad jag tidigare har anfört föreslår jag också att för budgetåret 1985/86 15 milj. kr. av medel ur skördeskadefonden tillförs anslaget. Av dessa medel avses 4 151 000 kr. användas för skördeskadestyddets tekniska administration och resterande för de objektiva skördeuppskattningarna. Vidare bör som jag angett i det föregående anslaget tillföras 8 milj. kr. från införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Administration av permanent skördeskadestydd m. m.* för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 16 956 000 kr.

F. Service och kontroll**F 13. Lantbruksstyrelsen, djurens hälso- och sjukvård: Uppdragsverksamhet**

1983/84 Utgift	1 000
1984/85 Anslag	1 000
1985/86 Förslag	1 000

Under anslaget tas upp ett formellt belopp av 1 000 kr. till uppdragsverksamhet vid lantbruksstyrelsen för djurens hälso- och sjukvård.

Lantbruksstyrelsen är central förvaltningsmyndighet för bl. a. ärenden om den allmänna hälso- och sjukvården bland husdjuren, djurskyddet samt veterinärväsendet.

Det åligger lantbruksnämnden att under lantbruksstyrelsen ansvara för distriktsveterinärorganisationen i länet, utöva tillsyn över distriktsveterinärernas och andra praktiserande veterinärers verksamhet, leda den regionala planeringen och samordningen av hälso- och sjukvården bland husdjuren samt leda och samordna åtgärder mot djursjukdomar i den mån detta inte ankommer på länsstyrelsen. Inom varje nämnd skall finnas en veterinär enhet. Chef för den veterinära enheten är en länsveterinär, som i övrigt är tjänsteman hos länsstyrelsen och i denna egenskap fullgör uppgifter enligt länsstyrelseinstruktionen (1971: 460, ändrad senast 1984: 735).

Antalet tjänster inom distriktsveterinärorganisationen får uppgå till högst 390.

Distriktsveterinärorganisationen är främst avpassad för att tillgodose behovet av sjukvård och hälsovård för djur inom animalieproduktionen och hästar som används i jordbruket och skogsbruket. Om djurskyddsskäl föreligger eller där annan veterinärvård inte kan anvisas är distriktsveterinär skyldig att även utöva djursjukvård för övriga husdjur. Distriktsveterinärorganisationen skall i samarbete med främst den organiserade hälsokontrollverksamheten medverka i förebyggande åtgärder.

I veterinärtaxeförordningen (1975:539, ändrad senast 1984:821) föreskrivs att vid varje förrättning som utförs av en distriktsveterinär utgår en särskild djursjukvårdsavgift, vars storlek bestäms av regeringen.

	1984/85	Beräknad ändring 1985/86	
		Lantbruksstyrelsen	Föredraganden
Personal	390	—	—
Plan			
<i>Kostnader</i>			
Distriktsveterinärorganisationen m. m.	63 675 000	+ 10 970 000	+ 6 170 000
Anskaffning av viss laboratorieutrustning	125 000	—	—
Främjande av förebyggande åtgärder	5 000 000	—	—
Inrättande av flerveterinärstationer	500 000	—	—
	69 300 000	+ 10 970 000	+ 6 170 000
<i>Intäkter</i>			
Bidrag till djurens hälso- och sjukvård	40 470 000	+ 9 800 000	—
Djursjukvårdsavgifter	15 000 000	—	+ 5 000 000
Kollektiva medel från jordbruksnäringsen	15 000 000	—	—
	70 470 000	+ 9 800 000	+ 5 000 000

Lantbruksstyrelsen

Lantbruksstyrelsen är med hänsyn till arbets- och kostnadsutvecklingen återhållsam när det gäller att inrätta ytterligare tjänster i distriktsveterinärorganisationen. Av medgivna 390 tjänster beräknar styrelsen att 375 finns inrättade under budgetåret. Därutöver behövs medel till tillfälliga vikarier.

I planen för budgetåret 1984/85 är lönekostnaderna för distriktsveterinärerna beräknade till 54 200 000 kr. vartill kommer 1 400 000 kr. för lantbruksnämndernas administration av organisationen för djurens hälso- och sjukvård. Lönekostnaderna för distriktsveterinärerna ökar för budgetåret 1984/85 med totalt 3 170 000 kr. till följd av träffade löneavtal intill den 30 juni 1984. Härutöver behöver göras en engångsanpassning av lönekostna-

derna till faktiskt utfall med 500 000 kr. Därmed kommer löneposten att uppgå till 59 270 000 kr. för budgetåret 1985/86 uttryckt i lönenivå per den 30 juni 1984.

Resekostnaderna för budgetåret 1985/86 beräknas uppgå till 7 500 000 kr. Insamling av kliniska data för maskinell bearbetning sker i samarbete med föreningen Svensk husdjursskötsel. Lantbruksstyrelsens kostnader för dessa bearbetningar beräknas för budgetåret 1985/86 till 200 000 kr. Övriga expenser väntas uppgå till 300 000 kr. För kursverksamhet beräknas 315 000 kr. För oförutsedda kostnadsökningar har styrelsen beräknat 7 milj. kr. För övriga anslagsposter begärs oförändrade anslag.

För budgetåret 1983/84 har intäkterna från djursjukvårdsavgifterna varit 15 milj. kr. Antalet debiterade förrättningar har under samma tid varit ca 435 000 och 83 000 för animalieproduktionens djur resp. sällskapsdjuren och sporthästar. Det totala antalet förrättningar för hela året är följaktligen omkring 518 000. Även om en viss minskning främst inom sällskapsdjurs- och sporthästpraktiken synes ske räknar dock styrelsen med att intäkterna för djursjukvårdsavgifterna även i fortsättningen kommer att uppgå till omkring 15 milj. kr.

Under budgetåret 1984/85 skall enligt budgetpropositionen intäkterna uppgå till 30 milj. kr. Resterande 15 milj. kr. kommer under detta år att finansieras genom kollektiva medel.

I enlighet med riksdagens beslut (prop. 1983/84: 100 bil. 11, JoU 25, rskr 209) har regeringen i maj 1984 uppdragit åt lantbruksstyrelsen att avge förslag om finansiering av djurens hälso- och sjukvård. Utgångspunkten för uppdraget har varit att finansieringen av djurens hälso- och sjukvård i ökad utsträckning bör bli en angelägenhet för djurägarna.

Uppdraget har redovisats i september 1984. Styrelsen har övervägt höjning av djursjukvårdsavgiften, mervärdebeskattning av djursjukvården, avgift på läkemedel som används inom djursjukvården samt kollektiv finansiering genom bidrag från jordbruksnäringen.

En ökad djursjukvårdsavgift, som skulle resultera i en dubblerad intäkt, bedöms enligt styrelsen allvarligt riskera organisationens fortbestånd. I första hand skulle de områden slås sönder som svarar för de större andelarna av nuvarande avgiftsintäkt och vilka därmed bidrar till finansieringen av de områden som på grund av låg praktikvolym är mindre självförsörjande.

En mervärdebeskattning av djursjukvården, vilket förutsätts gälla all djursjukvård, synes enligt styrelsen tillföra statskassan medel i en storleksordning som överstiger statens kostnader för den aktuella verksamheten. Med hänsyn till mervärdebeskattningens konstruktion innebär den dock av skattetekniska skäl nettomässigt ett betydligt lägre belopp. Därutöver innebär detta avgiftssystem att den avsedda kostnadsöverföringen på djurägarna enbart sker i begränsad omfattning och framför allt inte på animalieproduktionens djurägare, för vilka organisationen primärt är avsedd. Mer-

värdebeskattning kommer vidare att kunna medföra menliga effekter på vården av sällskapsdjur, framför allt vid djursjukhusen.

Ett bidragssystem i form av avgiftspåslag på läkemedel nyttjade inom djursjukvården är enligt styrelsen inte genomförbart för alla djurslagsgrupper, då vissa av dem så gott som uteslutande nyttjar humanregistrerade preparat, vilka enligt Apoteksbolaget inte kan avgiftsbeläggas. Vidare skapar läkemedelsavgifter en kostnadsnivå för den enskilde djurägaren som inte svarar mot den veterinära djursjukvårdsinsatsen. Slutligen innebär ett införande av läkemedelsavgifter i likhet med mervärdeskattealternativet att avgiftsbelastningen blir lägre nettomässigt för animalieproduktionens djurägare än för övriga. Dessa senare har dessutom redan före avgiftsuttaget tillfullo erlagt sina sjukvårdskostnader i de fall behandlingen utförts av annan veterinär än distriktsveterinär. Detta gäller för en övervägande del av dessa djurägare. Av ovan anförda skäl anser styrelsen att förslaget med läkemedelsavgifter som finansieringskälla för bidrag till statens kostnader för djurens hälso- och sjukvård är förenat med stora nackdelar.

Sammanfattningsvis anför styrelsen att om statens kostnader i ökad utsträckning skall överföras på djurägarna bör finansieringen ske enligt nu gällande modell med djursjukvårdsavgift i kombination med kollektivt bidrag från jordbruksnäringen.

Regeringen uppdrog den 14 februari 1985 åt jordbruksnämnden att i samband med överläggningarna om jordbruksprisregleringen ta upp frågan om ytterligare finansiering inom ramen för jordbruksprisregleringen av viss del av kostnaderna för djurens hälso- och sjukvård. Utgångspunkten skulle härvid vara att ytterligare 15 milj. kr. skulle avlastas statsbudgeten. Jordbruksnämnden har inte funnit det möjligt att finansiera ytterligare 15 milj. kr. inom prisregleringens ram.

Föredragandens överväganden

Kostnaderna för djurens hälso- och sjukvård beräknar jag för budgetåret 1985/86 till 75 470 000 kr.

Finansieringen av dessa kostnader bör ske på sätt som framgår av den av mig tidigare redovisade planen. Detta innebär oförändrade belopp i fråga om statens bidrag och i fråga om kollektiva medel från jordbruksnäringen samt en viss ökning av beloppet i fråga om djursjukvårdsavgifter. Det ankommer på regeringen att besluta om behövlig justering av dessa avgifter.

Riksdagen har tidigare uttalat att ökad finansiering med avgifter kunde medföra risk för att enskilda djurägare av kostnadsskäl drog sig för att tillkalla veterinär även i fall där en insats av veterinär skulle erfordras. Enligt riksdagen kunde också risk föreligga att en höjd avgift främjade en privatisering av veterinärväsendet, som på sikt kunde bryta sönder den nuvarande statliga organisationen på området. Enligt min mening får den

nu föreslagna höjningen av uttaget av djursjukvårdsavgifter mycket marginell påverkan på ett jordbruksföretag av normal storlek och medför inte heller risk för att distriktsveterinärorganisationen skall brytas sönder.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Lantbruksstyrelsen, djurens hälso- och sjukvård: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

F 14. Bidrag till djurens hälso- och sjukvård

1983/84 Utgift	51 778 243	Reservation	6 417 874
1984/85 Anslag	40 470 000		
1985/86 Förslag	40 470 000		

Under anslaget anvisas medel för bidrag till distriktsveterinärorganisationen, anskaffning av viss laboratorieutrustning, främjande av förebyggande åtgärder samt stöd vid inrättande av flerveterinärstationer.

	1984/85	Beräknad ändring 1985/86	
		Lantbruksstyrelsen	Föredraganden
1. Bidrag till distriktsveterinärorganisationen	38 845 000	+9 800 000	—
2. Anskaffning av viss laboratorieutrustning	125 000	—	—
3. Främjande av förebyggande åtgärder	5 000 000	—	—
4. Inrättande av flerveterinärstationer	500 000	—	—
	40 470 000	+9 800 000	—

Föredragandens överväganden

För uppgifter inom det ekonomiska försvaret har jag beräknat ett belopp av 215 000 kr.

Med hänvisning till vad jag ovan och under punkten F 13 har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till djurens hälso- och sjukvård* för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 40 470 000 kr.

G. Utbildning och forskning

G 7. Bidrag till växtförädling

Under denna rubrik har riksdagen för nästa budgetår anvisat ett reservationsanslag av 26,5 milj. kr. (prop. 1984/85: 100 bil. 11, JoU 25, rskr 186). Finansieringen av växtförädlingen regleras i ett avtal mellan staten och jordbrukets föreningsrörelse. Avtalet avser tiden den 1 januari 1980—den 31 december 1989. I min anmälan till budgetpropositionen 1985 redovisade jag att förhandlingar pågick om storleken av de totala bidragen för de sista fem åren av avtalsperioden. Ett nytt avtal har nu, med förbehåll av regeringens godkännande, träffats för tiden den 1 juli 1985—den 30 juni 1987.

Avtalet innebär att statens bidrag till växtförädlingen uppgår till 26,5 milj. kr. för budgetåret 1985/86 och till 23 milj. kr. för budgetåret 1986/87. Föreningsrörelsen skall för budgetåret 1985/86 bidra med 9 milj. kr. och för budgetåret 1986/87 med 11 milj. kr. Före utgången av budgetåret 1986/87 skall förhandlingar tas upp om storleken av statens och föreningsrörelsens bidrag för tiden den 1 juli 1987—den 31 december 1989.

Jag biträder förslaget till avtal om gemensam finansiering av växtförädling.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att bemyndiga regeringen att ikläda staten de ekonomiska förpliktelser som följer av det avtal om bidrag till växtförädling som jag har nämnt i det föregående.

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte. Regeringen bör föreslå riksdagen att besluta att förkorta motionstiden till fjorton dagar.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredraganden har anfört för de åtgärder och de ändamål som han har hemställt om.

JN STATENS JORDBRUKSNÄMND

Datum
1985-02-20Bilaga 1Dnr
209-2272/84 1 (13)Regeringen
Jordbruksdepartementet

JORDBRUKSDEP. Registratören Ink 1985-03-11 Dnr.
--

Förslag till prisreglering på sockerbetor och socker för
regleringsperioden 1985/86 - 1986/87

1 INLEDNING

Regeringen uppdrog den 20 december 1984 åt statens jordbruksnämnd att efter överläggningar med företrädare för sockerbetsodlarna och sockertillverkningen samt jordbruksnämndens konsumentdelegation avge förslag om utformningen av prisregleringen på sockerbetor och socker för tiden 1 juli 1985 - 30 juni 1987.

Nämndens förslag skall bygga på att driften vid samtliga nu existerande sockerbruk skall upprätthållas. Sockerbetsarealen bör med utgångspunkt i en areal år 1985 om högst 51 500 hektar, anpassas med hänsyn till den beräknade trendmässiga avkastningsökningen för sockerbetor. Överläggningarna skall ske med utgångspunkt i riksdagens beslut om mål för livsmedelspolitiken (prop. 1983/84:76, JoU 20, rskr 141) och i den ordning som gäller för övriga jordbruksprodukter enligt nämnda riksdagsbeslut. Förslaget skall vara så avvägt att något underskott inte beräknas uppkomma i sockerregleringsfonden. Nämnden bör vidare beakta vad som i prop. 1983/84:191 anförts om finansieringen av visst stöd till biodlingen.

Med hänsyn till dessa riktlinjer har nämnden dels analyserat kostnadsutvecklingen för betodlingen, dels med bistånd av särskild expertis från statens pris- och kartellnämnd (SPK) granskat Svenska Sockerfabriks AB:s (SSA) ekonomi och kostnadsutveckling. Vidare har bl a konsumtionens storlek och utveckling analyserats. Även utvecklingen inom EG har belysts (bil 1 och 2).

Jordbruksnämnden har nu avslutat de föreskrivna överläggningarna. Nämnden har överenskommit med Sveriges Betodlares Centralförening (SBC), SSA och konsumentdelegationen om ett förslag till prisreglering som omfattar tvåårsperioden 1 juli 1985 - 30 juni 1987.

Förslaget innebär att sockerbetsodlarna årligen erhåller kompensation för kostnadsökningar i odlingen samt inkomstföljsamhet utifrån utfallet av obundna överläggningar.

För SSA:s del föreslås att kompensation för kostnadsökningar m m ges en gång per år utifrån utfallet av obundna överläggningar. En särskild arbetsgrupp föreslås under våren 1985 utreda kompensationsmodellen i avseende på energikostnader bl a mot bakgrund av att SSA fr o m hösten 1985 övergår till gaseldning vid flera bruk. Vidare får korrigeringar göras av betodlingens och SSA:s kostnadsvolymer på grund av att kontraktsvillkoren för frö, biprodukter, transporter m m ändras fr o m år 1985.

Förslag till kompensationsbelopp m m avseende 1985/86 redovisas i avsnitt 3, 4 och 6. Överläggningar om kompensationsbeloppens storlek för 1986/87 bör äga rum i slutet av 1985. Härvid bör sedvanligt material om kostnadsvolymer, kostnadsutveckling m m tas fram och i huvudsak ligga till grund för överläggningarna.

Om väsentligt ändrade förutsättningar inträffar under regleringsperioden bör det ankomma på nämnden att efter överläggningar med delegationerna lägga fram förslag till de åtgärder som kan anses påkallade.

2 AREAL OCH AREALBIDRÅG

Sockerbetsarealen bör minskas med 700 hektar och bör uppgå till högst 51 300 hektar både 1985 och 1986.

Fördelningen av sockerbetsarealen bland odlarna går till så att dessa får göra en förhandsteckning. Om den sammanlagda tecknade arealen överstiger den areal som statsmakterna har fastställt sker en kvotering av arealen. Härvid tilldelas, om statsmakterna har fastställt oförändrad areal för riket, de som har odlat sockerbetor tidigare högst oförändrad areal. Den areal som friställs genom att tidigare odlare slutar odla sockerbetor eller minskar sin areal fördelas sedan mellan nya odlare och tidigare odlare som önskar öka sin areal.

Såväl nämnden som konsumentdelegationen anser det angeläget att en odling som har begränsats genom statsmakternas beslut inte helt förbehålles en redan etablerad odlarkår. En rimlig möjlighet bör finnas för dem som inte redan odlar sockerbetor att få göra detta.

Parterna är därför överens om att alla odlare i princip bör behandlas lika vid nedskärning av arealen år 1985. Detta innebär att en mindre nedskärning av arealen vid öbruken kan godtas. Öbruken har dock redan 1983 gjort en nedskärning som motsvarar en total areal om 51 500 hektar. För deras del får nedskärningen den här gången endast motsvara den effekt som följer av att totalarealen sätts till 51 300 hektar i stället för 51 500 hektar. Kvoteringen av arealen bör godkännas av jordbruksnämnden.

Parterna är överens om att bytet av fabrikspotatisareal mot sockerbetsareal bör avvecklas. Bytet har tillkommit efter ett politiskt beslut. Hur en avveckling bör ske torde kunna hänskjutas till den utredning av socker och andra sötmedel, sprit samt stärkelse som 1983 års livsmedelskommitté har föreslagit.

Cirka en tredjedel av odlingen skall kontrollmätas. Mätningen bekostas av SBC. För betor på areal utöver kontrakterad bör göras ett kraftigt prisavdrag.

Arealbidraget föreslås oförändrat 200 kr/hektar till odlarna på fastlandsdelen av Mörbylångadistriktets upptagningsområde (exkl Östergötland), 400 kr/hektar till odlarna på Öland och 500 kr/hektar till odlarna på Gotland. I de fall arealen vid arealkontrollen befinns vara mindre än den kontrakterade, bör bidraget utgå efter den uppmätta arealen.

3 ERSÄTTNING TILL BETODLARNÄ

Kostnadsökningen har enligt tillämpad index¹⁾ varit 8,22 procent mellan oktober 1983 och oktober 1984. Under samma tid har kostnaderna för lejd arbetskraft inom sockerbetsodlingen också ökat med 8,22 procent. Ersättningen till betodlarna för kostnadsökningar under perioden oktober 1983 - oktober 1984 har beräknats till totalt 46,23 Mkr. Parterna har dock enats om att göra ett avdrag om 3,82 Mkr motsvarande en antagen minskning av handelsgödselanvändningen. Skulle utvecklingen i fråga om handelsgödselanvändningen bli en annan än den antagna skall slutreglering av beloppet ske per den 1 juli 1986. Avsikten med denna slutreglering är att ingendera parten skall förlora ekonomiskt. Därmed delas totalbeloppet upp i två etapper, en del nu och under förutsättning av ovannämnda utveckling, en del per 1 juli 1986. Den 1 juli 1985 tilldelas betodlingen ett belopp om 42,41 Mkr. En ev andra del av kompensationsbeloppet tilldelas den 1 juli 1986. Storleken av denna del bestäms utifrån den faktiska volymutvecklingen av handelsgödsel under år 1984/85. Denna posts påverkan på rationaliseringsvinsten inom betodlingen bör beaktas. Betodlarna har den här gången inte tillerkänts kompensation motsvarande den sänkning av priserna som ägt rum på den melass som odlarna har rätt att återta (1,87 Mkr).

1) Exklusive handelsgödselavgift (prisregleringsavgift och miljöavgift).

Betodlarna bör få inkomstföljsamhet i likhet med jordbruket i övrigt. Mot denna bakgrund har parterna nu enats om att sockerbetsodlarnas inkomster för eget arbete och kapital bör räknas upp med 5,55 procent, vilket ger 3,77 Mkr. Mot bakgrund av de relativt sett gynnsamma rationaliseringsmöjligheter som föreligger inom sockerbetsodlingen bl a genom övergång från solohackning till färdigt bestånd har produktivitetens utvecklingen ansetts motivera ett extra produktivetsavdrag om 1,68 Mkr. Totalt bör betodlarna således tillföras 44 Mkr enligt följande:

Ersättning för kostnadsökningen	
oktober 1983 - oktober 1984	46,23 Mkr
Avgår avdrag avseende handelsgödsel	- 3,82 "
Avgår engångsbelopp (inkomstföljsamhet 1/1 1984)	- 0,50 "
Extra produktivetsavdrag	- 1,68 "
	<u>40,23 Mkr</u>
Inkomstföljsamhet	<u>3,77 "</u>
Att tillföras betodlarna, totalt	44,00 Mkr

Med utgångspunkt från det nyss anförda bör grundpriset¹⁾ för sockerbetor med 16 procent sockerhalt höjas med 1,72 kr per 100 kg, vilket motsvarar en partiprishöjning av socker med 13,67 kr per 100 kg eller 3,1 procent.

4 ERSÄTTNING TILL SOCKERBOLAGET

4.1 Allmän översikt

Prisregleringen bör liksom tidigare avse endast strösocker, både i bulk och förpackat. Av verksamheten vid raffinaderiet i Arlöv bör ingå raffineringen av såväl inhemskt som importerat råsocker för den svenska marknaden.

1) Avser betgrundpris enligt nya kontraktsbestämmelser som bl a innebär progressiv sockerhaltsbetalning.

SSA bör kompenseras för inträffade kostnadsökningar. Beräkningen av kostnadsändringarna (exkl oljekostnaderna) baseras så långt möjligt på en generell bransch kalkyl. För ändringar i oljekostnaderna har gjorts preliminära justeringar av sockerpriset när priset på olja har ändrats med minst 160 kr/m³. För 1983/84 års oljekostnader görs nu en slutjustering. Motsvarande slutjustering för 1984/85 kommer att bli avhängig den översyn som får göras mot bakgrund av att SSA vid vissa bruk kommer att gå över till gaseldning.

Alla beräkningar bygger på en normerad skördevolym och sockerhalt.

Beräkningar och analyser som avser SSA utförs i huvudsak av SPK.

4.2 Korrigerings av sockerpriset på grund av ändringar i oljepriset -----

4.2.1 A conto-justering

Sockerpriset har hittills justerats när oljepriset enligt ett löpande 30-dagarsgenomsnitt av Rotterdammnoteringen (inkl bikostnaderna) har ändrats med minst ± 160 kr/m³. Denna regel ledde under regleringsåret 1983/84 till två prishöjningar på sammanlagt 8,19 kr per 100 kg socker. Under 1984/85 har regeln hittills givit en höjning om 3,95 kr per 100 kg socker.

4.2.2 Definitiv justering av oljekostnaderna för 1983/84

SSA:s oljekostnader under perioden november 1983 - oktober 1984 har överstigit baskostnaderna med 18,67 Mkr. A conto-ersättningen har enligt utförda beräkningar tillfört SSA 21,07 Mkr, varför ett engångsavdrag om 2,41 Mkr bör göras. Härvid har hänsyn tagits till minskad oljeförbrukning. Samtidigt bortfaller förra årets engångsbelopp 5,51 Mkr. Vidare bör SSA tillföras ett engångsbelopp om 3,04 Mkr på grund av skillnad mellan preliminär och definitiv skattesats avseende perioden november 1982 - oktober 1983.

SSA:s kostnadskompensation bör således med hänsyn till oljan minskas med 4,88 Mkr.

4.2.3 Framtida olje- och energikostnader

På grund av ändrade förhållanden bl a genom att SSA avser att gå över till gaseldning bör en särskild arbetsgrupp till överläggningarna inför 1986/87 arbeta fram ett förslag angående beräkningsunderlaget för kompensation av energikostnader.

4.3 Korrigering av sockerpriset på grund av ändringar i andra kostnader än oljekostnaderna _ _ _ _ _

Sockerpriset bör liksom tidigare per den 1 juli varje år justeras även på grund av ändringar i andra kostnader än oljekostnaderna. Detta innebär att man bör utgå från ett referensmaterial som motsvarar det som hittills framtagits. I detta ingår underlag enligt bransch kalkylmodell. Jämförelser mellan produktionsmedelspriserna görs under oktober 1983 och oktober 1984 resp oktober 1984 och oktober 1985. Löneändringarna för kollektivanställd personal belyses med utgångspunkt från branschavtalet mellan SAF (allmänna gruppen) och Svenska Fabriksarbetareförbundet och som en jämförelse mellan två tolv månadersperioder (maj - april). Lönekostnadsberäkningarna bör utredas vidare i en särskild arbetsgrupp. Summan av ändringarna för de skilda kostnadsslagen är en mätare av kostnadsförändringarnas betydelse. Produktivitetsförbättringar och effektivitetshöjande åtgärder bör kunna beaktas.

Biprodukternas behandling samt frågan om kapitalkostnadsersättning bör utredas vidare och tas upp vid överläggningarna inför 1986/87. Vidare bör SSA:s lönsamhet göras till föremål för en fördjupad analys inför dessa överläggningar.

Ersättningen för kostnadsökningarna oktober 1983 - oktober 1984 exkl olja har beräknats till 33,88 Mkr. Beräkningen av förändringen i personalkostnaderna har baserats på en jämförelse mel-

lan vägda genomsnitt för tolv månadersperioderna 1 maj 1983 - 30 april 1984 och 1 maj 1984 - 30 april 1985 med 1 januari 1985 som sista mätvärde. Parterna har enats om att sista mätvärde bör avse den 30 april, varför korrigeringar bör göras redan den 1 juli 1985 för löneökningar under januari - april samt när faktisk löneglidning blir känd effekten av ev kostnad för förtjänstutvecklingsgaranti under 1984. I kompensationsbeloppet ingår engångsersättningar om 0,98 Mkr. Avdrag har gjorts för tidigare erhållna engångsbelopp. Vidare har avdrag gjorts med 2,08 Mkr med hänsyn till de effektivitetsförbättringar som SSA uppnått i sockertillverkningen. Den totala kostnadskompensationen till SSA (definitiv kompensation för oljekostnaderna samt kompensation för övriga kostnadsökningar) blir 29,00 Mkr, vilket motsvarar 9,01 kr per 100 kg socker eller 2,1 procent. Härtill kommer ev slutjustering av lönekostnadskompensation samt effekten av ev oljeprisändringar.

4.4 Ersättning för merkostnaderna vid bruken på Öland och Gotland -----

I kostnadskompensationen har även merkostnaderna vid öbruken beaktats. Den del av sockerpriset som tillerkänns SSA för dessa merkostnader för regleringsåret 1985/86 beräknas till 5,71 kr per 100 kg socker, vilket vid normal produktionsvolym blir ca 18,4 Mkr. Dessutom tillkommer 4,3 Mkr ur sockerregleringsfonden.

Såväl nämnden som de tre delegationerna anser i princip att stöd som har tydlig regional karaktär inte bör belasta konsumenterna av socker eller sockernäringen utan bör täckas genom budgetmedel.

4.5 Ersättning för raffinering av importerat råsocker

Ersättningen för raffinering och lagring av importerat råsocker höjs för inträffade kostnadsökningar med 7,68 procent (lika med de genomsnittliga kostnadsökningarna i sockertillverkningen) till 84,08 kr per 100 kg. I detta belopp ingår engångsersättning

med 0,36 kr per 100 kg. Även höjningen av raffineringsersättningen bör räknas om vid ev tillkommande slutjustering av löne-kostnadskompensationen.

5 REGLERINGSEKONOMIN

Behållningen i sockerregleringsfonden var den 30 juni 1984 10,4 Mkr. Utgående behållning 30 juni 1985 kan beräknas till 25 - 30 Mkr. Vid normal skörd 1985 blir inkomsterna via införelselavgifter begränsade med hänsyn till att skörden 1984 gav ett överskott. Överskottet minskar importutrymmet under 1985/86. Fondens behållning kan därför beräknas minska under 1985/86. Mot denna bakgrund har betodlarna och SSA inte aktualiserat frågan om ytterligare återbetalningar av medel ur sockerregleringsfonden.

Betodlarna och SSA bör om så erfordras skjuta till medel så att fonden den 30 juni 1986 och 30 juni 1987 inte visar underskott. Denna garanti gäller för prisutjämning av olika slag samt i princip nu utgående former av regionalstöd. I gengäld bör näringen - med beaktande av förändringar i regleringsekonomin - hösten 1985 och hösten 1986 få ta upp överläggningar om ev ytterligare återbetalning av tidigare inbetalda medel. Medlen skall fördelas i samma proportioner som för 1983 års skörd. Utbetalningarnas storlek får då bedömas utifrån skördarnas storlek och tillgängliga medel i fonden.

6 JORDBRUKSNÄMNDENS FÖRSLAG TILL PRISREGLERING PÅ SOCKERBETOR OCH SOCKER FÖR REGLERINGSÅRET 1985/86

Jordbruksnämndens förslag till sockerreglering för perioden 1 juli 1985 - 30 juni 1986 har till alla delar biträtts av konsumentdelegationen. SBC har godtagit förslaget i de delar det rör betodlarnas villkor och SSA i de delar som avser bolaget. Förslaget kan sammanfattas i följande punkter:

1. Sockerbetsarealen för 1985 års odling får uppgå till 51 300 hektar. Erforderlig kvotering av odlingen bör

godkännas av nämnden. Cirka en tredjedel av odlingen bör kontrollmätas. Mätningen bekostas av SBC. Prisavdraget vid överodling bör vara kraftigt.

- 2 Sveriges Betodlares Centralförening och Svenska Sockerfabriks AB har fr o m betodlingsåret 1985 träffat en överenskommelse om vissa ändringar i kontraktsvillkoren. Ändringarna berör betfrö, kvalitetsbetalning, bettransporter, biprodukter, betalningssystem, provtvättar, leveranstillägg och har reglerats genom att grundpriset ändrats med 0,70 kr per 100 kg betor vid 16 procent sockerhalt. Grundpriset på sockerbetor, som avser 16 procent sockerhalt, föreslås år 1985 bli 30,20 kr per 100 kg.
- 3 Till de odlare i Småland och Blekinge som levererar betor till bruket i Mörbylånga föreslås utgå ett oförändrat arealbidrag om 200 kr per hektar kontrakterad areal. Till odlare på Öland föreslås arealbidraget bli oförändrat 400 kr per hektar och till odlare på Gotland oförändrat 500 kr per hektar. I de fall arealen vid arealkontrollen befinns vara mindre än den kontrakterade, bör bidraget utgå efter den uppmätta arealen. Bidraget bör finansieras med medel ur sockerregleringsfonden.
- 4 SSA:s nettopris (genomsnittligt nettopris efter avdrag för årsbonus och kvantitetsrabatter) för baskvaliteten i sortimentet, strösocker K5 i säck om 50 kg, föreslås vid oljepriset 2 231 kr/m³ vara 462,12 kr per 100 kg. Detta innebär en prishöjning med 5,2 procent. Priset justeras när oljepriset har ändrats med ± 160 kr/m³.
- 5 Gränsskyddet för socker bör utgå enligt de grunder som hittills gällt. Detta innebär att en införselavgift tas ut för importerade kvantiteter under perioder då

världsmarknadspriset understiger det fastställda avräkningspriset på socker ur svenska betor. De uppburna medlen bör - liksom hittills - tillföras sockerregleringsfonden. Som världsmarknadspris på färdigt socker bör därvid gälla Parisbörsens spot-notering för vitsocker. Denna notering bör ökas med kostnader för frakt m m till svensk hamn samt korrigeras för kvalitetsskillnad mellan den svenska baskvaliteten och den kvalitet Parisnoteringen avser. Fraktkostnadens och kvalitetskorrektionens storlek bör fastställas av jordbruksnämnden. Som mått på världsmarknadspriset på råsocker bör gälla den nominella Londonnoteringen på råsocker. Båda noteringarna skall omräknas till svensk valuta enligt den säljkurs som gäller noteringsdagen.

Införselavgiften för färdigt socker bör utgöra skillnaden mellan SSA:s nettopris enligt punkt 4 och världsmarknadspriset på färdigt socker, mätt på nyss angivet sätt.

Införselavgiften för råsocker föreslås anpassas så att svensk raffineringsindustri, som köper in råsocker till gällande Londonnotering och säljer den raffinerade varan till SSA:s nettopris enligt punkt 4, erhåller en ersättning för raffineringen som inkl ersättning för säckkostnader och viss utfrakt samt lagringsbidrag uppgår till 84,08 kr per 100 kg raffinad. Raffineringen bör härvid förutsättas medföra ett svinn om 8 procent.

Införselavgiften för sirap, sockerlösningar och sockerkulör bör liksom hittills motsvara avgiften för färdigt socker, varvid hänsyn tas till produktens torrsbstanshalt.

Införselavgifterna bör förutom vid svenska prisändringar i princip justeras en gång varje månad för änd-

ringar i de internationella priserna samt dessutom vid större variationer i de utländska priserna.

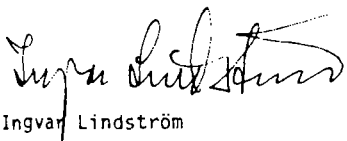
- 6 Vid behov bör jordbruksnämnden få ta ut en försäljningsavgift på allt socker som säljs inom landet. Därvid kommer det inhemska partipriset att höjas med ett belopp som motsvarar försäljningsavgiften. De insamlade medlen bör användas för att subventionera sockerimport när världsmarknadspriset är högre än det svenska.
- 7 Sockerregleringsfonden föreslås få användas för fraktsubventionering till de fyra nordligaste länen och Kopparbergs län med 1,2 Mkr. Ur fonden bör dessutom tas dels arealbidraget till de odlare som i enlighet med punkt 3 ovan levererar betor till öbruken till en beräknad kostnad av 3,5 - 4,0 Mkr, dels den ersättning om 4,3 Mkr som skall utgå för SSA:s merkostnader för driften vid dessa bruk. Till kollektiva åtgärder inom biodlingen bör tas 0,5 Mkr ur sockerfonden. (SSA har dock avseende medel till biodlingen anmält att de anser att det är en principiellt sett felaktig användning av fondens medel.) Vidare bör regleringsföreningen Svensk Sockerhandels administrationskostnader täckas ur fonden. Fondmedlen används också till vissa kostnader inom prisutjämningen för varor innehållande socker. Vid tillverkning av vissa produkter såsom farmaceutiska halvfabrikat för export återbetalas införelavgiften för förbrukat socker. I en situation med ingen eller ringa sockerimport bör i stället exportbidrag ur sockerregleringsfonden lämnas för sådana produkter.
- 8 Föreslagna prisändringar skall i princip gälla fr o m den 1 juli 1985. Erfarenheten har visat att kännedom om prishöjningar resulterar i forcerade inköp under tiden närmast före höjningen och motsvarande stark

nedgång i inköpen under tiden närmast därefter. Jordbruksnämnden bör därför bemyndigas att medge att prisändringarna fördelas i tiden på ett sådant sätt att minsta möjliga störning uppstår på marknaden. Systemet bör utformas så att varken SSA eller dess kunder kalkymässigt gör någon vinst eller förlust.

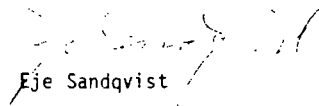
7

BESLUTSMENING

Detta ärende har avgjorts av generaldirektören och ledamöterna Alamaa, Brangmo, Dockered, Ekberg och Fringel efter föredragning av byråchefen Sandqvist i närvaro av avdelningscheferna Sjöberg och Öjeheim.

Ingvar Lindström

Eje SandqvistBilagor

Bil 1 Sockerregleringen 1985/86, mapp I *)
Bil 2 " " , " II *)

*) Här uteslutna

STATENS JORDBRUKSNÄMND

Datum
1985-04-24

Bilaga 2

Dnr
402-161/85

JORDBRUKSREP. Registratör
Ink 1985-04-25
Dnr. 839/85

FÖRSLAG TILL PRISREGLERANDE ÅTGÄRDER PÅ
JORDBRUKETS OMRÅDE
EFTER DEN 30 JUNI 1985 M M

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

- 1 Inledning
- 2 Allmänna utgångspunkter för prisregleringen
 - 2.1 Utvecklingen inom livsmedelssektorn
 - 2.2 Livsmedelspolitiska utgångspunkter
 - 2.3 Ekonomisk-politiska utgångspunkter
- 3 Kostnadskompensation och inkomstföljsamhet
 - 3.1 Utgångspunkter och konstruktion
 - 3.2 Belopp per den 1 juli 1985
 - 3.2.1 Kostnadsutvecklingen inom jordbruket
 - 3.2.2 Kostnadsutvecklingen inom uppsamling och förädling
 - 3.2.3 Inkomstföljsamhet
 - 3.2.4 Produktivitetsutvecklingen
 - 3.2.5 Sammanfattning av belopp
 - 3.3 Belopp per den 1 januari 1986
 - 3.3.1 Kostnadskompensation
 - 3.3.2 Överhäng från regleringsperioden 1984/85
 - 3.4 Fördelning på produkter
- 4 Etableringsstöd
- 5 Rådgivning och djurens hälso- och sjukvård
- 6 Avbytarverksamhet, socialförsäkrings-skydd, företagshälsovård och annan låginkomstsatsning

- 7 Prisregleringen på olika produkter
- 7.1 Ändring av förmalnings- och handelsgödselavgifterna
- 7.2 Fettvaruregleringen
- 7.3 Arealavgift för potatis
- 7.4 Importstödjande åtgärder vid brist på potatis
- 7.5 Vallfröstödet
- 7.6 Buffertzoner för nötkött och fläsk

- 8 Regleringsekonomin

- 9 Införselavgifter m m
- 9.1 Införselavgiftsmedel m m för 1983/84
- 9.2 Införselavgiftsmedel m m för 1984/85
- 9.3 Införselavgiftsmedel m m för 1985/86
- 9.4 Huvudsaklig medelsdisposition av införselavgiftsmedel m m reglerings-åren 1983/84 - 1985/86
- 9.5 Information om fördelning av handelsgödselavgifter och tillverkningsavgifter på oljekraftfoder

- 10 Rörliga krediter

- 11 Information om kassan för råvarukotnadsutjämnningen

- 12 Sammanfattning

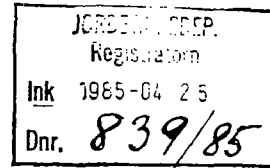
- 13 Hemställan

- 14 Beslutsmening

- Bilaga 1 Lantbrukarnas förhandlingsdelegations svar på jordbruksnämndens förslag till prisreglering för 1985/86
- Bilaga 2 Konsumentdelegationen med synpunkter beträffande jordbruksprisregleringen 1985/86
- Bilaga 3 Reservation av ledamöterna Dockered och Fringel
- Bilaga 4 Kopia av skrivelse 1984-12-20 från Svensk Matpotatiskontroll
- Bilaga 5 Redovisning av utjämningskassan

Regeringen

Jordbruksdepartementet

Statens jordbruksnämnd angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för tiden den 1 juli 1985 - den 30 juni 1986

m m

1 Inledning

Regeringen uppdrog i beslut den 14 februari 1985 åt jordbruksnämnden (JN) att, efter överläggningar med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation (LRF) och JNs konsumentdelegation (KD), lämna förslag om den närmare utformningen av prisregleringen på jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker för tiden den 1 juli 1985 - den 30 juni 1986. Förslaget skulle utformas med utgångspunkt från riksdagens beslut om vissa livsmedelspolitiska frågor (prop 1983/84:76, JOU 20, rskr 141).

Av beslutet framgår vidare att JN skulle lägga fram förslag om användningen av införselavgiftsmedel. JN skulle därvid utgå ifrån att av införselavgiftsmedel utom fördelningsplanen ett belopp motsvarande 8,5 milj kr fick disponeras för pristillägg på får- och lammkött samt 8 milj kr för att täcka kostnader för statistik på jordbrukets område.

JN skulle också ta upp frågan om ytterligare finansiering inom ramen för jordbruksprisregleringen av viss del av kostnaderna för djurens hälso- och sjukvård. Utgångspunkten skulle härvid vara att ytterligare 15 milj kr avlastas statsbudgeten.

Vidare skulle prövas möjligheterna att finansiera en till 10 milj kr uppgående del av kostnaderna för den statliga rådgivningen till jordbruket på annat sätt än över statsbudgeten.

Slutligen skulle JN lämna förslag om en successiv avveckling av den rörliga kredit på högst 250 milj kr som f n står till JNs förfogande för säsongsmässig lagring av jordbruksprodukter. Utgångspunkten skulle vara en minskning av krediten från den 1 juli 1985 med 100 milj kr. Vidare skulle JN beakta att den rörliga kredit på högst 120 milj kr som f n står till förfogande för ändamål inom jordbruksprisregleringen och regleringen av sockernäringen skulle minskas till 50 milj kr från den 1 juli 1985.

Som underlag för sina beräkningar har JN och delegationerna haft i huvudsak det statistiska underlag som tidigare använts. Det omfattande ekonomiskt-statistiska underlaget belyser läge och utveckling för de tre livsmedelspolitiska målen - produktionsmålet, inkomstmålet och konsumentmålet.

Det har vid överläggningarna visat sig att stora motsättningar råder vad gäller storleken på kompensationen till jordbruket och viss livsmedelsindustri under regleringsåret 1985/86. De båda delegationerna har därför inte kunnat godta JNs förslag vad avser totalt kompensationsbelopp. I vissa övriga delar har emellertid delegationerna anslutit sig till JNs förslag.

2 Allmänna utgångspunkter för prisregleringen

2.1 Utvecklingen inom livsmedelssektorn

Under de senaste 10 åren har de samhällsekonomiska förhållandena i Sverige i hög grad ändrats. Ännu i början av 1970-talet rådde i vårt land en relativt god ekonomisk tillväxt och ökande köpkraft. I stort sett rådde balans mellan produktion och konsumtion av jordbruksprodukter. Från slutet av 1970-talet försämrades den ekonomiska situationen. Tillväxten i ekonomin avtog vilket medförde att konsumenternas köpkraft tidvis minskade.

Utvecklingen inom livsmedelssektorn har inneburit kännbara prishöjningar på livsmedel både på produkter från jordbruket och i efterföljande led. Dessa prishöjningar har ytterligare accentuerats genom att subventionerna tagits bort för kött, fläsk och ost. Prisökningarna och minskade subventioner i förening med den minskade allmänna köpkraften har lett till att konsumtionen av vissa livsmedel, främst kött och fläsk har minskat.

Samtidigt har produktionen ökat. Jordbruket kan därför inte avsätta hela sin produktion inom landet utan måste i allt högre grad sälja produkterna utomlands till lägre priser än på den svenska marknaden vilket lett till ökade exportkostnader. Jordbruket har vidare haft ökande produktionskostnader. Särskilt räntekostnaderna upplevs för yngre och nyetablerade jordbrukare som besvärande.

2.2 Livsmedelspolitiska utgångspunkter

Enligt riksdagens beslut 1984 (prop 1983/84:76, JoU 20, rskr 141) är huvudmålet för en samlad livsmedelspolitik att trygga vårt lands livsmedelsförsörjning både i fredstid och under avspärrning eller krig. Som likställda delmål under detta huvudmål gäller att konsumenterna får tillgång till livsmedel av god kvalitet till rimliga priser och att jordbrukarna får en med jämförbara grupper likvärdig standard.

Inkomstmålet avser liksom tidigare i första hand heltidssysselsatta vid rationellt drivna jordbruksföretag. Prisregleringen skall utformas så, att den ger ökat utrymme för en mer solidarisk inkomstfördelning mellan olika kategorier av jordbrukare.

Jordbruksproduktionen bör enligt statsmakternas beslut vara geografiskt väl differentierad. Jordbruket spelar en stor roll för sysselsättningen i bygder där det råder brist på andra arbetstillfällen.

1984 års riksdagsbeslut innebär i fråga om prisregleringen på jordbruksprodukter efter den 30 juni 1984 att kompensation till jordbruket och viss livsmedelsindustri för ökade kostnader samt jordbrukarnas inkomstföljsamhet skall bestämmas efter obundna överläggningar. Hänsyn skall därvid tas till aktuella förhållanden på marknaden, i jordbruket och i samhällsekonomin i övrigt.

Det ankommer enligt riksdagsbeslutet på parterna - staten och de båda delegationerna - vid prisöverläggningarna att närmare överväga på vilket sätt kostnadskompensationen skall beräknas. Även vid ett obundet system kan för vissa kostnader tillämpas automatiskt verkande regler. Det är emellertid enligt riksdagsbeslutet angeläget att prisregleringen för jordbruksprodukter utformas så att den blir ett stöd för strävandena att sänka produktionskostnaderna och anpassa produktionens inriktning till marknadens efterfrågan.

2.3 Ekonomisk-politiska utgångspunkter

Regeringen har angett att det är en central uppgift för den ekonomiska politiken att bryta den hittillsvarande inflationsutvecklingen. För 1985 har regeringen därför fastställt ett inflationsmål på högst 3 %.

Som ett medel att nå inflationsmålet har regeringen föreskrivit ett allmänt prisstopp att gälla fr o m den 13 mars 1985 till och med den 12 september 1985. Prisstoppet innebär enligt reglerna i förordningen (1985:82) om det allmänna prisstoppet i princip att man vid försäljning av tjänster och förnödenheter ej får överskrida det pris som tillämpades den 6 mars 1985. I förordningen anges vidare några undantag. Detta gäller prishöjningar till följd av höjda importpriser, växelkursförändringar eller kostnadshöjningar som inträffat före den 6 mars 1985.

I beslut den 14 mars 1985 har regeringen kompletterat förordningen om prisstoppet med att ge statens pris- och kartellnämnd (SPK) i uppdrag att genom överläggningar med företrädare för företagen söka få till stånd utfästelser rörande företagens prissättning. Utfästelserna skulle i huvudsak innebära att företagens priser inte sätts högre än vad som i respektive fall kan föräledas av faktiska kostnadsökningar och, beträffande lönekostnader sådana som ryms inom den av Landsorganisationen i Sverige (LO) och Svenska arbetsgivareföreningen (SAF) slutna ramöverenskommelse om högst en femprocentig ökning mellan åren 1984 och 1985 av det genomsnittliga förtjänstläget för LO-SAF-området eller för andra avtalsområden inom en ram av motsvarande innebörd.

3 Kostnadskompensation och inkomstföljsamhet

3.1 Utgångspunkter och konstruktion

Statsmakternas mål om en inflation på högst 3 % för 1985 som getts uttryck i införandet av allmänt prisstopp och andra ekonomisk-politiska åtgärder samt 1984 års livsmedelspolitiska beslut har varit utgångspunkter för JNs förslag om kostnadskompensation m m till jordbruket och viss förädlingsindustri. Förutom dessa utgångspunkter bygger förslaget på följande förutsättningar

1. JN har utgått från att vid beräkning av kompensationsbelopp för jordbruket och viss livsmedelsindustri per den 1 juli 1985 och den 1 januari 1986 bör regeringens riktlinjer i anslutning till prisstoppet tillämpas på samma sätt som de kommer att tillämpas för övriga företag och företagare.

2. Prisregleringsperioden skall enligt direktiven omfatta tiden den 1 juli 1985 - den 30 juni 1986. Mittpriserna föreslås få ändras den 1 juli 1985 och den 1 januari 1986. JN bör medges att vid behov få göra gränsskyddsjusteringar även vid andra tillfällen. Restitution bör av JN få medges enligt hittills givna bemyndiganden.

3. JN utgår från att när statsmakterna tagit ställning till här framlagda förslag får överläggningar i maj/juni 1985 tas upp rörande fördelning på produkter m m per den 1 juli 1985.

På samma sätt bör överläggningar ske per den 1 januari 1986 om den slutliga kompensationen, överhångsfrågorna och fördelningen på produkter m m.

4. Det kompensationsbelopp som per den 1 juli 1985 föreslås tillföras jordbruket och viss livsmedelsindustri avser dels kostnadsändringar inom dessa sektorer för tiden oktober 1984 - april 1985, dels en inkomstföljsamhet för jordbrukarna räknat ett år framåt från den 1 juli 1985. Kompensationsbeloppet bör reduceras för produktivitetstutvecklingen inom jordbruket och viss livsmedelsindustri.

Då kostnadsberäkningarna för livsmedelsindustrin bygger på preliminära data bör sedvanligt bokföringsmaterial få återopas vid första möjliga överläggningstillfälle då detta material föreligger, d v s tidigast per den 1 juli 1986.

5. För kostnadsutvecklingen inom jordbruket och viss livsmedelsindustri för tiden april - oktober 1985 ges kompensation den 1 januari 1986. JN har utgått från att vid beräkning av kompensationsbeloppet för jordbruket och viss livsmedelsindustri bör regeringens riktlinjer i anslutning till prisstoppet tillämpas av parterna på samma sätt som gäller för övriga företag och företagare. Om effekterna av denna tillämpning visar sig bli annorlunda än vad som nu antas bör man få återopa detta per den 1 januari 1986.

6. Vid beräkning av kompensationsbeloppet ges som hittills ingen kompensation för exportens andel av produktionen.

3.2 Belopp per den 1 juli 1985

3.2.1 Kostnadsutvecklingen inom jordbruket

Förslaget innebär att kompensation för kostnadshöjningar i jordbruksproduktionen ges med 292 milj kr. Vid beräkning av detta belopp har beaktats den prismässiga kostnadsutvecklingen under perioden oktober 1984 - april 1985 samt en prognos över influtna fodermedelsavgifter.

Vad gäller frågan om lejt arbete har LRF gjort anspråk på kompensation på grund av att utvecklingen av lönekostnaderna för den lejda arbetskraften överstiger PM-indexutvecklingen.

Enligt regeringens uppdrag till SPK i anslutning till det allmänna prisstoppet beaktas inte vid prisdiskussioner lönekostnader för perioden 2:a kvartalet 1984 till 2:a kvartalet 1985 som överstiger 5 %. JN har inte ansett sig kunna frångå dessa regeringens allmänna riktlinjer. Någon kompensation för lejt arbete utöver den som ingår i nyssnämnda belopp kan därför enligt JNs tolkning av dessa riktlinjer inte utgå.

3.2.2 Kostnadsutvecklingen inom uppsamling och förädling

Som underlag för förslaget om kostnadskompensation till livsmedelsindustrin per den 1 juli 1985 har legat material som tagits fram av branscherna inom berörd livsmedelsindustri och som granskats av SPK.

Livsmedelsindustrins kostnadskompensation har beräknats till ett belopp om 153 milj kr före produktivitetsavdrag att utgå per den 1 juli 1985. I detta belopp har beaktats en preliminär beräkning av livsmedelsindustrins kostnadsutveckling under perioden oktober 1984 - april 1985 samt industrins intäkter för biprodukter (exkl internt vidareförädlade biprodukter inom mejeriindustrin). Ökade lönekostnader har beräknats enligt SPKs allmänna riktlinjer vad gäller löneglidning och regeringens uppdrag till SPK i anslutning till det allmänna prisstoppet.

Enligt skrivelse (den 14 december 1984) till regeringen redovisar kommittén för överläggningar om jordbruksprisregleringen ett par s k överhängsfrågor som skulle ha behandlats före den 1 juli 1985. Den ena frågan berör intäkter av internt vidareförädlade biprodukter inom mejeriindustrin. Enligt kommittén bör frågan utredas. Jordbruket tillsammans med SPK bör ta fram erforderligt faktamaterial.

Den andra frågan innebär att kompensationen för livsmedelsindustrins kostnader utformas så att den syftar till att begränsa löneglidningen. En arbetsgrupp har tillsatts med uppgift att ta fram en metod inom kompensationssystemet med sådant syfte.

Med hänvisning till att expertarbetet med dessa överhängsfrågor ännu inte avslutats föreslås att dessa frågor behandlas vid överläggningarna per den 1 januari 1986.

På grund av att underlaget för kostnadskompensationen för perioden oktober 1984 - april 1985 bygger på preliminära beräkningar bör vid senare överläggningstillfällen få återopas ett mer fullständigt underlag.

Om tillämpningen av regeringens allmänna riktlinjer i anledning av prisstoppet visar sig bli annorlunda än vad som nu antas bör man få återopas detta per den 1 januari 1986.

3.2.3 Inkomstföljsamhet

Som tidigare nämnts har regeringen i uppdrag till SPK angivit det kompensationsberättigade löneutrymmet till 5 %. Jordbrukarna bör ges motsvarande inkomstökning. Jordbrukarnas inkomstföljsamhet beräknas med utgångspunkt från dessa riktlinjer. Beloppet för inkomstföljsamhet från den 1 juli 1985 och ett år framåt kan därför beräknas till 102 milj kr. I detta belopp ingår överhäng från regleringsperioden 1984/85. Från det beräknade beloppet bör på sedvanligt sätt göras ett avdrag för produktivitetsutvecklingen.

Beträffande LRFs anspråk på kompensation för löntagarnas särskilda skattereduktion får JN anföra följande: Något beslut om vilket belopp eller vilka grupper som skall omfattas av ett sådant system har ännu inte fattats av statsmakterna. Det är därför enligt JNs mening inte möjligt att nu ta upp denna fråga.

3.2.4 Produktivitetsutvecklingen

Avdrag för produktivitetsutvecklingen inom såväl jordbruket som viss livsmedelsindustri bör enligt JN göras med ett belopp om totalt 82 milj kr. Detta belopp avser ett års produktivitetsutveckling inom det egentliga jordbruket och ett halvt års produktivitetsutveckling inom livsmedelsindustrin.

3.2.5 Sammanfattning av belopp

	1 juli 1985 (milj kr)
Kostnadskompensation	
- jordbruket	292
- livsmedelsindustrin	153
Inkomstföljsamhet	102
Summa före produktivitetsavdrag	547
Produktivitetsavdrag	-82
TOTALT	465

3.3 Belopp per den 1 januari 1986

3.3.1 Kostnadskompensation

Med hänsyn till det rådande prisstoppet beräknas den prismässiga kostnadsutvecklingen för jordbruket och viss livsmedelsindustri uppgå till 1,5 % under perioden april - oktober 1985.

Kostnadskompensationen till jordbruket och viss livsmedelsindustri den 1 januari 1986 föreslås därför nu preliminärt till 348 milj kr (1,5 % x 23,2 mdkr). Från detta belopp bör göras ett avdrag för ett halvt års

produktivitetens utveckling inom livsmedelsindustrin. En förnyad bedömning får göras per den 1 januari 1986 på basis av då tillgängligt material över prisutveckling m m och med beaktande av de riktlinjer som tillämpats för övriga företag.

3.3.2 Överhäng från regleringsperioden 1984/85

Överläggningarna per den 1 januari 1986 berör förutom kostnadskompensationen m m ett antal överhångsfrågor från regleringsåret 1984/85 vilka i princip accepterats av statsmakterna. Överhångsfrågorna från 1984/85 är:

- intäkter av internt vidareförädlade biprodukter inom mejeriindustrin
- avstämning av preliminärt avdraget belopp för förändrad förbrukning av handelsgödsel
- möjlighet att återropa definitiva kostnadsuppgifter för viss livsmedelsindustri avseende år 1984
- återförande av engångsbelopp för vegetabilier
- en metod inom kompensationsystemet som syftar till att begränsa löneglidningen inom förädlingsindustrin.

3.4 Fördelning på produkter

JN avser att sedan statsmakterna beslutat om principer och kompensationsbelopp till jordbruket och viss livsmedelsindustri per den 1 juli 1985 och den 1 januari 1986 efter överläggningar med delegationerna till regeringen inkomma med förslag om beloppens fördelning på produkter.

4 Etableringsstöd

Etableringsstödet syftar till att underlätta generationsskifte och till att nystartande jordbrukare skall kunna etablera sig. LRF och lantbruksstyrelsen (LBS) har föreslagit att stödet bör utgå även under 1985/86. JN delar denna uppfattning. Utgifterna härför beräknas av LBS till ca 40 miljoner kr. LRF har ej accepterat att mer än 32 miljoner kr får utgå om JNs förslag om det totala kompensationsbeloppet läggs till grund för kompensationen. JN

föreslår därför att 32 milj kr får utgå för etableringsstöd. Liksom tidigare bör medel för detta ändamål tas inom den ram som tilldelas jordbruket.

5 Rådgivning och djurens hälso- och sjukvård

JN skulle ta upp frågan om ytterligare finansiering inom ramen för jordbruksprisregleringen av viss del av kostnaderna för djurens hälso- och sjukvård. Utgångspunkten skulle härvid vara att ytterligare 15 milj kr avlastas statsbudgeten.

Vidare skulle prövas möjligheterna att finansiera en till 10 milj kr uppgående del av kostnaderna för den statliga rådgivningen till jordbruket på annat sätt än över statsbudgeten.

JN har inte - med hänvisning till den i avsnitten 8 och 9 lämnade redovisningen av regleringsekonomi och till delegationernas olika principiella uppfattning i denna fråga - funnit det möjligt att nu finansiera dessa verksamheter inom prisregleringens ram.

6 Avbytarverksamhet, socialförsäkringsskydd, företagshälsovård och annan låginkomstsatsning

För låginkomstsatsning m m inom jordbruket har för budgetåret 1984/85 anvisats 435 milj kr med följande fördelning.

1984/85	milj kr
Leveranstillägg för mjölk	120
Avbytarverksamhet	100
Företagshälsovård	13
Socialförsäkringsskydd	120
Tillfälligt räntestöd	44
Produktionsanpassning m m	<u>38</u>
Summa	435

Eventuella besparingar eller överskridanden beträffande beloppen för leveranstillägg skall enligt gällande bestämmelser tillföras resp avgå från beloppet för avbytarverksamhet.

JN skall under 1984/85 från anslagsposten ställa 44 milj kr till lantbruksstyrelsens förfogande för tillfälligt räntestöd till jordbruksföretag samt för administration härav.

JN har i anslagsframställningen för budgetåret 1985/86 föreslagit att oförändrat 435 milj kr anvisas till låginkomstsatsning m m.

Enligt förslag av LRF och LBS bör räntestödet avvecklas enligt fastställd plan dock med ett års förskjutning för norra Sverige. Räntedebitering och amortering för första årets stöd bör senareläggas ett år. För 1985/86 beräknar LBS kostnaderna för räntestödet till ca 20 milj kr. Detta belopp bör tas från medel för låginkomstsatsning m m. Inom ramen för beloppet 20 milj kr har LRF och LBS föreslagit att 1 milj kr får användas av LBS för en samordnad rådgivningsinsats till de lantbruksföretag som erhåller stödet. JN tillstyrker dessa förslag.

Avvecklingsersättningen till äldre mjölkproducenter bör bibehållas under regleringsåret 1985/86. Medel för detta anvisas från medel för låginkomstsatsning m m (produktionsanpassning m m). JN föreslår i likhet med LRF att möjlighet ges att införa avvecklings- eller uppehållsersättning även för producenter inom kött- och fläsk/smågrisproduktionen. Medel härför förutsätts utgå från delposten produktionsanpassningsåtgärder.

KD har anslutit sig till LRFs förslag beträffande räntestöd och avvecklingsersättning för äldre mjölkproducenter.

Medel för att stimulera konsumtionen av nötkött, fläsk och k-mjölk har tidigare fått utgå från delposten konsumtionsstimulerande åtgärder. JN har under 1984/85

aktualiserat frågan om prisnedsättning på nötkött i syfte att minska exportöverskotten. JN finner det därför mycket tillfredställande att LRF nu föreslår att medel sätts av för detta ändmål. Ett belopp om högst 100 milj kr av medel som anslagits för låginkomstsatsning bör därför enligt JNs mening i huvudsak få användas på sätt som LRF föreslagit. LRF har föreslagit att av fonderade medel för avbytarverksamhet bör 50 milj kr överföras till posten produktionsanpassningsåtgärder m m. JN tillstyrker detta förslag.

För låginkomstsatsning m m inom jordbruket bör de för budgetåret 1985/86 föreslagna medlen om 435 milj kr fördelas enligt följande.

1985/86	milj kr
Leveranstillägg för mjölk	106
Avbytarverksamhet	100
Företagshälsovård	15
Socialförsäkringsskydd	45
Tillfälligt räntestöd	20
Produktionsanpassningsåtgärder m m	<u>149</u>
Summa	435

7 Prisregleringen på olika produkter

7.1 Ändringar av förmalnings- och handelsgödselavgifterna

För att förstärka regleringsekonomin föreslår LRF att förmalningsavgiften höjs med 15 kr/100 kg och att handelsgödselavgiften (prisregleringsavgiften) höjs med 3 procentenheter. Dessa båda höjningar beräknas ge 150 milj kr. JN förordar att handelsgödselavgiften får höjas enligt LRFs förslag. Detta ger ca 65 milj kr. Den höjda handelsgödselavgiften förutsätts liksom tidigare inte påverka konsumentpriserna. Frågan om förmalningsavgiften kommer att behandlas vid överläggningarna om fördelning av beloppet på produkter i maj/juni 1985.

De animalieprodukter som exporteras har producerats med hjälp av bl a svensk fodersäd som animalieproducenterna har betalat med svenskt pris eller producerat själva. Härigenom har exportöverskottet av spannmål blivit mindre. Vid exporten av animalier har man fått priser som är lägre - i vissa fall mycket lägre - än på den svenska marknaden. Detta innebär att animalieproducenterna får bära en del av spannmålsproducenternas exportkostnader. Kostnaderna för export av kött och fläsk m m bör därför delvis bäras av spannmålsproducenterna. JN avser att ta upp frågan i samband med överläggningarna i maj/juni.

Hittills har en stor del av exportkostnaderna för spannmål täckts av förmalningsavgifterna. Det bör övervägas om inte exportkostnaderna bör slås ut på hela spannmålsproduktionen. JN avser att också ta upp frågan om alternativa finansieringsvägar för spannmålsexporten, bl a frågan om förmalningsavgifterna.

7.2 Fettvaruregleringen

Beträffande fettvaruregleringen föreslår JN att statsmakernas beslut om fastställande av fettvaruavgift (prop 1976/77:94) ändras enligt följande:

Så länge VM-priset på rapsolja ligger 1 - 5 procent (beräknat på det svenska oljevärdet) lägre än VM-priset på sojaolja sätts fettvaruavgiften utifrån VM-pris på rapsolja. Ligger rapsoljepriset utanför detta intervall anpassas fettvaruavgiften till noteringen för sojaolja enligt samma modell som för närvarande. JN bör erhålla bemyndigande att om utvecklingen av de internationella priserna så motiverar göra justeringar av denna regel. Berörda branschorganisationer har accepterat detta förslag.

Eftersom huvudsyftet med fettvaruregleringen är att skydda oljeväxtodlingen är det enligt JN naturligt att i största möjliga utsträckning utgå från rapsolja vid fastställande av fettvaruavgift. Eftersom två tredjedelar av förbrukningen utgörs av importerade oljor är det dock samtidigt rimligt att även beakta priset på sojaolja, den viktigaste importerade oljan, då prisskillnaden till rapsolja på världsmarknaden är onormalt

stor. Detta är ett konsumentskydd mot alltför höga priser (inkl fettvaruavgift) på sojaolja i förhållande till fastställt oljevärde.

JN har vidare för avsikt att inom ramen för nuvarande principer besluta om vissa tekniska förändringar. Dessa förändringar väntas på sikt medföra förbättringar av regleringsekonomin.

7.3 Arealavgift för potatis

Den som odlar potatis på en sammanlagd åkerareal av minst 0,5 ha erlägger arealavgift (10 § sista stycket lagen (1967:340). För närvarande får JN bestämma avgiften till högst 300 kr per ha. För att regleringsekonomin skall kunna förbättras föreslås bemyndigandet utsträckas till 400 kr per ha fr o m 1985 års odling.

7.4 Importstödjande åtgärder vid brist på potatis

Vid påtaglig brist på potatis i Sverige och samtidig brist ute i Europa tenderar priserna att stiga mycket kraftigt. En dämpning av prisutvecklingen i Sverige kan i sådana lägen vara möjlig om en begränsad subventionering och samordning vidtas vid import.

JN föreslår därför att JN bemyndigas att ge regleringsföreningen Sveriges Potatisintressenter (SPI) möjlighet att vid påtagliga bristsituationer genom olika åtgärder försöka påverka importen så att utvecklingen av priserna i Sverige dämpas samt att använda högst 5 milj kr av SPIs regleringsmedel för detta ändamål.

7.5 Vallfröstödet

Vallfrönämnden har gjort en översyn av vallfröstödet. LRF har begärt att 2 milj kr tillförs av de handelsgödselavgifter som skall återföras till grönytesektorn. JN återkommer i särskild skrivelse om dessa frågor.

7.6 Buffertzoner för nötkött och fläsk

Den 1 juli 1981 infördes ett modifierat prisgränssystem för animalieprodukter och vissa vegetabilieprodukter. För nötkött och fläsk innebar det nya prisgränssystemet att dessa produkter utöver mittpris, nedre och övre prisgränser också fick nedre och övre buffertzongränser. Prisgränserna utgör 94 % respektive 106 % av mittpriserna medan buffertzongränserna utgör 96 % respektive 104 %.

Då dagspriset för helkroppar av nötkött resp fläsk passerar buffertzongränsen skall förändring av införselavgiften ske med 2 gånger skillnaden mellan mittpriset och buffertzongränsen. För styckade varor av nötkött resp fläsk förändras avgiften härvid med 1,4 resp 1,35 gånger ändringen av avgiften för helkropp.

Vid den marknadssituation för nötkött och fläsk som för närvarande råder kan det enligt JNs mening vara motiverat med en något större prisorlighet än tidigare. Skäl finns därför att nu under ett år prova ett system utan buffertzongränser och att samtidigt krympa prisgränserna till 95 % resp 105 % av mittpriserna. JN föreslår därför att under regleringsåret 1985/86 ett sådant system prövas.

8 Regleringsekonomi

LRF har framställt önskemål om en statlig lånegaranti på 200 milj kr för att i första hand finansiera spannmålsregleringen 1984/85. JN anser för sin del att medel till denna reglering kan tillgodoses genom införselavgifter, handelsgödselavgifter och viss tillfällig överföring mellan regleringskassorna per den 30 juni 1985.

LRF har vidare föreslagit i avvaktan på en slutgiltig reglering av underskottet i spannmålsregleringen om 555 milj kr per den 30 juni 1985 att detta underskott får kvarstå även under regleringsåret 1985/86 med tillägg för ränta på detta belopp under samma tid. Frågan om nämnda underskotts slutliga

finansiering har ännu inte avgjorts av statsmakterna. Med hänsyn härtill bör frågan om en ytterligare ökning av underskottet med ränta för 1985/86 få hänskjutas till regeringen.

9 Införselavgifter m m

9.1 Införselavgiftsmedel m m för 1983/84

Det definitiva utfallet blev i sammandrag

milj kr

<u>Inkomster</u>		628,6	
<u>Utgifter</u>			
- Fettvaruavgifter till			
- Sveriges oljeväxtintressenter (SOI)		./.	106,6
- Införselavgifter för brödsäd m m till Svensk spannmålshandel (SSH) - utbyteshandel		./.	5,5
Kvarstår införselavgifter till regleringsekonomi			516,5 ¹
- Fördelningsplanen			
- riksdagens beslut	267,2		
- belopp motsvarande inlutna fodermedelsavgifter	173,0	./.	440,2
- Ändamål utanför fördelningsplanen		./.	91,5
Resultat		./.	15,-

1

Ingår

- Införselavgifter netto, d v s minus restitutioner m m.

- Räntor från från föregående år.

Ingår ej

- Återbetalning av marknadsmässiga skäl av införselavgifter på styckningsdetaljer av kött och fläsk samt av införselavgifter på ost redovisas bland posterna under rubriken ändamål utanför fördelningsplanen och uppgick 1983/84 till 29,8 milj kr. Fr o m 1984/85 bokförs dessa återbetalningar som ett avdrag på införselavgiften på slaktvaror resp mjölk- och mejeriprodukter

- Dessutom har JN sänkt normalinförselavgiften i vissa fall, t ex för ost, av marknadsmässiga skäl (bl a genom nedsättning av avgiften för visst parti).

Av nedanstående sammanställning framgår de disponibla avgiftsmedlen fördelade på varuslag (efter avdrag för restitutioner m m)

<u>Disponibla medel av införselavgifter 1983/84</u>	tkr	
	1983/84	1982/83
Ärter och bönor (för människoföda)	852	857
Potatis	3 476	5 535
Stärkelse och stärkelseprodukter	10 941	8 101
Malt	5 473	2 596
Sällskapsdjursfoder m m	6 700	10 401
Fettråvaror och fettvaror	659 ¹	639 ²
Mjök och mejeriprodukter	74 794	84 781
Slaktvaror (samt slaktdjur, ej fjäderfä)	212 710	184 595
Ägg och äggprodukter m m	2 495	2 493
Summa införselavgifter exkl fodermedel	318 100	299 998
Fodermedel	173 048	264 940
Räntor från föregående år	<u>25 342</u>	<u>20 921</u>
Summa	516 490	585 859

¹ 107 220 ./.. till SOI 106 561.

² 301 153 ./.. till SOI 300 514.

Fördelningsplanen för 1983/84 utgör enligt riksdagens beslut 267,2 milj kr samt inflytande avgifter från fodermedelsimporten. Dessa uppgick till 173,0 milj kr. Fördelningsplanen blir därmed 440,2 milj kr. För ändamål utanför fördelningsplanen kan således disponeras (516,4-440,2=) 76,2 milj kr.

Fördelningsplan 1983/84

	tkr	
	1983/84	1982/83
Svensk spannmålshandel	2 000 ¹	47 279 ²
Sveriges potatisintressenter	29 500	29 500
Sveriges oljeväxtintressenter	0	0
Svensk kötthandel	10 798 ³	80 761
Svensk kötthandel, utbyteshandel	50 000 ⁴	50 000
Föreningen för mejeriprodukter	167 000 ⁵	173 000
Svensk ägghandel	75 000 ⁶	71 000
Regleringskassan för fågelkött	3 700 ⁷	0
Regionalt kostnadsbidrag, norra Sverige		
- mjölk	45 500 ⁸	33 500 ⁹
- kött	5 000	5 000
- ägg	1 700	1 400
Transport	<u>390 198</u>	<u>491 440</u>

Kommentarer till fördelningsplanen 1983/84

1 Härutöver tillfördes SSH 83,5 milj kr av 1983/84 års handelsgödselavgifter.

2 723 000 kr avser fraktstöd till fodersäd 1981/82. Dessutom tillfördes SSH 50 milj kr ur SOI:s konjunkturutmättningsfond samt 110 milj kr av 1982/83 års handelsgödselavgifter.

3 Svensk kötthandel har dessutom år 1983/84 tillförts 0,2 milj kr från tillverkningsavgifter på oljekraftfoder samt enligt regeringsbeslut 1983-12-22 3,9 milj kr från utförelseavgifter på fläsk.

4 För utbyteshandel kött och fläsk har tagits 158,1 (31,1 + 4,8 + 0,3 + 21,9 + 50+50) milj kr av medel inom fördelningsplane 1978/79 - 1983/84.

5 FFM har dessutom år 1983/84 tillförts 4,5 milj kr från tillverkningsavgifter på oljekraftfoder samt 28 milj kr av 1983/84 års handelsgödselavgifter.

6 Till Svensk Ägghandel har dessutom tillfälligt år 1983/84 överförts 2,0 milj kr från tillverkningsavgifter på oljekraftfoder. Rambeloppet till föreningen skall under kommande år minskas med motsvarande belopp.

7 Kassen har år 1983/84 därutöver tillförts 5,0 milj kr från tillverkningsavgifter på oljekraftfoder.

8 25 milj kr härav tillförs 1984/85 jordbrukarna i Norrlandsstödets områden 1, 2 och 3.

9 13 milj kr härav tillfördes 1983/84 jordbrukarna i Norrlandsstödets områden 1, 2 och 3.

tkr

	1983/84	1982/83
Transport	390 198	491 440
Upplysningsverksamhet och utvecklingsarbete	10 850 ¹	8 650
Djurhälsovård, kontrollverksamhet m m	29 000	25 000
Stöd till odling av konserverter och andra köksväxter	4 500	2 500
Stöd till odling av bruna bönor	1 700	1 400
Stöd till odling av vallväxtfrö	2 000 ²	2 000
Fonden för kollektiva åtgärder inom biodlingen	500	500
Sveriges exportråd	1 500	500
Fraktstöd foder Norrland	0	150
Summa	440 248	532 140

Fördelningen till regleringsföreningarna har skett i samförstånd med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen.

1 Höjt belopp för att finansiera vissa arbtetskraftsundersökningar inom Lantbruksekonomiska Samarbetsnämnden.

2 Dessutom 1 milj kr av 1983/84 års handelsgödselavgifter.

De definitiva kostnaderna för ändamål utanför fördelningsplanen uppgick till ca 91,5 milj kr. Disponibla medel utgjorde 76,2 milj kr.

<u>Ändamål utanför fördelningsplanen 1983/84</u>	tkr	
	1983/84	1982/83
Utbyteshandel nötkött, öststaterna	20 318	15 124
Utbyteshandel kött och fläsk	0	0
Pristillägg får- och lammkött	16 328	17 173
Svensk matpotatiskontroll	5 378	5 067
Sveriges potatisodlares riksförbund	2 799	2 634
Bidrag till Stiftelsen för ackordhäst- organisationens bevarande	475	475
Bidrag till fraktkostnader för mjölk och grädde	300	300
Prisåterbäring till pälsdjursuppfödare	6 000	4 000
Stöd till odling av vallväxtfrö	6 000	6 000
Fonden för kollektiva åtgärder inom biodlingen	300	300
Kollektiva åtgärder inom odlingen av konsumtionsfisk	300	0
Restitution av införselavgifter för styck- ningsdetaljer av kött och fläsk samt av införsel avgifter för ost	29 795	20 739
Stöd till maltproduktionen	2 000	2 000
Sveriges exportråd	1 500	500
Summa	91 493	74 312
Underskott	<u>./. 15 242¹</u>	<u>./. 20 593¹</u>
Summa	76 251	53 719

Dispositionen av införselavgiftsmedel regleringsåret 1983/84 har sammanförts i tabell under avsnitt 9.4.

¹ Beträffande underskottets finansiering se avsnitt 9.4

9.2 Införselavgiftsmedel m m för 1984/85

Beräkning för 1984/85 i sammandrag

	milj kr
<u>Inkomster</u>	650,8
<u>Utgifter</u>	
- Fettvaruavgifter till S01	./..115,0
- Införselavgifter från brödsäd till SSH - utbyteshandel	./.. 2,0
Kvarstår införselavgifter till regleringsekonomin	533,8 ¹
- Fördelningsplanen	
- riksdagens beslut	267,2
- belopp motsvarande influtna fodermedelsavgifter	230,0
- Ändamål utanför fördelningsplanen	./.. 48,0
Beräknat resultat	./.. 11,4

Preliminärt disponibla medel 1984/85

	tkr
Ärter och bönor (för människoföda)	1 000
Potatis	3 000
Stärkelse och stärkelseprodukter	8 000
Malt	3 000
Sällskapsdjursfoder	7 000
Fettråvaror och fettvaror ²	1 000
Mjölk och mejeriprodukter m m	100 000
Slaktvaror (samt slaktdjur, ej fjäderfä)	160 000
Ägg och äggprodukter	2 000
Summa införselavgifter exkl fodermedel	<u>285 000</u>
Fodermedel	230 000
Räntor från 1983 och 1984 samt ej utnyttjade medel från posten	
Prisåterbäring till pälsdjursuppfödare 1983/84	<u>18 855</u>
Summa	533 855

Fördelningsplanen för 1984/85 utgör enligt riksdagens beslut 267,2 milj kr samt inflytande avgifter för fodermedelsimporten, som nyss nämnts beräknade till 230,0 milj kr. Fördelningsplanen blir därmed 497,2 milj kr. Beräkningsmässigt finns sålunda (533,9-497,2=) 36,7 milj kr att använda för ändamål utanför fördelningsplanen.

1 Se not under avsnitt 9.1.

2 Exkl del till S01.

JN föreslår i samförstånd med delegationerna och med utgångspunkt från det beräknade fördelningsbeloppet 497,2 milj kr följande preliminära fördelningsplan. Denna skiljer sig i vissa avseenden från den plan som redovisades av JN i skrivelse den 28 maj 1984.

<u>Fördelningsplan 1984/85</u>	tkr
Svensk spannmålshandel	77 000 ¹
Sveriges potatisintressenter	29 500
Sveriges oljeväxtintressenter	-
Svensk kötthandel	56 202 ²
Svensk kötthandel, utbyteshandel	50 000
Föreningen för mejeriprodukter	97 000
Svensk ägghandel	68 000
Regleringskassan för fågelkött	4 500
Regionalt kostnadsbidrag, norra Sverige	
- mjölk	20 500 ³
- kött	5 000
- ägg	1 700
Upplysningsverksamhet och utvecklingsarbete m m	10 500
Djurhälsovård, kontrollverksamhet m m	29 575 ⁴
Stöd till odling av konservärter och andra köksväxter	4 500
Stöd till odling av bruna bönor	1 700
Stöd till odling av vallväxtfrö	8 000
Fonden för kollektiva åtgärder inom biodlingen	500
Sveriges exportråd	1 500
Sveriges potatisodlares riksförbund	2 780
Reserv till förfogande	<u>28 743</u>
Summa	497 200

Definitiv fördelningsplan för 1984/85 kan fastställas först efter utgången av regleringsåret då de verkliga inkomsterna av införselavgifter för fodermedel är kända.

-
- 1 2 milj kr avser kvalitetstillägg för vårvete av 1984 års skörd. Medel utgår så länge kvalitetstillägget är 6 kr/dt. Dessutom har SSH tillförts 126,5 milj kr av 1983/84 samt 150 milj kr av 1984/85 års handelsgödselavgifter. Beslut har dessutom fattats om överföring av ytterligare högst 100 milj kr av 1984/85 års handelsgödselavgifter till SSH.
 - 2 Härav pristillägg får och lamm 4 milj kr.
 - 3 Dessutom utbetalas 25 milj kr ur 1983/84 års fördelningsplan.
 - 4 Höjning av anslaget med 1 milj kr avsedd för Vår Näring samt 175 000 kr till Avelspoolen AB.

Medelsbehovet under regleringsåret 1984/85 för sådana ändamål utanför fördelningsplanen som får täckas av införselavgiftsmedel beräknas till ca 48 milj kr i enlighet med följande sammanställning. Disponibla medel beräknas till ca 36,6 milj kr.

<u>Ändamål utanför fördelningsplanen 1984/85</u>	tkr
Utbyteshandel nötkött, öststaterna	20 000
Utbyteshandel kött och fläsk	0
Pristillägg får- och lammkött	16 500
Svensk matpotatiskontroll	5 739 (+323)
Bidrag till Stiftelsen för ackordhäst- organisationens bevarande	475
Bidrag till fraktkostnader för mjölk och grädde	300
Fonden för kollektiva åtgärder inom biodlingen	500
Stöd till maltproduktionen	3 000
Sveriges exportråd	1 500
Summa	48 014
Underskott	./..11 359 ¹
Summa	36 655

Ovanstående fördelning skiljer sig från de beräkningar som lagts fram i prop 1983/84:191. Den beräknade utgiften för utbyteshandel nötkött öststaterna har ökats med 5 milj kr samt bidraget till Svensk matpotatiskontroll med 323 000 kr då JN tillstyrker tilläggsanslag för lönehöjningar för SMAK under 1984 med detta belopp.

Regleringsåret 1984/85 visar enligt denna beräkning ett underskott på 11,3 milj kr. Härtill kommer underskott från 1982/83 och 1983/84 på sammanlagt 35,8 milj kr.

Om budgetåret 1984/85 likväl skulle komma att ge ett överskott bör detta, sedan lån från rörlig kredit återbetalats, användas till att finansiera utbyteshandel med kött och fläsk upp till ett belopp på 50 milj kr. Därefter eventuellt kvarstående belopp bör användas till ändamål inom fördelningsplanen med hänsyn till att sammanlagt 158 milj kr för utbyteshandel med kött och fläsk i brist på medel utanför fördelningsplanen togs från fördelningsplanerna regleringsåren 1978/79 - 1983/84 (jfr prop 1979/80:208 s 20).

Dispositionen av införselavgiftsmedel regleringsåret 1984/85 har sammanförts i tabell under avsnitt 9.4.

1 Beträffande underskottets finansiering se avsnitt 9.4

9.3 Införselavgiftsmedel m m för 1985/86

Storleken av de medel som kommer in genom införselavgifter m m för regleringsåret 1985/86 beror på importens storlek, världsmarknadsprisernas utveckling och på de ändringar i avgiftssatserna som förutsätts ske den 1 juli 1985 och den 1 januari 1986.

En preliminär prognos beträffande utfallet 1985/86 grundat på de förslag JN framlägger i denna skrivelse ser ut som följer:

	milj kr	
<u>Inkomster</u>		688,0
<u>Utgifter</u>		
- Fettvaruavgifter till SOI		./ .130,0
- Införselavgifter för brödsäd m m till SSH - utbyteshandel		./ . <u>3,0</u>
Kvarstår införselavgifter till regleringsekonomin		555,0
- Fördelningsplanen		
- riksdagens beslut	267,2	
- belopp motsvarande influtna fodermedelsavgifter	<u>250,0</u>	./ .517,2
- Ändamål utanför fördelningsplanen		./ . <u>47,8</u>
Beräknat resultat		./ . 10,0

Åren 1982/83 - 1983/84 medförde ett underskott inom regleringsekonomin på sammanlagt 35,8 milj kr. För budgetåret 1984/85 räknas f n med ett underskott på 11,3 milj kr, vilket sammanlagt för de tre budgetåren ger ett underskott om 47,1 milj kr. Detta innebär att medel utanför fördelningsplanen dessa år delvis finansierats genom lån. Om de av JN beräknade posterna för 1985/86 skall kunna tillgodoseas ökar underskottet med ytterligare ca 10 milj kr.

Uppkomna underskott har tidigare tillfälligt täckts genom utnyttjande av medel som tillhör interna jordbruksavgifter. F n belastas den rörlig krediten i riksgäldskontoret med 40 milj kr. Enligt statsmakternas beslut (prop 1983/84:191, s 28) skall ränta på utnyttjad rörlig kredit betalas av den reglering som utnyttjar krediten.

Om det ackumulerade underskottet skall täckas under 1985/86 räcker enligt nuvarande prognos de därefter återstående inkomsterna ej ens till för att finansiera posterna inom fördelningsplanen. JN anser att det ackumulerade underskottet i regleringsekonomi inte bör få öka. För att minska underskottet fördes budgetåret 1984/85 poster för mer än 15 milj kr bort från rubriken Ändamål utanför fördelningsplanen. Om införselavgifterna inte ökar ser sig JN tvungen att för 1986/87 föreslå en kraftig minskning av de medel som hittills utgått till olika ändamål utanför fördelningsplanen bl a för att få utrymme för viss återbetalning av hittillsvarande underskott. JN avser att redovisa läget inför överläggningarna per den 1 januari 1986.

Med hänsyn till det nyss sagda föreslår JN att en rörlig kredit på sätt som redovisas i avsnitt 10 även fortsättningsvis ställs till JNs förfogande. Krediten bör, i den mån införselavgifter inte står till förfogande, kunna användas för finansiering av ändamål inom och utanför fördelningsplanen samt för sockerregleringen. Krediten får ej utan regeringens särskilda medgivande användas för finansiering av utbyteshandel med kött och fläsk.

Fördelningsplanen för 1985/86 föreslås uppta samma belopp som för 1984/85 d v s 267,2 milj kr plus beloppet av inflytande avgifter för fodermedelsimporten, enligt ovan beräknade till 250,0 milj kr, alltså totalt 517,2 milj kr. Liksom hittills blir det definitiva beloppet beroende av de verkliga intäkterna av införselavgifter på fodermedel.

Med hänsyn till ovissheten om den kommande utvecklingen av regleringsekonomi för de olika varuområdena har det inte ansetts möjligt att nu lägga fram någon plan för fördelning av det preliminärt beräknade beloppet. JN avser att återkomma med ett förslag till preliminär fördelning i juni 1985. Ett sådant förslag kan då avges efter överläggningar med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen och i samband med ett förslag till avgiftsändringar m m fr o m den 1 juli 1985

lämnas. Det förutsätts härvid att JN liksom hittills skall kunna jämka delbeloppen mellan de olika regleringsföreningarna och besluta om fördelning av det belopp som kan komma att stå till JNs förfogande. Vidare förutsätts att, liksom hittills, Svensk spannmålshandel får tillföras införselavgifter för viss sk utbyteshandel av brödsäd. Det förutsätts även att SOI av inflytande fettvaruavgifter såväl på importerad som inhemsk olja får tillföras medel för en kvantitet som motsvarar fettinnehållet i den svenska oljeväxtskörden. Dock får ej mer pengar överföras än vad som skulle motsvara fettvaruavgifter på den totala fettkonsumtionen inom landet.

JN lade i skrivelse den 15 februari 1984 fram förslag till ändrad finansiering av vissa ändamål som tidigare täckts av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen. Vissa av förslagen hade den karaktären att de borde tas upp vid överläggningarna om jordbrukspriserna. Efter förslag av den särskilda statliga kommittén för överläggningar om jordbruksprisregleringen lade regeringen en proposition som antogs av riksdagen i maj 1984. Enligt beslutet skulle fyra poster finansieras på annat sätt. Sålunda skulle bidraget till Sveriges potatisodlares riksförbund och stöd till odlingen av vallväxtfrö fr o m 1984/85 finansieras av medel inom fördelningsplanen medan medel till prisåterbäring till pälsdjursuppfödare och stöd till kollektiva åtgärder inom odlingen av konsumtionsfisk skulle tas från spannmålsregleringen och som restitution av införselavgifter.

I det följande presenteras närmare uppgifter om de olika anslagsposterna avseende 1985/86.

För utbyteshandel nötkött, öststaterna beräknas 20 milj kr.

För utbyteshandel med kött och fläsk föreslås samma regler som tillämpats regleringsperioden 1978/79 - 1980/81 samt regleringsåren därefter (bl a prop 1977/78:154, 1978/79:208). För 1985/86 måste enligt förhandenvarande prognos hela utbyteshandeln finansieras av medel inom fördelningsplanen.

Pristillägg får- och lammkött. 1984/85 utgick under denna post pristillägg med 330 öre per kg vilket motsvarade totalt 16,5 milj kr. Regeringen har i beslut 1985-02-14 meddelat att JN skall utgå ifrån att av avgiftsmedel utanför fördelningsplanen ett belopp motsvarande 8,5 milj kr skall disponeras för pristillägg på får- och lammkött samt att 8 milj kr skall disponeras för att täcka kostnader för statistik på jordbrukets område. Om detta beslut skall genomföras måste pristillägget sänkas till 180 öre per kg. Fr o m 1984/85 slopades 10 milj kr och fr o m december 1983 11,5 milj kr i pristillägg till får- och lammkött av budgetmedel. Med ovanstående minskning med 8 milj kr har statens stöd till får- och lammkött i stort sett minskat med 75 % jämfört med läget 1983/84. Fortfarande utgår 11,5 milj kr - vid sidan av statsstödet - av slaktdjursavgifter på nöt och fläsk för att sänka konsumentpriset på får- och lammkött.

JN och de båda delegationerna anser det principiellt olyckligt att man på sätt som nyss redovisats blandar ihop finansieringen av den statliga statistikproduktionen med en mellanprislinje för får- och lammkött. KD har för sin del bl a ansett att en sådan överföring inte ligger i konsumenternas intresse. JN hemställer därför att regeringen omprövar sitt beslut av 1985-02-14 och att ett oförändrat stöd om 16,5 milj kr får utgå för får- och lammkött. Detta innebär att nu avsedda medel för statistikproduktionen ej kan rymmas inom medel som tas utanför fördelningsplanen.

Kostnader för statistik på jordbrukets område I enlighet med regeringens beslut 1985-02-14 skall 8 milj kr överföras till statistiska centralbyrån (SCB) för täckande av kostnader för statistik på jordbrukets område. JN föreslår som tidigare redovisats en omprövning av detta beslut men tar i redovisningen för 1985/86 upp beloppet.

Svensk Matpotatiskontroll (SMAK) I fråga om SMAKs kontrollverksamhet anförde JN i sin skrivelse till regeringen den 15 februari 1984 bl a:

"Enligt JNs mening behöver systemet för kvalitetsmärkning och kontroll av matpotatisen emellertid nu ses över. Målsättningen för översynen bör vara att förenkla systemet och ge det en sådan utformning att kostnaderna för kvalitetshöjande åtgärder och kontroll i huvudsak kan tas ut av samtliga konsumenter. Det är angeläget att denna översyn sker skyndsamt så att kostnaderna om möjligt kan avlastas prisregleringsmedel fr o m 1985/86¹.

T JN vill i detta sammanhang även erinra om att utredningen om livsmedelskontrollens omfattning och inriktning m m (Jo 1983:07) enligt direktiven skall pröva frågan om kontroll av matpotatis."

I fråga om SMAKs informationsverksamhet anförde JN bl a:

"Med hänsyn till att potatisen är vår viktigaste basmat och dessutom ett livsmedel som är känsligt för behandling och tillagning anser JN att informationsverksamheten bör fortsätta. Det är viktigt att samhället stöder informationsverksamheten. Det är troligt att en fastare samordning av SMAK:s, grönsaksfrämjandets och SPI:s informationsverksamhet skulle innebära fördelar, varför JN förordar en utredning av denna fråga. JN anser också att odlare och handel liksom nu bör lämna ett årligt bidrag till informationen. Anslaget från prisregleringsmedlen utanför fördelningsplanen bör kunna minskas något, förslagsvis till högst en miljon kr."

JN vill understryka att systemet för kvalitetsmärkning och kontroll av matpotatisen bör ses över, varvid såväl dess produktionsstyrande som konsumtionspåverkande aspekter bör beaktas. JN avser att återkomma om kvalitetskontrollens inriktning och finansiering.

För 1985/86 har SMAK begärt 4,26 milj kr för den officiella kontrollen samt 1,37 milj kr för upplysningsverksamheten. För tidigare icke beaktade lönehöjningar under 1984/85 har SMAK begärt 386 000 kr (bil 4).*)

JN konstaterar att SMAKs begäran innebär en större nedskärning än de två procent som generellt krävs av de statliga myndigheterna. Med hänsyn till att ändamålen utanför fördelningsplanen p g a minskade införselavgiftsmedel delvis har måst lånefinansieras föreslår JN att anslaget skärs ned ytterligare

*) Här utesluten.

till 1,35 milj kr för upplysningsverksamheten och 4,15 milj kr för kontrollverksamheten. För täckande av lönehöjningarna under 1984/85 föreslår JN ett tilläggsanslag på 323 000 kr. Enligt JNs bedömning bör SMAK kunna klara denna nedskärning utan att verksamheten blir lidande. JN har i denna fråga samrått med lantbruksstyrelsen.

Bidrag till Stiftelsen för ackordhästorganisationens bevarande.

Här upptas oförändrat 475 000 kr. Posten motsvarar ca 1/3 av stiftelsens inkomster. Stiftelsen betalar 226 000 kr per år till staten som avbetalning på överlåtelsesumman för de 1975 befintliga hästarna inom ackordhästorganisationen. Dessa avbetalningar upphör fr o m 1986/87. JN anser att det bör övervägas om man fr o m detta år kan dra ner anslaget till 250 000 kr.

För bidrag till fraktkostnader för mjölk och grädde beräknas oförändrat 300 000 kr.

Kollektiva åtgärder inom biodlingen. JN föreslår att anslaget oförändrat utgår med 1 milj kr, varav 500 000 kr tas av medel inom fördelningsplanen. De 500 000 kr som hittills tagits av medel utanför fördelningsplanen föreslås - i enlighet med vad som överenskommits vid överläggningarna om sockerregleringen 1985/86 - tas ur sockerfonden. Jmf JNs skrivelse 1985-02-20 Dnr 209-2272/84.

Malt. JN föreslår att av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen avsätts oförändrat 3,0 milj kr för stöd till maltproduktionen. Bidraget har p g a den mycket ogynnsamma marknadssituationen höjts från 10 till 20 kr/dt. Trots detta är avsättningsproblemen stora och exporten innevarande år beräknas bli mindre än tidigare. Stödet till maltproduktionen avsågs som ett provisorium. JN avser att ta upp denna fråga igen samtidigt med översynen av fördelningsplanerna vilket beräknas ske inför överläggningarna per den 1 januari 1986.

Sveriges exportråd. Regleringsåret 1984/85 har 1,5 milj kr inom och lika mycket utanför fördelningsplanen avsatts till Sveriges exportråd att användas för främjande av den svenska exporten av högförädlade livsmedel. I regleringsbrev den 17 december 1981 anges att exportrådet vid tidpunkt som JN efter samråd med rådet fastställer till JN skall redovisa hur de anvisade medlen har använts.

1983 års livsmedelskommitté föreslår i rapporten Export av livsmedel (Ds Jo 1985:1) att jordbruket budgetåret 1985/86 skall bidra till Exportrådets finansiering med 4 milj kr, därav 2 milj kr inom fördelningsplanen och 2 milj kr från medel utanför fördelningsplanen. JN föreslår att dessa belopp tas upp för 1985/86.

Bidraget till Sveriges potatisodlares riksförbund (SPOR) och stöd till odlingen av vallväxtfrö finansieras fr o m 1984/85 inom fördelningsplanen medan medel till prisåterbäring till pälsdjursuppfödare och stöd till kollektiva åtgärder inom odlingen av konsumtionsfisk tas från spannmålsregleringen och som restitution av införselavgifter.

SPOR. För budgetåret 1985/86 har LRF föreslagit

- att 1 milj kr tas av regleringsmedel inom fördelningsplanen för att täcka kostnader för forskning och rådgivning,
- att arealavgiften på potatis (mat- och fabrikspotatis) höjs med 100 kr per ha till 400 kr per ha,
- att möjligheten till ökad avgiftsfinansiering prövas.

JN begär i denna skrivelse (avsnitt 7.3) bemyndigande att få höja arealavgiften till 400 kr per ha. Vidare föreslår JN att medel till SPOR liksom innevarande år utgår från medel inom fördelningsplanen. Storleken på medlen redovisar JN i skrivelse i juni.

Prisåterbäring till pälsdjursuppfödare beräknas för 1984/85 kosta ca 4,5 milj kr varav 4,2 milj kr ur spannmålsregleringen och 300 000 kr som restitution av införelavgifterna på fodermedel.

Kollektiva åtgärder inom odlingen av konsumtionsfisk beräknas för samma budgetår kosta 600 000 kr varav 250 000 kr ur spannmålsregleringen och 350 000 kr som restitution av införelavgifterna på fodermedel.

9.4 Huvudsaklig medelsdisposition av införselavgiftsmedel
m m regleringsåren 1983/84 - 1985/86

	1983/84 tkr	1984/85 tkr prel	1985/86 tkr prel
Inkomster			
Från föregående regleringsår kvarstående införselavgifter	25 342 ¹	18 855 ²	0
Under resp regleringsår influtna införselavgifter			
exkl fodermedel	318 109	285 000	305 000
fodermedel	173 048	230 000	250 000
Summa	516 499	533 855	555 000
Utgifter			
a) Av medel inom fördelningsplan			
Svensk spannmålshandel	2 000	77 000	
Sveriges potatisintressenter	29 500	29 500	
Sveriges oljeväxtintressenter	0	0	
Svensk kötthandel	10 798	56 202	
Svensk kötthandel, utbyteshandel	50 000	50 000	
Föreningen för mejeriprodukter	167 000	97 000	
Svensk ägghandel	75 000	68 000	
Regleringskassan för fågelkött	3 700	4 500	
Regionalt kostnadsbidrag, norra Sverige			
- mjölk	45 500	20 500	
- kött	5 000	5 000	
- ägg	1 700	1 700	
Upplysningsverksamhet och utvecklingsarbete	10 850	10 500	
Djurhälsovård, kontrollverksamhet m m	29 000	29 575	
Stöd till odling av konservärter och andra köksväxter	4 500	4 500	
Stöd till odling av bruna bönor	1 700	1 700	
Stöd till odling av vallväxtfrö	2 000	8 000	
Fonden för kollektiva åtgärder inom biodlingen	500	500	
Sveriges exportråd	1 500	1 500	
Sveriges potatisodlares riksförbund	0	2 780	
Reserv till jordbruksnämndens förfogande	0	28 743	
Summa	440 248	497 200	517 200 ³
<u>Härefter kvarstående införselavgiftsmedel</u>	76 251	36 655	37 800

1 Ränta 1982.

2 Ränta 1983 och 1984 samt ej utnyttjade medel Prisåterbäring pälsdjurs-
uppfödare 1983/84.

3 Förslag till preliminär fördelning av medel inom fördelningsplanen lämnas i
juni månad.

	1983/84 tkr	1984/85 tkr prel	1985/86 tkr prel
b) Av medel <u>utanför fördelningsplan</u> ¹			
Utbyteshandel nötkött, öststaterna	20 318	20 000	20 000
Utbyteshandel kött och fläsk	0	0	0
Pristillägg får- och lammkött	16 328	16 500	8 500 ²
Kostnader för statistik på jordbrukets område	0	0	8 000 ²
Svensk matpotatiskontroll	5 378	5 739	5 500
Sveriges potatisodlares riksförbund	2 799	0	0
Bidrag till Stiftelsen för ackordhästorganisationens bevarande	475	475	475
Bidrag till fraktkostnader för mjölk och grädde	300	300	300
Prisåterbäring till pälsdjursuppfödare	6 000	0	0
Stöd till odling av vallväxtfrö	6 000	0	0
Fonden för kollektiva åtgärder inom biodlingen	300	500	0 ³
Kollektiva åtgärder inom odlingen av konsumtionsfisk	300	0	0
Restitution av införselavgifter för styckningsdetaljer av kött och fläsk samt av införselavgifter för ost	29 795	0	0
Stöd till maltproduktionen	2 000	3 000	3 000
Sveriges exportråd	1 500	1 500	2 000
Summa	91 493	48 014	47 775
Årets saldo	./.. 15 242	./.. 11 359	./.. 9 975
Ackumulerat saldo vid utgången av resp regleringsår	./.. 35 835	./.. 47 194	./.. 57 169

1 Anmärkning: Budgetåren är inte jämförbara p g a vissa poster från 1983/84 utgått 1984/85. Sålunda finansieras fr o m detta budgetår posterna "Sveriges potatisodlares riksförbund" och "Stöd till odling av vallväxtfrö" av medel inom fördelningsplanen. Posten "Restitution av styckningsdetaljer kött och fläsk samt av införselavgifter på ost" bokförs fr o m samma budgetår som ett avdrag på införselavgifter på slaktvaror resp mjölk- och mejeriprodukter. Posterna "Prisåterbäring till pälsdjursuppfödare" och "Kollektivt stöd till odlingen av konsumtionsfisk" slutligen finansieras inom spannmålsregleringen samt sor restitution på införselavgifter.

2 Upptaget enligt regeringens beslut. JN hemställer om ändring av detta beslut (se avsnitt 9.3).

3 500 000 kr föreslås tas ur sockerfonden.

9.5 Information om fördelning av handelsgödselavgifter och tillverkningsavgifter på oljekraftfoder

Under 1983/84 har utgått en avgift om 12 % på handelsgödsel (prisregleringsavgift) att användas inom huvudsakligen jordbruksprisregleringen.

Av 1983/84 års avgifter har regleringskassorna, enligt regeringens bemyndigande, av JN erhållit medel enligt följande fördelning

	Handelsgödselavg (milj kr)	Till.avg oljekraftfo (milj kr)
Svensk spannmålshandel	210	0,0
Sveriges oljeväxtintres- senter (vallfrö)	1	0,0
Svensk kötthandel	0	0,2
Föreningen för mejeriprod	28	4,5
Svensk ägghandel	0	2,0
Regleringskassan för fågelkött	<u>0</u>	<u>5,0</u>
	239	11,7

För gödselmedel som använts inom skogssektorn har influtit ca 11,7 milj kr. Därutöver har influtit 14,4 milj kr i handelsgödselavgifter som fördelats enligt följande:

	Gemensam fond Lantbruks- styrelsen milj kr	Statens livs- medelsverk milj kr	Svenska förb för koloni- trädgårdar och fritidsbyar, milj kr	Separata fonder, milj kr	Summa milj k.
Yrkesmässig trädgårssodling	1,4	1,0	-	2,6	5,0
Grönytor	1,8	-	-	4,6	6,4
Hemträdgårdar	0,8	-	ca 0,9	ca 1,3	3,0
SUMMA	4,0	1,0	0,9	8,5	14,4

Under 1984/85 har förutom 12 % handelsgödselavgift (prisregleringsavgift) utgått 5 % som en särskild handelsgödselavgift (miljöavgift) som inte kan disponeras av jordbruksprisregleringen.

För 1984/85 beräknas flyta in ca 265 milj kr varav till jordbruket ca 235 milj kr och till övriga ändamål ca 30 milj kr. Av 1984/85 års influtna avgifter har t o m den 19 april 1985 fattats beslut av JN - och med regeringens bemyndigande - om överföring av 150 milj kr samt ytterligare högst 100 milj kr till Svensk spannmålshandel.

10 Rörliga krediter

Regeringen har i beslut 1985-02-14 föreskrivit att den rörliga kredit på 120 milj kr som f n står till förfogande för ändamål inom jordbruksprisregleringen och regleringen av sockernäringsen skall minskas till 50 milj kr från den 1 juli 1985. Regeringen har tidigare budgetår endast medgivit att 80 av de 120 milj kr har fått disponeras.

Krediterna utnyttjas f n till 40 milj kr men lånebehovet beräknas till 47 milj kr vid utgången av 1984/85. Under 1985/86 beräknas lånebehovet öka till ca 57 milj kr.

Med hänvisning till detta och till tidigare lämnade redovisning av regleringsekonomin hemställer JN att regeringen omprövar sitt beslut att minska den rörliga krediten till 50 milj kr och att en rörlig kredit om 80 milj kr ställs till JNs förfogande under 1985/86. Om inte en rörlig kredit av nu föreslagen omfattning ställs till JNs förfogande måste JN få någon form av statlig lånegaranti att utnyttja vid behov under 1985/86. JN vill emellertid i detta sammanhang peka på att räntan på den rörliga krediten inte belastar statsbudgeten.

JN skall enligt samma beslut lämna förslag om en successiv avveckling av den rörliga kredit på högst 250 milj kr som f n står till JNs förfogande för säsongsmässig lagring av jordbruksprodukter. Utgångspunkten skall vara en minskning av krediten från den 1 juli 1985 med 100 milj kr.

Den rörliga krediten är f n utnyttjad med 89 milj kr avseende smör. Vid nuvarande kreditläge är det möjligt att minska den till 150 milj kr per den 1 juli 1985. I ett läge med försämrade möjligheter till krediter på den öppna marknaden kommer behovet av medel från JNs lagringskredit att öka. Vid en ytterligare minskning av krediten från 150 milj kr bedömer JN det därför som nödvändigt även i detta fall med en statlig garanti e d för att lånebehovet och därmed ändamålet med lagringsverksamheten skall kunna uppfyllas.

11 Information om kassan för råvarukostnadsutjämnigen

I regleringsbrev rörande råvarukostnadsutjämnigen till viss industri den 16 juni 1981 föreskrivs att JN i anslutning till sin årliga redovisning av användningen av införselavgiftsmedel m m också skall redovisa användningen av utjämningskassan. Detta sker i form av följande sammanställning. Se även bilaga 5. *)

*) Här utesluten.

Kassan för råvarukostnadsutjämnigen

	<u>1982/83</u> tkr	<u>1983/84</u> tkr
Extern prisutjämnig		
Inkomster	99 241	121 324
Utgifter	89 199	104 320
Saldo	<u>+10 042</u>	<u>+17 004</u>
Intern prisutjämnig, ej avgiftsfinansierad		
Inkomster	22 509	15 646
Utgifter	27 834	24 595
Saldo	<u>- 5 325</u>	<u>- 8 949</u>
Intern prisutjämnig, avgiftsfinansierad		
Inkomster	311 741	281 506
Utgifter	305 249	282 317
Saldo	<u>- 811</u>	<u>- 6 492</u>
Räntor		
Inkomster	476	31 ¹
Utgifter	77	109
Saldo	<u>+ 399</u>	<u>- 78</u>
Extraordinära poster		
Inkomster	-	3 255
Utgifter	-	1 313
Saldo	-	<u>+ 1 942</u>
Totalt		
Inkomster	433 967	421 762
Utgifter	422 359	412 654
Saldo	<u>+11 608</u>	<u>+ 9 108</u>
Akkumulerat saldo vid slutet av regleringsåret	+28 629	+37 787

¹ Inkomsträntor på 1 930 tkr avseende 1983/84 bokfördes i början på 1984/85.

Genom bl a ökade kostnader för tullkompensation för fraktionerade fetter samt ökade nettokostnader för exporten av choklad och konfektyrer beräknas utjämningskassan vid slutet av regleringsåret 1984/85 ge ett negativt saldo på ca 22 milj kr. Den ackumulerade behållningen vid regleringsårets utgång beräknas därmed bli ca 16 milj kr.

12 Sammanfattning

JN har i sitt förslag rörande prisregleringen för 1985/86 utgått från dels 1984 års livsmedelspolitiska beslut, dels regeringens allmänna riktlinjer vad gäller inflationsmål och prisstoppet.

JNs förslag innebär att prisnivån på jordbruksprodukter i prisregleringsledet höjs med 465 milj kr den 1 juli 1985. De båda delegationerna har inte accepterat kompensationsbeloppets storlek.

Förslaget innebär per den 1 juli 1985 att jordbruket för ökade kostnader under det senaste halvåret får 292 milj kr och viss livsmedelsindustri 153 milj kr. För inkomstföljsamhet med andra grupper i samhället erhåller jordbrukarna 102 milj kr vilket bör ge en inkomstökning med 5 %. Från det sammanlagda totalbeloppet om 547 milj kr görs ett avdrag för rationaliserings- och produktivitetsvinster i jordbruket och berörd livsmedelsindustri om totalt 82 milj kr.

Genom förslaget beräknas prisnivån i prisregleringsledet höjas med ca 2 %. Vid oförändrade öresmarginaler i efterföljande led och inklusive moms beräknas förslaget medföra att prisnivån i konsumentledet (KPI) höjs med drygt 0,1 %.

Sedan regering och riksdag tagit ställning till förslaget kommer beloppet att fördelas på produkter efter överläggningar under maj/juni. Vidare föreslår JN ett preliminärt kompensationsbelopp om 348 milj kr att utgå den 1 januari 1986. Detta belopp har beräknats utifrån en prognos av prisutvecklingen under april - oktober 1985 (1,5 %). Det definitiva beloppet fastställs efter överläggningar i november/december 1985. Beloppet i denna senare del av förslaget har godtagits av KD men inte av LRF.

I övrigt innehåller skrivelsen följande förslag:

Medel för etableringsstöd bör under 1985/86 uppgå till 32 milj kr som liksom tidigare tas inom den ram som tilldelas jordbruket.

JN har inte funnit det möjligt att finansiera 15 milj kr för djurens hälso- och sjukvård och 10 milj kr för rådgivning inom prisregleringens ram.

Räntestödet föreslås avvecklas enligt fastställd plan. Dock bör räntedebitering och amortering senareläggas ett år. Kostnaderna för räntestödet uppgår till 20 milj kr för 1985/86. Inom ramen för detta belopp bör 1 milj kr få användas av LBS för en samordnad rådgivningsinsats.

Avvecklingsersättningen till äldre mjölkproducenter bör bibehållas ytterligare ett år. Dessutom föreslås att möjlighet ges att införa avvecklings- eller uppehållsersättning även för producenter inom kött- och fläsk/smågrisproduktionen.

I syfte att stimulera konsumtionen av nötkött föreslås att ett belopp om högst 100 milj kr av medel som anslagits för låginkomstsatsningen får användas för sådant ändamål. Om så skulle erfordras bör 50 milj kr av fonderade medel för avbytarverksamhet få överföras till posten produktionsanpassningsåtgärder m m.

Medelsbehovet för låginkomstsatsningen uppgår oförändrat till 435 milj kr.

För att förstärka regleringsekonomin föreslås att handelsgödseavgiften höjs med 3 procentenheter. Denna avgiftshöjning förutsätts liksom tidigare inte påverka konsumentpriserna.

JN begär bemyndigande att få ändra reglerna för fettvaruavgiftens anknytning till noteringen för sojaolja. JN har vidare för avsikt att inom ramen för nuvarande principer besluta om vissa tekniska förändringar av fettvaruregleringen. Dessa bedöms på sikt kunna ge en bättre regleringsekonomi. Berörda branschorganisationer har accepterat förslaget.

Taket för arealavgiften för potatis föreslås höjd från 300 till 400 kr/ha.

JN bör bemyndigas att ge Sveriges Potatisintressenter (SPI) möjlighet att vid påtagliga bristsituationer genom olika åtgärder försöka påverka importen. Medel för detta förutsätts intill högst 5 milj kr få utgå från SPIs regleringsmedel.

Vidare föreslås att under ett år prova ett system utan buffertzongränser och att samtidigt krympa prisgränserna till 95 % respektive 105 % av mittpriserna.

Om en nedskärningar av den rörliga krediten sker till 50 milj kr klarar JN inte att finansiera underskottet utanför fördelningsplanen. Den rörliga krediten bör därför inte skäras ned mer än till 80 milj kr. Den rörliga krediten för lagring är enligt JNs mening möjlig att skära med till 150 milj kr.

13 Hemställan

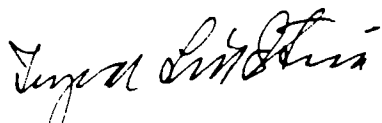
Med stöd av det nyss anförda hemställer JN att

- 1 det nu framlagda förslaget om jordbruksprisregleringens allmänna utformning för perioden den 1 juli 1985 - 30 juni 1986 godkänns,
- 2 förslaget om kostnadskompensation och inkomstföljsamhet till jordbruket och viss livsmedelsindustri per den 1 juli 1985 godkänns,
- 3 förslaget angående ränte- och etableringsstödet inom jordbruket godkänns,
- 4 avvecklingsersättningen till äldre mjölkproducenter får bibehållas under 1985/86,
- 5 avvecklings- eller uppehållsersättning får utgå för producenter inom kött- fläsk/smågrisproduktionen,

- 6 förslaget om fördelning och användning av anvisade medel för låginkomstsatsning inom jordbruket för budgetåret 1985/86 godkänns,
- 7 den föreslagna höjningen av handelsgödselavgiften (prisregleringsavgiften) godkänns,
- 8 det förslag som lämnats om ändringar i fettvaruregleringen godkänns,
- 9 JN bemyndigas utta en arealavgift för potatis om högst 400 kr/ha,
- 10 JNs förslag angående möjligheten till importstödjande åtgärder vid brist på potatis godkänns,
- 11 JN under regleringsåret 1985/86 bemyndigas prova ett prisgränssystem för nötkött och fläsk utan buffertzongränser och att samtidigt prisgränserna ändras till 95 respektive 105 % av mittpriserna,
- 12 framlagda förslag om användningen av införselavgiftsmedel m m för regleringsåret 1983/84 och 1984/85 godkänns,
- 13 framlagda förslag om fördelningen av införselavgiftsmedel för ändamål utanför fördelningsplanen 1985/86 godkänns,
- 14 att en rörlig kredit om 80 milj kr ställs till JNs förfogande för ändamål inom jordbruksprisregleringen och regleringen av sockernäringen,
- 15 att en rörlig kredit om 150 milj kr ställs till JNs förfogande för säsongsmässig lagring av vissa jordbruksprodukter,
- 16 att prisregleringen i övrigt under 1985/86 får tillämpas enligt hittills gällande principer.

14 Beslutsmening

Detta ärende har avgjorts av generaldirektören och ledamöterna Alamaa, Brangmo och Ekberg efter föredragning av avdelningscheferna Sjöberg och Öjeheim samt byråcheferna Lebert, Sandqvist och Hansson, envar för sitt sakområde. Ledamöterna Dockered och Fringel har avgett reservation (bilaga 3).

Ingvar Lindström

Hans Lebert

LANTBRUKARNAS
FÖRHANDLINGSDELEGATION

1985-04-24

1 (5)

LANTBRUKARNAS FÖRHANDLINGSDELEGATIONS SVAR PÅ JORD-
BRUKSNÄMNDENS FÖRSLAG TILL PRISREGLERING FÖR 1985/86

Sedan parterna i överläggningarna ej kunnat träffa en överenskommelse har statens jordbruksnämnd utarbetat förslag till prisreglering av jordbrukets produkter under perioden 1 juli 1985 - 30 juni 1986.

Statens jordbruksnämnds förslag tar upp kostnadskompensationen till jordbruket och berörd förädlingsindustri, jordbrukarnas inkomstföljsamhet samt vissa andra frågor sammanhängande med jordbruksprisregleringen. I övrigt skall jordbruksprisregleringen tillämpas i enlighet med tidigare regler.

Lantbrukarnas förhandlingsdelegation kan inte acceptera jordbruksnämndens förslag till kostnadskompensation och inkomstföljsamhet utan vidhåller sitt tidigare lämnade bud. Vidare kan en försämring av gränsskyddet ej godtas. Skälen härför är följande.

Enligt riksdagens beslut är ett av målen för jordbrukspolitikerna att jordbrukarna får en med andra jämförbara grupper likvärdig standard. Tillgängliga uppgifter visar entydigt att jordbrukarna har en lägre inkomstnivå än andra grupper, trots att det bakom jordbrukarnas inkomster ligger en betydligt större insats av eget arbete och eget kapital. Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU) visar t ex att brukarfamiljens arbetsersättning på en gård i storleksgruppen 30-50 ha är ca 60 000 kr. Familjens arbetsinsats för att nå denna ersättning uppgår till ca 3 000 timmar. Räknas resultatet i stället som förräntning erhålls kraftigt negativa tal. Bilden är densamma enligt övrigt material

Med hänsyn till det allmänna läget med en stark strävan i samhället att begränsa prisökningarna har LRF dock i förhandlingarna inte krävt mer än vad som motsvarar täckning för ökade kostnader och en inkomstökning som ligger inom ramen för regeringens inflationsmål.

I jordbruksnämndens bud och tidigare i konsumentdelegationens agerande har det nyligen införda prisstoppet begränsat möjligheterna att föra realistiska diskussioner, eftersom regeringen slagit fast som mål att kostnadsutrymmet får uppgå till högst 3 proc 1985. I sammanhanget bör erinras om att drygt 2 proc av utrymmet redan är utnyttjat t o m mars månad.

1353/FAug

Jordbruksnämnden anger att nämnden utgått från att prisstoppet för jordbruket och viss livsmedelsindustri skall tillämpas på i princip samma sätt som gäller för övriga företag och företagare. Den tillämpning jordbruksnämnden gör är emellertid inte möjlig att göra på jordbrukets område utan att detta får för jordbrukarna oacceptabla konsekvenser. Jordbrukets priser är permanent reglerade och kan inte utan statliga beslut ändras. Hittills har jordbruket fått kostnadskompensation halvårsvis i efterhand. För vissa poster sker avstämningen en gång om året. Jordbruksnämndens tillämpning av prisstoppet innebär att jordbruket förvägras kompensation för prisstegringar som inträffat under t ex våren 1984 eller hösten och vintern 1984/85. Ingen annan företagare har behövt vänta så länge på att få kompensation för kostnadsökningar och har, om det varit marknadsmässigt möjligt, långt tidigare kompenserat sig via höjda priser. Detta förvägras nu jordbruket med hänvisning till prisstoppet. Vi kan inte finna någon likhet i tillämpningen mellan jordbruket och övriga företag i jordbruksnämndens bud. Prisstoppets framåtsyftande regler tillämpas inte retroaktivt för någon annan grupp.

Jordbruksnämndens förslag innebär att ökade avtalsmässiga lönehöjningar för lantarbetare inte får tas ut via priserna utan skall betalas av jordbrukarna via sänkta inkomster. Detta är särskilt anmärkningsvärt mot bakgrund av att kostnadsökningen för lejt arbete avser perioden april 1984 - april 1985 och är att betrakta som ett "överhäng" från det med regeringskommittén träffade avtalet. Jordbruksnämndens bud leder på denna punkt till en inkomstminskning för jordbrukarna med 70 Mkr.

LRF har bedömt kostnadsökningen inom förädlingsindustrin för första halvåret till 200 Mkr. Med hänsyn till de svårigheter som föreligger att göra riktiga bedömningar föreslogs att en definitiv avstämning får ske när faktiskt kostnadsmaterial föreligger. Jordbruksnämndens bud innehåller en kostnadskompensation efter beaktande av produktivetsförbättringar om 116 Mkr med möjlighet att åberopa faktiskt kostnadsmaterial vid första möjliga tillfälle.

Jordbruksnämndens bud förutsätter en produktivetsförbättring om 5-6 proc. Denna höga siffra anser LRF är orealistisk särskilt mot bakgrund av att produktionen samtidigt skall minskas. Beträffande kompensation för löneökningar har i jordbruksnämndens bud för t ex slakteriindustrin räknats med kostnadsökningar om 2,6 proc, trots att avtalen innebär att livsmedelsarbetarna är garanterade en löneökning om 5,6 proc. Det kan knappast vara statsmakternas avsikt att jordbrukarna via sänkta inkomster skall ta ansvar för att ingångna löneavtal för livsmedelsarbetarna kan infrias, vilket LRF måste konstatera är innebörden av jordbruksnämndens förslag.

Inkomstföljsamheten för jordbrukarna i 1984/85 års avtal fastställdes inom ramen för det tvååriga löneavtalet på det statliga avtalsområdet. Detta avtal har bedömts ligga inom regeringens inflationsmål för 1984 och 1985. En tillämpning av detta avtal för 1985 med korrigering för vissa avstämningsposter för 1984 skulle ha inneburit ett belopp om 103 Mkr efter beaktande av rationaliseringsvinsten. Till detta kommer utfallet av 1985 års löneutvecklingsgarantier inom det statliga området.

Lönsamheten i jordbruket har också försämrats av de kostnadsövervältringar från staten till närigen som regering och riksdag beslutat. Kostnadsövervältringar om 51 Mkr har beslutats utöver den särskilda skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel som införts.

Innebörden av jordbruksnämndens förslag är att jordbruket under 1985/86 erhåller 57 Mkr eller knappt 30 öre/tim vid 200 milj mt som inkomstförbättring. Därutöver kommer effekten av produktivitetsförbättringar som måste bedömas bli små med tanke på en ogynnsam konsumtionsutveckling. Något belopp motsvarande den köpkraftsförbättring löntagargrupperna erhåller i form av en särskild skattereduktion innehåller inte jordbruksnämndens förslag i avvaktan på riksdagsbeslut. Någon kompensation för kostnadsövervältringarna har ej skett.

Sammantaget leder jordbruksnämndens förslag till en ökad inkomsteftersläpning, eftersom inte full tackning ges för kostnadsökningarna. An mindre ges en inkomstföljsamhet jämförbar med den andra gruppen erhåller. Detta är helt oacceptabelt.

Vad gäller andra halvåret av regleringsperioden anser Lantbrukarnas förhandlingsdelegation det inte meningsfullt att ange belopp för kostnadskompensation per 1 januari 1986 utan någon kännedom om den faktiska kostnadsutvecklingen för april-oktober 1985.

Jordbruksnämnden föreslår att etableringsstödet bör utgå även för 1985/86. LRF accepterar att stödet fortsätter även 1985/86 men har förutsatt att etableringsstödet får anpassas till de tidigare beslutade ramarna och uppgå till maximalt 32 Mkr.

Systemet med prisgränser och buffertzoner för kött och fläsk skall fungera så att, när partipriset passerar någon zongräs, skall införselavgiften automatiskt höjas eller sänkas. Detta skedde inte som avsett när nedre zongränsen för kött passerades i februari. Först efter en månad höjdes avgiften. Fördröjningen motiverades bl a med att behov inte förelåg av en införselavgiftshöjning. Importen av nötkött (huvudsakligen bakdelsdetaljer) uppgick vecka 13 till 441 ton och vecka 14 till 377 ton mot normalt ca 40 ton per vecka. Jordbruksnämnden anser i förslaget att

det inte längre är motiverat med buffertzoner. Förhandlingsdelegationen vill starkt understryka att nuvarande system för gränsskydd skall tillämpas även i fortsättningen. Det finns dock ingen anledning att jordbruksnämnden, som hittills skett vid ett par tillfällen, korrigerar gränsskyddet mellan prisregleringstillfällena 1 juli resp 1 januari. Det är oacceptabelt att avtalet sätts ur kraft genom s k fria bedömningar av jordbruksnämnden. Korrigeringar vid respektive buffertzongräns bör ske omedelbart när partipriset passerat respektive buffertzongräns.

Jordbruksnämnden har i sitt förslag tagit upp frågan att via SPIs regleringsmedel möjliggöra import av potatis i syfte att dämpa prisutvecklingen vid tillfällena då det inhemska utbudet är lågt. Ingen av delegationerna har vid detta överläggningstillfälle föreslagit att särskilda åtgärder skall vidtas, eftersom man ansett att frågan bör utredas ytterligare. Lantbrukarnas förhandlingsdelegation vill i sammanhanget understryka att eventuella åtgärder i anledning av jordbruksnämndens förslag i så fall måste ske genom insatser från både jordbruket och konsumenterna.

Jordbruksnämndens förslag i övrigt har Lantbrukarnas förhandlingsdelegation ingen erinran emot.

I sammanhanget vill Lantbrukarnas förhandlingsdelegation uttrycka sin besvikelse över att överläggningarna inte resulterat i en överenskommelse. Våra erfarenheter av överläggningarna denna gång ger oss anledning att allvarligt ifrågasätta den nuvarande förhandlingsordningen inom jordbrukets område.

Trots att en överenskommelse inte kunnat träffas är jordbruket berett att fullfölja det redovisade programmet i syfte att förbilliga vissa sortiment av nötköttet till gagn för konsumenterna. Denna åtgärd innebär att jordbrukarna under kommande regleringsår avstår 100 Mkr till konsumenterna. Mot denna bakgrund vill LRF understryka vikten av att staten genom t ex återbetalning av momsintäkter bidrar till att förstärka den positiva effekten för konsumenterna.

Vidare vill Lantbrukarnas förhandlingsdelegation understryka sitt bestämde krav på att underskottet i Svensk Spannmålshandel per den 1 juli 1985 tillåts öka med ränta på utgående skuldbelopp, om inte skulden dessförinnan är reglerad.

Sammanfattningsvis måste Lantbrukarnas förhandlingsdelegation konstatera att jordbruksnämndens förslag till prisreglering för 1985/86 inte uppfyller kravet på täckning av kostnadsökningar i produktionen. Än mindre ger det jordbrukarna inkomstföljsamhet jämfört med andra grupper. Detta är också särskilt anmärkningsvärt mot bakgrund av regeringens löfte om realinkomstökningar för löntagarna under 1985. Jordbru-

karna kommer för 1985/86 enligt jordbruksnämndens förslag att drabbas av kraftigt sänkta nominella inkomster. Ett sådant förslag kan Lantbrukarnas förhandlingsdelegation inte ta ansvar för.

LANTBRUKARNAS FÖRHANDLINGSDELEGATION

Sven Tågmark

KONSUMENTDELEGATIONEN 1985-04-17

1 (6)

Bilaga 2

Konsumentdelegationen med synpunkter beträffande
jordbruksprisregleringen 1985/86

Konsumentdelegationen (KD) hade varit beredd att fortsätta diskussionerna inom ramen för det av jordbruksnämnden (JN) lämnade medlingsbudet om jordbrukspriserna 1985/86, om därmed enighet hade kunnat uppnås. Eftersom Lantbrukarnas förhandlingsdelegation avvisat budet, har KD dock ingen anledning att frångå sitt tidigare lämnade slutbud.

Detta innebär att KD inte kan biträda JNs förslag att 465 Mkr skall tillföras jordbruket och viss förädlingsindustri den 1 juli 1985. KDs bud skulle ha givit 421 Mkr vid samma tidpunkt. Skillnaden ligger beloppsmässigt främst i att JN ställt ett något lägre produktivitetskrav på näringen. En viktig principiell skillnad föreligger beträffande kostnadskompensationen till jordbruket, för vilken JN tillämpat den tidigare indexautomatiken. KD har ansett det angeläget att komma bort från denna typ av koppling, som försvårar ansträngningarna att dämpa inflationstakten.

KDs synpunkter framgår mer i detalj av slutbudet 1985-04-12, vilket återges i det följande.

1 Allmänna utgångspunkter

Den allmänna ekonomiska politiken, särskilt pris- och lönepolitiken, präglas f.n. av en strävan att kraftigt nedbringa inflationstakten i den svenska ekonomin. Målsättningen för år 1985 är att inflationstakten skall begränsas till 3 %, varvid lönehöjningarna inte får överstiga 5 %. Ett väsentligt inslag i en sådan politik blir givetvis att på olika sätt försöka dämpa förväntningarna om en fortsatt hög inflation. Det betyder bl.a. att indexbindningar av olika slag så långt möjligt bör undvikas. Sådana bindningar innebär att prisstegringar inom ett område automatiskt fortplantas till andra områden.

Från de synpunkter konsumentdelegationen har att företräda är det självfallet ett starkt intresse att strävandena att påtagligt och långsiktigt få ned inflationstakten blir framgångsrika. Det är därför naturligt att delegationen önskar få en sådan konstruktion av avtalet om reglering av priserna på jordbruksprodukter för det närmaste året som materiellt och tekniskt sett ligger i linje med dessa strävanden. Delegationen önskar därför lämna det hittills tillämpade systemet med automatisk kostnadskompensation till jordbruket baserad på olika indexdata och i efterhand registrerade kostnadsdata. KD vill i detta sammanhang erinra om 1983/84 års riksdagsbeslut i detta hänseende.

Mot denna bakgrund vill delegationen principiellt konstruera sitt förslag så att prisregleringen i stället för att knyta an till en avläsning av redan inträffade pris- och kostnadsökningar i fortsättningen baseras på de målsättningar för pris- och löneutvecklingen som ovan redovisats. Härigenom kan samma metodik tillämpas inom jordbrukets område som inom andra sektorer av samhällsekonomin.

Delegationen är emellertid angelägen om att jordbrukarna inte genom det här föreslagna systemet skall komma i ett sämre läge än andra företagare. Delegationen återkommer i det följande med förslag härom.

Med nämnda utgångspunkter har KD lagt sin tidigare framförda prinsipskiss till bud, som innebar att jordbruket och förädlingsindustrin under 1985/86 skulle få höja sina priser motsvarande totalt 3 % i kostnadskompensation, varav 1,5 % den 1 juli 1985 och 1,5 % den 1 januari 1986. Jordbrukarnas inkomster skulle få stiga med 5 % under 1985/86 vilket delvis skulle åstadkommas genom rationaliseringar inom näringen.

KDs förslag redovisas mera i detalj i det följande. Av framställningen framgår också de modifieringar KD nu är beredd att göra i prinsipskissen avseende beloppen för kostnadskompensation och inkomstföljsamhet. KD vidhåller dock den principiella uppläggningsplaneringen av budet.

2 Belopp per den 1 juli 1985

2.1 Kostnadsutvecklingen i jordbruket

KD föreslår att jordbruket per den 1 juli 1985 kompenseras för en kostnadsökning motsvarande 1,5 % eller 283 Mkr.

Om man jämför den föreslagna compensationen med den prognosticerade uppgången i PM-index oktober 1984 - april 1985 samt beaktar korrigeringsposterna för ändrade fodermedelsavgifter och definitivt PM-indextal, blir resultatet ett belopp som nästan helt överensstämmer med det av KD föreslagna beloppet.

LRF har aktualiserat en tilläggspost avseende lejt arbete. KD anser detta obefogat, bl a med hänvisning till att den av LRF åberopade jämförelsen när det gäller lönekostnaderna omspanner mer än ett års löneökning.

2.2 Kostnadsutvecklingen inom förädlingsindustrin

Den preliminära uppskattningen över kostnadsutvecklingen inom förädlingsindustrin under det senaste halvåret tyder på en betydligt starkare uppgång än vad som förutsatts i KDs principmodell (1,5 %). Materialet har granskats av SPK, som kommit fram till att kostnadsökningen kan uppskattas till 98 Mkr vid en totalproduktivitetsutveckling av 3 % per år.

KD är beredd att acceptera att nämnda belopp tillförs per den 1 juli 1985.

Kostnadsberäkningen har skett utifrån sk mejeri- och slakteriindex, vilka har vissa brister. Det kan därför vara rimligt att sedvanligt bokföringsmaterial i efterhand tas fram och kan få åberopas vid första möjliga överläggningstillfälle.

2.3 Inkomstmål och inkomstföljsamhet

Material med inkomstjämförelser har framlagts av lantbruksekonomiska samarbetsnämndens inkomstgrupp. Det visar att jordbrukarnas standard ligger på samma nivå som jämförbara grupper, trots att jordbrukarnas inkomster pressats av ökande exportkostnader.

LRF har i sitt bud tagit upp frågan om modelljordbruk. Inom ovan nämnda inkomstgrupp pågår som bekant ett projektarbete om detta. När arbetet slutförts kan frågan diskuteras av parterna.

Det tillgängliga löneutrymmet har av statsmakterna angivits till 5 % och detta har accepterats av arbetsmarknadens parter. Jordbruket bör beredas möjlighet till motsvarande inkomstökning under regleringsåret 1985/86, delvis genom produktivitetens utvecklingen i näringen.

En inkomstökning med 5 % motsvarar 99 Mkr. Om härifrån dras en produktivitetensökning om 3 % återstår 2 % eller 40 Mkr att tillföras i form av prisökningar.

En slutjustering skall nu göras av det a contobelopp om 30 Mkr, som tillfördes per den 1 januari 1985, motsvarande förtjänstutvecklingsgarantin i det statliga löneavtalet. Enligt de uppgifter, som KD har tillgängliga, ger en definitiv beräkning även 30 Mkr, varför något korrigeringsbelopp inte är aktuellt.

Löntagare erhåller för 1985 en särskild skattereduktion. Utan tvivel kommer detta i sinom tid att kunna utläsas i inkomstjämförelserna enligt levnadsstandardgruppens metodik. KD vill emellertid i första hand jämföra jordbrukarna med andra småföretagare. Inte heller dessa erhåller skattereduktion - om de inte som många jordbrukare även har inkomster från tjänst utöver företagarinkomsten.

3 Belopp per den 1 januari 1986

KD föreslår att jordbruket och förädlingsindustrin tillförs ett belopp motsvarande 1,5 % i kostnadskompensation. Beträffande förädlingsindustrin bör förändrade intäkter från biprodukter beaktas på sedvanligt sätt (75 %).

KD har viss förståelse för att jordbruksnäringen kan hysa oro för att den faktiska kostnadsökningen kan komma att avvika från den förutsatta. KD kan därför medge att vid större sådana avvikelser får förnyade överläggningar härom föras under november/december 1985. Utgångspunkten bör därvid vara att samma regler bör tillämpas inom jordbruksprisregleringen som vid prisregleringar utanför jordbrukssektorn.

4 Övrigt

4.1 Biprodukter inom mejeriindustrin

Den 1 januari 1985 gjordes ett preliminärt avdrag om 22 Mkr avseende internt vidareförädlade produkter inom mejeriindustrin. Eftersom inget material har lagts fram inför KD eller någon grupp vari KD är representerad, förutsätts att frågan får anstå till överläggningarna per den 1 januari 1986.

4.2 S k kostnadsövervältringar

De poster om totalt 51 Mkr, som LRF aktualiserat under denna rubrik, anser KD vara slutbehandlade i och med 1984/85 års avtal.

Beträffande de poster, som upptagits i direktiven för pågående överläggningar, om totalt 25 Mkr, har KD ingen erinran om jordbruket kollektivt vill ta ansvaret härför inom ramen för det totalt tillförda beloppet.

I direktiven anges att anslaget från medel utanför fördelningsplanen till prisstillägg för får- och lammkött skall minskas med 8 Mkr. Ett belopp av samma storlek skall tillföras statistiska centralbyrån för finansiering av jordbruksstatistik. KD anser det principiellt olyckligt att man på detta sätt blandar ihop finansieringen av den statliga statistikproduktionen och mellanprislinjen för får- och lammkött. En sådan överföring ligger inte i konsumenternas intresse.

4.3 Låginkomstsatsning, räntestöd o dyl

KD kan ansluta sig till LRFs förslag beträffande räntestöd och avvecklingsersättning för äldre lantbrukare och har inga speciella synpunkter på fördelningen av låginkomstsatsningar m m enligt LRFs bilaga. Förlängningen av etableringsstödet förutsätts dock få tas inom ramen för tillgängliga medel.

4.4 Spannmålsregleringen

Lånefrågorna hänskjuter KD till JN att lämna synpunkter på. I övrigt vill KD framhålla att man givetvis är villig att diskutera åtgärder, som kan behövas för att stärka regleringsekonomin. Storleken av en höjning av förmalningsavgiften får tas upp vid fördelningen av totalbeloppet på olika produkter.

4.5 Tekniska frågor

KD har i och för sig ingen erinran mot att 2 Mkr av handelsgödselmedel utanför jordbruksregleringen tillförs Vallfrönämnden. Om så inte blir fallet, har KD heller ingen erinran mot att stödet för grönytefröer avvecklas.

KD föreslår att reglerna när priserna på kött och fläsk passerar buffertzongränsen anpassas till vad som gäller vid övre och nedre prisgränsen.

1985-04-24

1 (3)

RESERVATION AV LEDAMÖTERNA BO DOCKERED OCH VIGGO FRINGEL

Regeringen uppdrog den 14 februari 1985 åt statens jordbruksnämnd att efter överläggningar med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation avge förslag om prisregleringen för 1985/86. Förslagen skulle baseras på riksdagens livsmedelspolitiska beslut enligt prop 1983/84:76. Någon enighet mellan Lantbrukarnas förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation har inte varit möjlig att uppnå i väsentliga frågor. Vi kan heller inte biträda nämndens förslag på följande punkter av skäl som vi närmare redovisar nedan.

Avgörande för jordbrukarnas möjligheter att uppnå inkomstförbättringar är att full kompensation kan erhållas för kostnadsökningar inom jordbruksproduktion samt inom uppsamling och förädling. I prop 1983/84:76 anges att det är orimligt att tolka obundna överläggningar så, "att jordbruket därmed inte längre skulle få någon kompensation för ökade kostnader resp ökade kapitalkostnader". Jordbruksnämndens förslag ger inte täckning för ökade produktionskostnader.

Kostnaderna för lejt arbete har för april 1984 - april 1985 stigit med 70 Mkr utöver PM-indexökningen. Jordbruksnämndens bud innehåller ingen kompensation för denna kostnadsökning. I stället hänvisas till SPKS tillämpningsföreskrifter angående nu gällande prisstopp och dess effekter för andra företag. Prisstoppets tillämpning för andra branscher innebär dock att, endast i den utsträckning företagen inte före den 6 mars 1985 höjt priserna för att kompensera lönekostnadsökningar, kan prisstoppet begränsa kompensationen. För jordbruket sker avstämningen av kostnadsökningarna för lejt arbete endast en gång per år. De nu aktuella kostnadsökningarna avser lönehöjningar den 1 maj 1984 och den 1 mars 1985 enligt det kollektivavtal för lantarbetare som slöts den 19 mars 1984 och som enligt jordbruksavtalet för 1984/85 skulle få kompenseras per 1 juli 1985. Jordbruksnämndens bud angående lejt arbete innebär att man avvisar en motiverad tillämpning av ett redan ingånget avtal. I stället skall jordbrukarna bära kostnaderna för lantarbetaravtalet via sänkta inkomster. Detta kan vi inte acceptera.

LRF har i sitt bud bedömt kostnadsutvecklingen för uppsamling och förädling till 200 Mkr. På grund av svårigheten att göra korrekta bedömningar bör en definitiv avstämning ske i efterhand.

Jordbruksnämnden utgår från en beräkning gjord av SPK på 153 Mkr och drar från detta belopp en antagen produktivitetsvinst om 37 Mkr. För att uppnå denna produktivitetsförbättring krävs under perioden en ökning av arbetsproduktiviteten med 5-6 proc. Detta är anmärkningsvärt särskilt mot bakgrund av att produktionen samtidigt skall minska. Något underlag för produktivitetskravet har ej heller redovisats. Vad gäller löneökningarna för livsmedelsarbetarna har i beräkningen på 153 Mkr inte beaktats avtalsmässiga höjningar enligt livsmedelsarbetaravtalet utan lägre tal. För t ex slaktområdet har beaktats endast 2,6 proc, trots att företagen enligt kollektivavtalet är skyldiga att höja lönerna med 5,6 proc.

Innebörden av jordbruksnämndens förslag är att löneavtalen för livsmedelsarbetarna inte till fullo skall få slå igenom i priserna utan bäras av jordbrukarna via sänkta inkomster. Vi anser att jordbruksnämnden i sitt förslag borde ha beaktat den av näringen beräknade kostnadsökningen.

I jordbruksavtalet för 1984/85 fastställdes inkomstföljksamheten inom ramen för det tvååriga löneavtalet på det statliga området. Jordbruksavtalet låg enligt prop 1983/84:182 "inom den ram som gör det möjligt att nå det av regeringen uppställda målet att pressa ner inflationstakten". En motsvarande tillämpning av löneavtalen på det statliga området skulle nu ha gett 103 Mkr inklusive visst överhång från 1984 och den 1 januari 1986 skulle eventuellt utfall av löneutvecklingsgarantin tillkomma. Vi anser att motsvarande tillämpning som skedde 1984/85 också bör ske 1985/86 eftersom den ryms inom förhandlingsdirektiven och regeringens mål ifråga om löneutrymmet.

Dessutom bör jordbruket ha samma köpkraftsförbättring som andra grupper får via den särskilda skattereduktionen, vilket jordbruksnämnden inte nu tar ställning till i avvaktan på riksdagsbeslutet.

Jordbruksnämndens bud innehåller ej heller någon kompensation för de kostnader regering och riksdag övervältrat på näringen. Dessa kostnadsövervältringar, som nu inte kompenseras, rubbar enligt vår uppfattning tidigare partsförhållande mellan jordbruket och staten.

Vad gäller beloppet per 1 januari 1986 anser vi det föga meningsfullt att fastställa detta utan någon kännedom om kostnadsutvecklingen vare sig inom jordbruk eller industri under kommande halvårsperiod.

Ett ökat etableringsstöd bör enligt vår uppfattning finansieras genom att särskilda medel tillförs näringen. Så skedde när etableringsstödet infördes. Etableringsstödet syftar till att underlätta för unga personer utan ett stort eget kapital att etablera sig som lantbrukare. Detta måste vara ett intresse för hela samhället.

Jordbruksnämnden föreslår att SPI ges möjlighet att använda högst 5 Mkr av SPIs regleringsmedel för att vid bristsituationer påverka importen av potatis så att prisutvecklingen dämpas. Såväl konsumentföreträdarna som jordbruket har ansett att frågan bör kartläggas ytterligare innan ställning tas till förslaget i dess helhet. Vi är inte beredda att nu tillstyrka jordbruksnämndens förslag.

Jordbruksnämnden föreslår också ändringar i gränsskyddssystemet för kött och fläsk. Buffertzoner föreslås slopas och en viss krympning av prisgränserna föreslås ske. Buffertzoner infördes 1967 och syftar till att begränsa prissvängningarna för kött och fläsk. Enligt vår uppfattning har systemet fungerat på avsett sätt. En omfattande översyn av prisgränssystemet ägde rum för några år sedan. Reglerna för införselavgiftsändringar vid passerandet av respektive buffertzongräns skärptes då. Vi kan inte finna några skäl till att nu ändra principerna för tillämpningen av gränsskyddet. En automatisk korrigeringsmekanism bör även i fortsättningen ske när priset passerar respektive buffertzongräns. Denna korrigeringsmekanism bör ske omedelbart när respektive buffertzongräns passerar.

Sammanfattning av betänkandet (Ds Jo 1985: 1) Export av livsmedel

SAMMANFATTNING

Vi importerade 1983 livsmedel för nära 14 miljarder kronor och exporterade för ca 6 miljarder kronor. Kaffe, te och andra kolonialvaror samt frukt och grönsaker utgör en stor del av importen, medan exporten i huvudsak utgörs av varor från det svenska jordbruket eller bygger på sådana varor.

I föreliggande rapport har livsmedelskommitténs expertgrupp för exportfrågor bl. a. belyst omfattningen och betydelsen av den hittillsvarande exporten av livsmedel (kap. 2). Exporten av mer förädlade livsmedel har fått en ökande andel i den totala livsmedelsexportens värde under 1970- och 1980-talen, medan andelen mera oförädlade produkter har minskat. Grovt räknat kan ca 35 % av livsmedelsexportens värde 1983 betecknas som råvaruexport. Ca 65 % utgörs sålunda av industriellt mer eller mindre bearbetade produkter.

Exporten sysselsätter enbart i livsmedelsindustriledet åtminstone 5 500 personer. Medräknas insats- och råvaruproduktionsleden torde livsmedelsexporten ge direkt arbete åt ca 30 000 personer.

Förädling av överskott av jordbruksråvaror täcker som regel med viss marginal merkostnaderna i förädlingsledet och ger därmed ökade exportinkomster. Under dessa förhållanden är exporten fördelaktig för de berörda förädlingsföretagen, medan den för samhället ger fördelar i form av bl. a. ökad sysselsättning. Att en råvara i stället för att exporteras obearbetad ingår i en förädlad exportprodukt innebär emellertid inte utan vidare någon prismässig fördel för råvaruproducenterna (jordbruk, trädgårdsbruk, fiske), eftersom dessa producenter i flertalet fall enbart erhåller världsmarknadspriset för råvaran vid export.

Livsmedelskommitténs förslag till produktionsmål för jordbruket innebär att (kap. 3) -- så länge de nuvarande världsmarknadspriserna på jordbruksprodukter består --

jordbrukspolitiken bör inriktas mot att balans mellan produktion och behov av jordbruksprodukter uppnås. Kommittén anser att i första hand en reducering av överskotten av animalieprodukter är angelägen. Under anpassningsperioden kommer emellertid ett betydande exportbehov att kvarstå. Anpassningsperioden ger också tillfälle till att man fortlöpande prövar läget. Perioden bör utnyttjas till att man söker åstadkomma en så lönsam export av livsmedel som möjligt. Sannolikt kommer denna export inte att lösa överskottsproblemen men deras följder kan mildras. Även efter en sådan anpassning får man räkna med att vissa överskott kommer att finnas, bl. a. på grund av säsong- och årsmånsvariationer, som i varje fall inom jordbruket kan vara betydande. Dessa överskott bör självfallet avsättas med bästa möjliga utbyte.

Bli det å andra sidan möjligt att ta ut bättre priser på exportmarknaden än vad som nu kan överblickas torde de ställningstaganden som livsmedelskommittén föreslagit i fråga om produktionsbalansen komma att omprövas.

I sitt ställningstagande understryker livsmedelskommittén vikten av att alla möjligheter tillvaratas att förbättra exportens lönsamhet.

Förutsättningarna för export redovisas i rapporten (kap. 4), varvid de handelshinder av olika slag som förekommer vid internationell handel med livsmedel särskilt behandlas. Inom den reglerade sektorn produceras och konsumeras omkring 90 % av världens livsmedelsproduktion till nationellt fastställda och ganska starkt varierande prisnivåer, beroende på produktionsbetingelser. Tillfälliga eller permanenta överskott avsätts på världsmarknaden, där alltså ungefär 10 % av varorna omsätts. Prisnivån på världsmarknaden, främst på animaliska produkter, behöver inte motsvara produktionskostnaderna ens hos den effektivaste producenten utan påverkas starkt av exportbidrag och andra motsvarande åtgärder.

De stora hindren för en friare handel med livsmedel är ländernas nationella jordbruksregleringar i form av tullar, kvantitativa regleringar o. d. Till detta kommer olika tekniska handelshinder i form t. ex. av tillsats- och märkningsbestämmelser.

Livsmedelskommittén har förordat att Sverige bör verka för att åtgärder i liberaliserande riktning vidtas omfattande alla länder men med hänsyn tagen till ländernas försörjningstrygghet. Härigenom skulle de nationella jordbruksregleringarna kunna minska. Livsmedelskommittén bedömer att en sådan avveckling kan komma att ta tid.

Expertgruppen har inte haft till uppgift att närmare undersöka de kommersiella möjligheterna till export av olika produkter och till olika marknader. Sådana undersökningar bör i första hand genomföras av exportföretagen själva med eller utan assistans av exempelvis Exportrådet. Den svenska livsmedelsexporten torde även i fortsättningen sannolikt komma att ha sina viktigaste marknader inom EFTA-länderna och EG. Betydelsen av andra mer avlägset belägna industriländer såsom Förenta staterna och Japan samt till viss del u-länderna kan dock komma att öka. Därtill kommer möjligheten redan idag och eventuellt i ökad utsträckning framöver att avsätta vissa produkter också på andra marknader såsom exempelvis inom OPEC- och NIC-länderna.

Utöver allmänna exportfrämjande åtgärder för hela den svenska exporten har statsmakterna beslutat om särskilda exportfrämjande insatser för vissa industribranscher, främst teko- samt byggnads- och energiindustrin (kap. 6). Staten har hittills främjat exporten av livsmedel (kap. 5), bl. a. genom de s. k. regleringsföreningarna och genom Swedish Food Promotion (SFP). Exportfrämjande organisationer för livsmedel finns i flertalet industriländer, och verksamheten får i regel statligt stöd, i vissa fall i stor omfattning.

I kap. 7 redovisar gruppen sin syn på en exportpolitik för livsmedel. Gruppen konstaterar därvid att huvuddelen av

råvaruproduktionen -- i varje fall inom jordbruket -- f. n. inte ger tillräcklig lönsamhet vid export oavsett om den sker i form av förädlade produkter eller ej. Om man däremot ser till förädlingsindustrin finns goda förutsättningar att nå lönsamhet i själva förädlingsverksamheten även när den sker för export. Detta förutsätter emellertid i regel att råvarorna kan erhållas till världsmarknadspris.

Enligt gruppen motiverar nyss angivna förhållanden -- särskilt möjligheterna för livsmedelsindustrin -- en samlad aktion från alla intressenter för att främja den svenska livsmedelsexporten. Exportsatsningen beskrivs närmare i kap. 8.

Huvudansvaret vid en exportsatning måste ligga på de exporterande företagen.

Statens insatser kan vara av två slag, dels handelspolitiska åtgärder, såsom insatser i syfte att minska tullar och kvantitativa regleringar samt harmonisera livsmedelslagstiftning, dels verksamhet till stöd för de exporterande företagen såsom

- utveckling och förändring av det nuvarande exportfrämjande organet inom Exportrådet, SFP
- att utrikesrepresentationen och handelskontoren åläggs att ytterligare uppmärksamma möjligheterna till svensk livsmedelsexport
- att övriga myndigheter inom sina resp. områden aktivt stödjer exporten samt
- att i fråga om exportkrediter bör övervägas möjligheterna att för livsmedel ge s. k. subventionerade krediter.

Gruppen föreslår ett centralt främjande organ för svensk export av alla typer av livsmedel. Främjandet skall omfatta såväl

förädlade livsmedel som obearbetade råvaror, även om man naturligen får räkna med att de mera förädlade produkterna proportionellt kan kräva mer av resurserna. Eftersom det framtida exportfrämjande organet delvis får annan inriktning än SFP föreslås en namnändring till Food From Sweden (FFS). Verksamheten bör utvärderas efter förslagsvis fem år.

FFS:s resurser bör bestå av dels medel som de berörda företagen betalar för utförda tjänster, dels kollektivt tillförda medel. Vid jämförelse med vad staten satsat t. ex. för att främja vissa andra branschers export och vad som satsas i andra länder är stora belopp av kollektiva medel motiverade. Emellertid är det svårt att omedelbart nyttiggöra ett avsevärt ökat belopp i förhållande till nuvarande. Gruppen har därför stannat för att föreslå att de kollektiva medlen under femårsperioden bör uppgå till ca 10 milj. kr. per år med insatser från såväl staten som näringslivet.

Enligt gruppens uppfattning bör FFS:s inkomster i växande grad framöver utgöras av ersättning för utförda tjänster. Om den fortsatta verksamheten blir framgångsrik bör också ökade kollektiva medel komma i fråga. En sådan eventuell utökning torde få aktualiseras vid den tidigare nämnda utvärderingen av FFS:s verksamhet.

Exportrådet bör vara huvudman för FFS. En särskild styrgrupp bör inrättas för verksamheten. I gruppen bör ingå representativa företrädare för berört näringsliv och för samhället.

Remissammanställning — 1983 års livsmedelskommittés betänkande (Ds Jo 1985: 1) Export av livsmedel

1 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av styrelsen för internationell utveckling, kommerskollegium, exportkreditnämnden, statens pris- och kartellnämnd, statens livsmedelsverk, statens jordbruksnämnds konsumentdelegation, statens industriverk, Sveriges lantbruksuniversitet, fiskeristyrelsen, statskontoret, Handelsn samarbetsorgan i jordbruksfrågor, Kooperativa förbundet, Landsorganisationen i Sverige, Lantbrukarnas riksförbund, Svenska livsmedelsarbetareförbundet, Sveriges exportråd, Sveriges fiskares riksförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges industriförbund, Sveriges livsmedelsindustriförbund och Trädgårdsnärings riksförbund.

2 Allmänna synpunkter på livsmedelsexport

Styrelsen för internationell utveckling: — — — Med de utgångspunkter de sakkunniga haft för analys och ställningstagande finns inte anledning att utförligt analysera de argument av samhällsekonomisk natur som kan anföras mot en långsiktig satsning på svensk livsmedelsexport. Det finns emellertid skäl erinra om att de alternativkostnader en sådan satsning kan medföra till sist måste bäras av det svenska samhället med därigenom minskad kapacitet att tillhandahålla bistånd.

Många u-länder befinner sig idag i en besvärlig eller rent av katastrofal situation när det gäller den egna försörjningen av livsmedel. I många fall är de fattigaste u-länderna idag beroende av livsmedelsimport från den rika världen för att försörja växande delar av befolkningen.

— — —

Denna situation kan emellertid inte åberopas som ett skäl för att Sverige utöver sina internationella åtaganden skall söka bibehålla ett exportöverskott av livsmedel. Möjligheterna är stora att på andra håll få tillgång till erforderliga resurser i detta hänseende. På sikt är det nödvändigt att genom bistånd uppmuntra sådana u-länder till en rationell jordbrukspolitik som kan som ett resultat ge ett exporterbart överskott. Även om det för denna länderkategori idag inte ter sig realistiskt att de skulle kunna exportera sig ur sin skuld kris är givetvis varje möjlighet att lindra skuldbördan och på längre sikt åstadkomma en strukturell lättnad i deras ekonomiska utrikesrelationer av vikt. Det är därför väsentligt att Sverige genom sin exportpolitik inte genom att undantränga u-landsexporten motverkar en sådan

utveckling. I än högre grad gäller det u-länder i medelinkomst kategorin – ofta hårt skuldbelastade – där jordbruket bedrivs förhållandevis effektivt och där i-ländernas regeringar och därav följande överproduktion väsentligen reducerar en potentiell marknad.

Kommerskollegium: – – – I en sammanfattande bedömning konstaterade kollegiet därvid att de generella möjligheterna till en betydande ökning av livsmedelsexporten från Sverige – åtminstone i en nära framtid – måste betecknas som begränsade. Faktorer som talade härför ansågs vara att den internationella konkurrensen på detta varuområde är betydande, att åtskilliga livsmedelsindustriprodukter ligger utanför EG-avtalet samt att några av de intressantaste marknaderna är omgärdade av svårforcerade tullhinder och kvantitativa restriktioner. Enligt kollegiets uppfattning äger denna bedömning alltjämt giltighet.

– – –

För att ett visst varuområde – i detta fall livsmedelsområdet – skall prioriteras framför andra i fråga om statliga exportsatsningar bör enligt kollegiet särskilda skäl finnas. Ett viktigt motiv för att aktualisera frågan om exportfrämjande åtgärder på livsmedelsområdet är enligt kollegiets uppfattning den överskottsproduktion av jordbruksprodukter som man enligt livsmedelskommitténs förslag har att räkna med under ett antal år framöver. Överskottsproduktionen bör – såsom också framhålls i betänkandet – utnyttjas till att uppnå en så omfattande lönsam export som möjligt av livsmedel. Av betänkandet framgår att man i viss utsträckning bör ha möjlighet att genom ökad förädling få ut ett ökat exportvärde på råvarorna. För ökad inriktning på mera förädlade produkter talar bl. a. också det förhållandet att priser och efterfrågan på sådana produkter kan vara stabilare än för råvaror och att överskottskapacitet f. n. finns inom livsmedelsindustrin. Exportgruppen anser också att förutsättningarna för lönsamhet i själva förädlingsverksamheten är goda. Ytterligare ett skäl för en sådan satsning är att livsmedelsimporten i många länder är omgärdad av handelshinder av olika slag, inte minst tekniska handelshinder.

Mot denna bakgrund och med hänsyn till de speciella behov av stödåtgärder som torde behövas i ett initialskede för att utveckla export av mera förädlade livsmedelsprodukter, delar kollegiet gruppens uppfattning att det finns skäl att särskilt uppmärksamma behovet av exportfrämjande åtgärder på livsmedelsområdet, även om detta endast kan få en relativt begränsad betydelse.

– – –

Statens pris- och kartellnämnd: – – – SPK anser således att vissa av LMKs motiv för en större satsning på livsmedelsexport är tveksamma. LMK anser att det faktum att Sverige satsar större resurser på export av andra produkter än livsmedel, liksom att andra länder satsar större re-

surser på export av livsmedel än Sverige, motiverar att Sveriges resurser för att främja exporten av livsmedel bör öka. Dessa skillnader i resursinsatser är enligt SPK inget motiv i sig. Ett beslut om ökade resurser måste grunda sig på en bedömning av förutsättningarna att lyckas öka exporten och vad en förväntad effekt är värd i förhållande till den ökade resursinsatsen. Enligt LMKs bedömning är möjligheterna att utvidga svensk livsmedellexport relativt små. Detta talar för att några *stora* satsningar inte är motiverade, åtminstone inte från samhällets sida. SPK anser därför att återhållsamhet bör iakttas vad gäller samhällets resursinsats så länge förutsättningarna för en ökad lönsam export bedöms som små. — — —

Statens livsmedelsverk: — — — Livsmedelsverket har inget att erinra mot de synpunkter som utredningen för fram rörande möjligheterna att exportera svenska produkter från jordbruket, trädgårdsnäringen och fisket. Detta är produktionsområden som omfattas av starka skyddsregler i olika länder. Särskilda exportbefrämjande stödåtgärder torde även i fortsättningen behövas om svenska produkter skall ha framgång utomlands. Verket tillstyrker därför de förslag som utredningen lägger fram.

— — —

Statens jordbruksnämnds konsumentdelegation: Konsumentdelegationen (KD) instämmer med LMK att överskottssituationen för jordbruksprodukter och livsmedel därav gör det angeläget med satsningar för lönsam export. KD har inget att erinra mot LMKs förslag i detta avseende.

Statens industriverk: I betänkandet konstateras att export av jordbruksråvaror inte ger tillräcklig lönsamhet oavsett om den sker som förädlade produkter eller inte. Det finns dock goda förutsättningar att nå lönsamhet i själva förädlingsverksamheten även när den sker för export. Det förutsätter dock att råvarorna kan erhållas till världsmarknadspris. SIND har i tidigare remissyttrande framfört att även grisköttsexporten bör jämföras med annan export av bearbetade livsmedel och ges restitution för ingående inhemsk foderspannmål. Detta ger mer rättvisa konkurrensförutsättningar gentemot företag i utlandet.

Sveriges lantbruksuniversitet: — — — Det regleringssystem vi har bestämmer i hög grad förutsättningarna för export. Även i detta avseende har prisstödet många negativa effekter. Prisstödet höjer kostnadsnivån över den prisnivå som råder på världsmarknaden. Dessutom medför det att incitamenten blir svaga för att utnyttja världsmarknaden fördelaktigt. En framgångsrik exportsatsning kan bl. a. kräva att gränsskyddet för insatsvaror justeras, utlandsmarknaderna prioriteras och att det sker en uthållig bearbetning av dessa marknader, något som inte synes fungera inom nuvarande system. Andra stödformer till jordbruket än prisstöd skulle

därför vara till fördel om man vill åstadkomma den marknadsanpassning som krävs för att förbättra möjligheterna för svenska livsmedelsprodukter på den internationella marknaden. Oberoende av om målsättningen är att ta hand om det överskott som uppstår i Sverige på bästa möjliga sätt eller om man vill göra en mer offensiv satsning, kan formerna för reglering behöva ses över och exportfrämjande åtgärder förstärkas.

Vi finner att expertgruppen för export av livsmedel inte analyserar regleringssystemets betydelse för möjligheterna till en ökad export. I detta avseende har vi därför samma allmänna kritik av detta betänkande som av huvudbetänkandet. T. ex. saknar vi i utredningen en analys av de komparativa fördelar som Sverige har på livsmedelsområdet. Detsamma gäller vilken FoU som kan behövas för att främja livsmedellexport och en klarare diskussion om rollfördelningen mellan stat och näringsliv.

— — —

Om dessa aspekter vad gäller regleringssystem, exportfrämjande åtgärder och FoU beaktas, bedömer vi att möjligheterna ökar för att även export skall vara en väsentlig del av de framtida möjligheterna för att ta tillvara och på ett rationellt sätt utnyttja produktionspotentialen i det svenska jordbruket.

Fiskeristyrelsen: — — — Den totala exporten av färsk fisk under 1983 uppgick till ca 390 milj. kr. Det totala fångstvärdet för det svenska fisket uppgick till ca 680 milj. kr. Detta betyder att fisket är oerhört beroende av export av färsk fisk. — — —

— — — Genom frihandelsavtalet med EG har dock det svenska fisket och beredningsindustrin blivit satt i ett oförmånligt läge jämfört med konkurrenter inom EG. EG-företag kan tullfritt exportera vissa beredda fiskprodukter till Sverige men svenska exportörer möts av en EG-tull vid export av samma produkter. Detta snedvrider konkurrensen och vållar det svenska fisket stora ekonomiska problem. Till yttermera visso har under den senaste tiden den svenska exporten av färsk sill till EG blivit tullbelagd under vissa delar av året.

Enligt fiskeristyrelsens uppfattning måste problemet med de ensidiga koncessionerna till EG lösas på ett tillfredsställande sätt annars kommer det svenska fisket på lång sikt att hamna i en mycket besvärlig situation. För det fall att det inte är möjligt att åstadkomma lättnader vid export till EG bör de svenska koncessionerna dras tillbaka. Om det är möjligt att åstadkomma tullfrihet vid export till EG bör möjligheterna vara goda att öka exporten av beredda fiskprodukter.

Mot den bakgrund som givits ovan beträffande Europamarknaden finns det all anledning för svenskt sillfiske att söka finna andra marknader och då utgör öststatsmarknaden ett realistiskt alternativ.

— — — För att skapa en bestående marknad i Östeuropa fordras med stor sannolikhet att motköpsaffärer kan etableras på en mer permanent basis.

Näringslivsdelegationen i Blekinge arbetar redan utefter denna riktlinje. Denna affärstanke bör stödjas och stimuleras. Frågan kan drivas vidare genom de handelsförhandlingar som förs med öststaterna, varvid Exportrådet kan ge upplysning över företag som är specialiserade på motköpsaffärer.

Statskontoret: — — — Enligt statskontorets mening är det således en angelägenhet för näringen att ta ställning till hur stor del av överskotten som det är fördelaktigt att avsätta på export. Sveriges lantbruksuniversitet har i sitt yttrande över huvudbetänkandet angett att produktionspotentialen inom jordbruket är sådan att det under de närmaste decennierna kommer att ske en ökning av överskotten. Export är därför inte med nuvarande världsmarknadspriser en långsiktigt framkomlig väg att lösa överskottsproblemen.

Detta hindrar inte att det kan vara fördelaktigt att öka exporten av förädlade livsmedel för att på bästa sätt utnyttja livsmedelsindustrins kapacitet.

Handelns samarbetsorgan i jordbruksfrågor: — — — Sverige har i likhet med andra industriländer en höggradig protektionism på jordbruksområdet med höga gränsskydd, som tenderar att bli alltmera prohibitiva och importhindrande. Detta förhållande har också noterats av vår omvärld, och åtskilliga propåer har gjorts i frågan av olika länder.

Enligt vår mening är det därför ofrånkomligt — om Sverige i ökad utsträckning skall kunna uppträda som exportör av jordbruksprodukter och livsmedel — att vi anpassar vårt gränsskydd så, att viss import blir möjlig. Detta gäller även produkter, av vilka vi i dagsläget har en överproduktion.

— — —

Kooperativa förbundet: Såväl det svenska jordbruket som den svenska livsmedelsindustrin är dimensionerade för en produktion utöver den som kan avsättas inom landet. Till dess att man om ett antal år har uppnått balans mellan inhemsk produktion jämte behövlig import och konsumtion jämte lönsam export bör man försöka exportera överskotten så att man kan uppnå vissa merintäkter.

KF anser att Sverige även på längre sikt har vissa förutsättningar att exportera olika livsmedel. Detta framgår också av den stora ökningen av exporten av mera högförädlade livsmedel av olika slag sedan 1970.

— — —

KF bedömer dock möjligheterna att uppnå mera betydande framgångar på exportmarknaden för särskilt animaliska produkter på jordbrukssidan som begränsade — och betydligt mindre än de möjligheter man borde ha att i Sverige återta förlorad marknad.

KF får därför kraftigt framhålla att satsningen på en långsiktig export av svenska jordbruksvaror och livsmedel inte får fördröja den anpassning av den svenska jordbruksproduktionen till den svenska livsmedelskonsumtionen, plus en lönsam livsmedelsexport.

Landsorganisationen i Sverige: — — — LO anser dock att Sverige i möjligaste mån liksom hittills internationellt försöker att arbeta i liberaliserande riktning även inom jordbruks- och livsmedelsområdet. LO understryker vikten av att alla möjligheter tillvaratas för att främja en på sikt lönsam export av jordbruksråvaror och att åtgärder härför övervägs.

Exporten är dock inte lösningen på de överskottsproblem vi har inom svenskt jordbruk. Export av förädlade råvaror kan ge fördelar för de berörda förädlingsföretagen och ge samhället fördelar i form av bl. a. ökad sysselsättning. Företagen kan också få en stimulans till förnyelse av produkter, teknik, marknadsföring och organisation.

Lantbrukarnas riksförbund: — — — Enligt LRFs uppfattning måste det svenska jordbrukets helt dominerande uppgift även framöver vara att förse den inhemska marknaden med de livsmedel som efterfrågas. Detta kan synas självklart, men efter den senaste tidens diskussioner om frihandelsjordbruk, jämförelser med Danmark m. m., så måste noteras att livsmedelssektorn inte kan specialiseras och ingå i det internationella varuutbytet på det sätt som vårt övriga näringsliv har gjort.

— — —

Det finns också anledning framhålla att en ökad inhemsk avsättning för samtliga led i livsmedelskedjan som regel är klart fördelaktigare än en ökad exportförsäljning. Detta gäller för samtliga led i livsmedelskedjan. Konsumtionen av jordbruksprisreglerade livsmedel har sjunkit med 7–8 proc sedan 1979. För vissa produktgrupper, bl. a. kött och fläsk, kan betydligt större minskningar noteras. Livsmedlens andel av den privata konsumtionen sjunker år från år. Ökade insatser vad gäller marknadsföring, förbättrad livsmedelskvalitet och produktutveckling i övrigt är angelägna för att så långt som möjligt återhämta förlorade marknader.

Detta utesluter inte att det samtidigt förekommer en ganska omfattande export av jordbruksråvaror och livsmedel. Enligt LRF är en sådan angelägen, men det gäller att ha proportionerna klara för sig.

— — —

Fördelarna för primärproducenterna är däremot mindre uppenbara. Som regel är jordbruksnäringens utbyte av export långt under vad som svarar mot genomsnittliga produktionskostnader och en rimlig arbetsersättning i primärproduktionen. I vissa fall täcker exportpriserna inte ens de rörliga kostnaderna. Dessa slutsatser gäller oberoende av exportens förädlingsgrad, eftersom livsmedelsindustrin i princip erhåller de jordbruksråvaror de behöver för export till världsmarknadspriser.

LRF ser huvuddelen av jordbruksöverskotten och därmed också huvuddelen av vår livsmedelsexport som en följd av vår jordbrukspolitik, särskilt då försörjningskravet. Exporten ger samtidigt samhället en rad fördelar. Enligt LRFs uppfattning motiverar detta statens medverkan. Omfattning- och finansieringen härav bör prövas i särskild ordning. Med hänsyn till att överskotts- och exportproduktionen motiveras med bl. a. beredskaps-skäl, regionalpolitik och sysselsättning, synes det rimligt att vissa delar tas över budgeten och inte över livsmedelspriserna.

— — —

På det handelspolitiska området betonar exportgruppen angelägenheten av ett aktivt agerande och en högre prioritet för livsmedelsexporten från statens sida. LRF delar denna uppfattning.

— — —

Möjligheterna till mera omfattande gränsskyddsjusteringar gentemot närliggande marknader inom EG och EFTA synes dock begränsade. Sverige har visserligen ofta ett lägre eget gränsskydd mot livsmedelsimport än vad som i dessa länder möter vår export. I motsats till bl. a. Norge och Finland saknar Sverige i stort sett också kvantitativa regleringar. Likväl torde Sverige få sänka sitt gränsskydd eller på annat sätt stimulera till ökad import om vi genom förhandlingar önskar ökat utrymme för vår export till dessa marknader. En sådan utveckling är givetvis intressant för de enskilda företag som hanterar exporten respektive importen. Det är emellertid inte lika givet att en sådan handel kan ske på villkor så att den också är till fördel för jordbruksnäringen och samhället som helhet. Enligt LRFs mening talar dessa förhållanden för att mer avläggset belägna marknader, exempelvis USA; OPEC och sk NIC-länder ges ökad uppmärksamhet.

— — —

Svenska livsmedelsarbetareförbundet: — — — Exporten har på vissa håll setts som lösningen på överskottsproblemen. Detta är en orealistisk syn som måste tillbakavisas. Dagens balansproblem måste i huvudsak lösas genom att produktionen anpassas till efterfrågan. Däremot har ökad export stor betydelse för utvecklingen av många livsmedelsindustriföretag med inriktning på högförädlade produkter. LMK har inte förmått presentera något nytänkande i denna fråga.

— — —

Sveriges exportråd: — — — Vad gäller expertgruppens syn på en exportpolitik för livsmedel (kap 7) inser vi de effekter som kan uppstå till följd av att en avsevärd överskottsexport av livsmedel blir nödvändig under ett antal år framöver. Vi menar att det för just livsmedelsbranschen är minst lika angeläget som för andra branscher "att en lönsam export accepteras och uppmuntras" (betänkandets sid 83, tredje stycket).

Även i denna bransch bör en systematiskt uppbyggd och långsiktig

exportförsäljning främjas. Detta torde av naturliga skäl främst vara tillämpligt för export av förädlade livsmedel. En sådan export ger, jämfört med export av råvaror en rad fördelar. Några sådana anges på sid 85 i betänkandet. Därutöver vill vi peka på att en internationalisering av svensk livsmedelsindustri innebär ökad motståndskraft mot import på hemmamarknaden samt på de positiva effekterna hos nära associerade företag i Sverige, t. ex. förpackningsindustrier, speditörsföretag och reklambyråer.

Vi delar också expertgruppens uppfattning (sid 86) att det vad gäller förädlingsindustrin "finns goda förutsättningar att nå lönsamhet i själva förädlingsverksamheten även när den sker för export".

— — —

Sveriges fiskares riksförbund: — — — Betänkandet synes vara ett aktstycke som i sin helhet andas pessimism och avveckling när det gäller produktion och export av livsmedel. Man har utgått ifrån att näringen själv i alla lägen skall bära kostnaderna för den produktion som förekommer utöver vad man från statsmakternas sida finner vara samhällsekonomiskt motiverat.

— — —

SFR vill därför föreslå att olika statliga organ verkar för att handelshindren så långt som möjligt undanröjs och att dessa ansträngningar i första hand koncentreras till våra näraliggande marknader — EG samt Norge och Finland — beträffande såväl fisk som konserver av fisk och skaldjur.

— — —

Sveriges grossistförbund: — — — Det svenska gränsskyddet är i dagsläget så högt, att det för vissa produkter kan betraktas som prohibitivt. Ett flertal länder har också uppmärksammat och påtalat detta förhållande, vilket för vissa traditionella importvaror inte bara kraftigt begränsat utan i vissa fall omöjliggjort import. Att i detta läge åstadkomma en svensk export av livsmedel i mera betydande omfattning torde knappast vara realistiskt med mindre gränsskyddet reduceras till en sådan nivå, att motsvarande importlättnader för svenska livsmedelsprodukter kan åstadkommas.

— — —

Sveriges industriförbund: — — — Kommitténs slutsats att huvudansvaret vid en exportsatsning måste ligga på de exporterande företagen är givetvis riktig. Förbundet vill emellertid starkt understryka vikten av att ökade och bättre samordnade insatser från statens sida kommer till stånd. I första hand anser vi det angeläget att staten mera aktivt engagerar sig i åtgärder som syftar till att förbättra de *handelspolitiska* förutsättningarna för export.

Förbundet instämmer därför helhjärtat i kommitténs åsikt att Sverige bör verka för att åtgärder i liberaliserande riktning vad gäller handeln med

livsmedel vidtas, omfattande alla länder och med hänsyn tagen till det grundläggande målet om försörjningstrygghet. Härigenom skulle utöver gränsskyddet även övriga nationella regleringar kunna minskas.

En sådan internationell avreglering kommer emellertid säkerligen – om den över huvud taget kommer till stånd – att ta mycket lång tid.

I avvaktan på ett eventuellt resultat av de globala diskussionerna inom ramen för GATT anser vi i likhet med kommittén att ansträngningarna vad gäller reducering av tullar och andra tariffära handelshinder samt kvantitativa begränsningar i första hand bör koncentreras till våra näraliggande marknader – EG samt Norge och Finland. Vad gäller EG anser vi det synnerligen angeläget att de sedan lång tid pågående förhandlingarna rörande tullarna på fisk- och skaldjurskonserver samt en reduktion av schab-lontullen på maltdrycker intensifieras. Förhandlingar om tullnedsättningar för vissa frukt- och grönsakskonserver bör också inledas. Önskemålet om en utvidgning av det sk protokoll 2 att omfatta flera varor kvarstår likaså som angeläget.

Vad gäller Norge och Finland bör nya vägar sökas för att söka åstadkomma förbättrade exportmöjligheter för livsmedel.

— — —

Förbundet anser att en utredning med syfte att precisera angelägna svenska exportönskemål och tänkbara kompensationsmöjligheter snarast bör komma till stånd vad gäller vår livsmedelshandel med EG samt Norge och Finland.

I detta sammanhang vill vi starkt understryka vikten av att berörda departement och myndigheter samordnar sitt agerande och ger högre prioritet än f. n. åt frågor som rör export av livsmedel.

— — —

Trädgårdsnäringsens riksförbund: — — — I slutsatserna och förslagen har det angetts att huvudansvaret skall ligga på de exporterande företagen. I branschen som huvudsakligen består av mycket små företag, kan det vara mycket svårt att initiera exportverksamhet. Av denna anledning bör vissa hänsyn tas till vilken struktur som förefinns. Trädgårdsnäringsen har i dag ingen etablerad export, även om sådan sker sporadiskt eller i mindre omfattning. Därför kan en initial hjälp behövas för att stimulera igångsättandet. Det borde finnas möjligheter att i större utsträckning exportera såväl vilda som odlade bär från norra Sverige. Härvid måste också uppmärksammas att bl a EG:s importtullar för sylter, fruktmos, fruktsaft etc. uppgår till 30–42 procent när motsvarande tullar till Sverige är mellan 5–10 procent.

— — —

3 Exportfrämjande åtgärder

Kommerskollegium: — — — Förslag framläggs om inrättande av ett särskilt organ "Food From Sweden" (FFS) som skall ha till uppgift att i nära samarbete med berörda exportörer främja en långsiktig export. Detta organ föreslås få en delvis annan inriktning än det exportfrämjande organ med inriktning på högförädlade livsmedel som nu finns, Swedish Food Promotion (SFP). FFS föreslås utgöra ett centralt främjande organ där även exporten av jordbruks-, trädgårds- och fiskråvaror inbegrips. I anknytning härtill vill kollegiet erinra om de internationella regler för exportsubventioner som måste beaktas i samband med stödåtgärder som här kan aktualiseras.

— — —

Exportkreditnämnden: — — — Bl. a. föreslås att möjligheterna att för livsmedel ge subventionerade exportkrediter bör övervägas. Härmed torde närmast avses subventionering av räntan vid finansieringen av exportkrediter. Utan att ta ställning till de allmänna resonemangen i betänkandet om främjande av livsmedelsexport vill EKN endast betona det vanskliga för Sverige att med hänsyn till de hårt pressade världsmarknadspriserna på livsmedel söka vinna konkurrensfördelar genom att tillämpa subventionerade exportkrediter.

— — —

EKN kan bekräfta vad som sägs i betänkandet att EKNs villkor för garantigivningen inte utesluter täckning av export av livsmedel. Sådan täckning förekommer också om än i relativ blygsam omfattning. För varukategorin egentliga konsumtionsvaror, såsom livsmedel, accepterar EKN dock regelmässigt inte längre kredittider än högst sex månader. Denna begränsning står i överensstämmelse med riktlinjer som rekommenderats inom den s. k. Bernunionen, en sammanslutning av garantiinstitut från bl. a. viktigare industri- och jordbruksländer. I fall då det för en exportaffär avscende livsmedel visas föreligga statsstödd utländsk konkurrens på längre kredit än sex månader är EKN emellertid beredd att om så anses lämpligt acceptera motsvarande villkor. Sådan avvikelse från normala kreditvillkor har EKN också medgivit i några fall vid spannmålsexport.

— — —

Statens pris- och kartellnämnd: — — — LMK föreslår att verksamheten i det nya exportfrämjande organet — Food From Sweden (FFS) — skall omfatta även export av råvaror, till skillnad från SFPs verksamhet som endast berör högförädlade livsmedel. Enligt SPKs uppfattning kräver en sådan utvidgning en genomgång och en analys av nuvarande exportförfarande samt av regleringsföreningarnas och exportföretagens verksamhet vad gäller export av jordbruksråvaror. Analysen borde också innehålla en gransk-

ning av hur nuvarande reglering och FFSs verksamhet kan komma att påverka varandra samt av eventuella kopplingar mellan dessa. En sådan analys saknas i LMKs betänkande.

SPK anser inte att det framgår av betänkandet vilka väsentliga fördelar en utvidgning av den exportfrämjande verksamheten till att även omfatta råvaror skulle innebära. Export av jordbruksråvaror bedöms av LMK ej bli lönsam under överskådlig framtid. Det är också LMKs uppfattning att produktionen skall anpassas så att olönsamma överskott inte uppstår. Under denna anpassningsperiod bedöms dock betydande överskott uppstå. Detta talar för att någon långsiktig satsning på export av jordbruksråvaror *inte* bör göras. En förutsättning för att exportsatsningar skall bli framgångsrika torde dock vara att de ges en långsiktig inriktning. Råvaruexporten är i dag endast marknadsreglerande och torde så förbli eftersom den inte bedöms bli lönsam. Eftersom råvaruexport inte är lönsam, samtidigt som export av förädlade råvaror kan vara lönsam om den baseras på råvaror inköpta till världsmarknadspris, förefaller det enligt SPKs uppfattning logiskt att satsa de exportfrämjande åtgärder som eventuellt kan vara motiverade på förädlade livsmedel. Enligt såväl LMK som den grupp som gjorde en översyn av möjligheterna till ökad export av livsmedel 1981 finns det många fördelar med att exportera förädlade livsmedel framför att exportera råvaror.

SPK anser mot bakgrund av vad som ovan anförts att eventuella exportfrämjande åtgärder bör koncentreras till förädlade livsmedel. Att mer permanent främja en export som inte är eller bedöms bli lönsam förefaller enligt SPK inte rimligt. Däremot är det naturligtvis angeläget att få avsättning för uppkommande överskott och att minimera kostnaden för avsättningen, dvs. få ett så högt pris som möjligt. Mot bakgrund av att jordbrukspolitiken skall utformas på sådant sätt att mer än tillfälliga överskott inte skall uppkomma anser SPK att det inte bör göras några långsiktiga satsningar på att avsätta överskott.

Statens jordbruksnämnds konsumentdelegation: — — — Det innebär bl. a. att KD tillstyrker förslaget om inrättande av organet "Food from Sweden", dess sammansättning och finansiering, samt inriktningen av dess verksamhet.

Statens industriverk: — — — SIND har inte något att invända mot betänkandets förslag att man förändrar det exportfrämjande organet som idag finns inom Exportrådet till ett centralt främjande organ för svensk export av alla typer av livsmedel, även obearbetade råvaror, och att organet ges de resurser som föreslås.

Eftersom det nya organet ges utökade uppgifter som bl. a. hänför sig till råvaror och lågförädlade produkter finner SIND det naturligt att också en

ökad andel av kostnaderna för den exportfrämjande verksamheten vad gäller livsmedel finansieras av producenter t. ex. genom slaktdjursavgifterna.

Statskontoret: Statskontoret kan inte bedöma om de av arbetsgruppen framlagda förslagen är ägnade att åstadkomma en för näringen lönsam utveckling av exporten utan anser att det får ankomma på Sveriges exportråd att som hittills i samråd med näringen, livsmedelsindustrin och andra intressenter avväga de statliga insatserna rörande livsmedelsexport.

Handelns samarbetsorgan i jordbruksfrågor: Vidare måste vi i ökad utsträckning i våra internationella engagemang använda oss av en kombination av vår utlandsbaserade officiella representation och direkt kommersiellt inriktade intressen. Affärsmännen måste i ökad utsträckning in i bilden – med fördel i vissa inledande moment assisterade av företrädare för ambassader, handelskontor och andra officiella instanser. Detta samspel fungerar i dagsläget inte i alla avseenden.

Kooperativa förbundet: KF tillstyrker därför utredningens förslag om att tillsätta ett paraplyorgan benämnt Food From Sweden (FFS) knutet till Exportrådet. KF anser det också klokt att detta organ inte bara skall ägna sig åt högförädlade livsmedel utan även vara ett organ för svensk export av jordbruksvaror, men som dock huvudsakligen ägnar sig åt livsmedlen. Huvuduppgiften blir att tillhandahålla olika slag av service till exportföretagen som t. ex. konsulttjänster, marknadsfakta angående olika marknader m. m.

KF tillstyrker också att FFS i viss utsträckning skall kunna ge ekonomiskt stöd till olika marknadsföringsaktiviteter som marknadsundersökningar, mässor, produktionskampanjer. Dock får detta inte innebära någon subventionering av produkterna.

KF tillstyrker också exportgruppens förslag att de kollektiva medlen under femårsperioden får uppgå till ca 10 miljoner kr pr år men för budgetåret 1985–86 endast 8 miljoner kr.

Landsorganisationen i Sverige: LO tillstyrker förslaget med följande tillägg:
– Verksamheten vid Food from Sweden (FFS) bör löpande utvärderas.

Huvudansvaret vid en exportsatsning måste ligga på de exporterande företagen. Det är också de exporterande företagen som måste stå för huvuddelen av det risktagande som är förknippat med exportverksamheten. Då det gäller verksamheten vid FFS bör former ordnas för en löpande utvärdering av verksamheten. Företagen kan då stimuleras till att ytterligare stödja verksamheten med kollektiva medel eller utnyttjande av FFS:s tjänster.

Lantbrukarnas riksförbund: – – – Exportgruppen föreslår att den svenska utlandsrepresentationen och handelssekreterarkontoren ytterligare uppmärksammar möjligheterna till livsmedellexport. Under exportgruppens arbete har framkommit att den svenska livsmedelsindustrin skulle värdesätta specialistkompetens på området vid åtminstone några handelssekreterarkontor. Detta förutsätter resursförstärkningar till berörda kontor eller omprioriteringar mellan olika varuområden. LRF ser en sådan omprioritering som fullt rimlig mot bakgrunden av de begränsade resurser som hittills tilldelats exportfrämjande åtgärder för livsmedel i förhållande till andra produkter.

Exportgruppen föreslår vidare, att en resursförstärkning hos lantbruksråden i Bryssel och Washington övervägs för att dessa aktivare än hittills skall kunna arbeta med exportfrågorna. LRF tillstyrker en sådan förstärkning. Detta skulle möjliggöra såväl en bättre kontinuitet i arbetet som ökad uppmärksamhet på viktiga områden såsom handelspolitik och veterinära/fytosanitära regler.

LRF är också positiv till att livsmedelsexporten får möjligheter att erhålla s. k. s/u-krediter.

Exportgruppens huvudförslag innebär att SFP ombildas till Food From Sweden (FFS) med delvis ny inriktning, organisation och finansiering. LRF tillstyrker förslaget i dess helhet.

Särskilt värdefullt är att FFS skall arbeta utan begränsningar beträffande produkternas förädlingsgrad och exportföretagens storlek. SFPs inriktning på s. k. högförädlade produkter och småföretag skapade en rad helt onödiga konflikter och försvårade ett angeläget exportsamarbete mellan företag och delbranscher. Den särskilda satsningen på s. k. högförädlade produkter motiverades bl. a. med att dessa produkter är särskilt gynnsamma ur sysselsättningssynpunkt. Enligt LRFs uppfattning är detta inte helt korrekt. Självklart ökar sysselsättningen om t. ex. slaktdjur vidareförädlas till styckat kött eller till kåldolmar. Men jämförs styckat fläsk, som inte räknats som en högförädlad produkt, med t. ex. högförädlade chokladvaror, kan konstateras att det fordras lika många svenska arbetstimmar per exportkrona från styckat fläsk som från choklad.

FFS får från 1985/86 en budget på 8 Mkr, varav 4 Mkr tas från jordbruksnäringen eller tas från medel som i annat fall skulle disponerats för insatser på detta område. För att möjliggöra att FFS kommer igång snabbt kan LRF acceptera detta under ett första år. Förbundet utgår dock ifrån att den av exportgruppen förutsatta omprioriteringen mellan olika statliga anslag för exportfrämjande åtgärder genomförs från 1986/87. FFS skall då totalt erhålla minst 10 Mkr i kollektiva medel, varav jordbruksnäringen bidrar med 2 Mkr.

Om FFSs verksamhet visar sig vara till gagn för svensk livsmedellexport är enligt LRF betydligt större satsningar från samhällets sida motiverade. Vad som nu anslås framstår som mycket blygsamt i förhållande till

dels motsvarande resurser i konkurrentländer, dels vad staten satsat på andra branscher. Enligt LRFs mening behöver man inte nödvändigtvis avvakta utgången av den angivna femåriga försöksperioden för att utöka verksamheten. Förbundet är därvid positivt till att bidraget från jordbruksnäringen då höjs.

Svenska livsmedelsarbetareförbundet: — — — Därför består exportproblemen i två kvalitativt olika frågor som måste lösas på skilda sätt. Vi har dels ett överskott som på kort sikt måste dumpas med minsta möjliga förlust. ("överskottsproblemen"). Vi har dessutom en långsiktig viktig exportpotential i högförädlade livsmedel och livsmedel med speciella karakteristiska ("exportproblem").

Dessa två frågor måste angripas på helt olika sätt. "överskottsproblemet" måste lösas inom regleringspolitikens ram. I detta avseende ansluter sig Svenska Livsmedelsarbetareförbundet till de av kommittén framförda förslagen rörande inrättande av "Food From Sweden" (FFS). Livs vill emellertid framhålla att den föreslagna resursinsatsen ter sig märkligt liten.

"Exportproblemet" däremot kräver nytänkande. De svenska tillverkarna av högförädlade livsmedel är till stor del beroende av export för att kunna utvecklas. Även om exportkvantiteterna är marginella är det ofta dessa som möjliggör en fortsatt utveckling. Närvaron på andra marknader stimulerar också till förnyelse av produkter, teknik, marknadsföring och organisation.

— — —

En väg att lösa problemet med att få fart på exporten måste sökas, som samtidigt tryggar företagens utvecklingsmöjligheter i svenska händer. En möjlighet är att ett gemensamt exportbolag bildas. Detta skulle vara gemensamt för flera svenska företag som tillverkar högförädlade livsmedel. Dessa företag borde då ingå som delägare tillsammans med staten. Ett sådant företag skulle kunna få en så stor volym att det skulle kunna vara representerat på de flesta marknader som är intressanta ur svensk synpunkt.

Sveriges exportråd: — — — Med stöd av våra erfarenheter av exportfrämjande verksamhet för speciella produktområden, främst då livsmedel och av kundernas syn på denna verksamhet instämmer vi i bedömningen att ett delvis ombildat organ för främjande av livsmedellexport bör komma till stånd.

Vad gäller expertgruppens syn på handelspolitiska åtgärder och på exportfrämjandet i övrigt har vi i stort sett anledning instämma. Dock vill vi, med hänvisning till Bernunionens rekommendationer, bestämt avstyrka att s. k. subventionerade exportkrediter ges för livsmedel (sid. 91).

Beträffande avsnittet 8.2.3 "Food From Sweden" har vi följande synpunkter.

I fråga om verksamhetsområdet för det nya organet bör det varusortiment som omfattas specificeras närmare. Vidare bör arbetsfördelningen mellan å ena sidan jordbrukets regleringsföreningar och å andra sidan "Food From Sweden" klargöras. Därutöver torde FFS även behöva göra en prioritering av sina insatser med hänsyn till företagens egna ambitioner och förutsättningar för export. Kompetensuppbyggandet och genomförandet av gemensamma aktiviteter begränsas till vissa prioriterade marknader.

— — —

Vi instämmer i expertgruppens bedömningar vad gäller FFS:s uppgift och inriktning vad gäller ekonomiskt stöd till marknadsföringsaktiviteter (sid. 92).

Vad gäller finansieringen menar vi att det föreslagna beloppet vid en internationell jämförelse måste betecknas som blygsamt. Samtidigt konstaterar vi att det innebär en väsentlig ökning i förhållande till vad som gäller detta budgetår. Vi finner det positivt att betänkandet (sid. 94) pekar på möjligheten av ökade kollektiva medel om verksamheten blir framgångsrik. Vi finner också expertgruppens uppfattning riktig när den menar att FFS:s inkomster i växande grad bör utgöras av ersättning för utförda tjänster.

Sveriges fiskares riksförbund: Organet för livsmedelsexport, Food from Sweden, bör stimuleras att centralt främja exporten av hel och beredd fisk, sill och skaldjur. Beträffande tillskjutande av medel till denna verksamhet bör dock beslutet anstå, tills det visat sig att fisk och fiskkonserver verkligen kommer att få sin plats i denna verksamhet. Om staten menar allvar med att livsmedelsexporten bör öka, måste, enligt vår mening, resurser sättas in från budgetmedel för att främja denna verksamhet. Sammanfattningsvis önskar SFR ett mer offensivt uppträdande från statsmakternas sida, såväl när det gäller att skydda den svenska marknaden som att öka exportmarknaden för fisk, sill och skaldjur samt konserver framställda av dessa råvaror.

Sveriges livsmedelsindustriförbund: — — — Det nya organet "Food From Sweden" (FFS) blir enligt utredningen ett centralt främjandeorgan för svensk export av livsmedel, vilket innebär att såväl högförädlade livsmedel som jordbruks-, trädgårds- och fiskråvaror inbegrips i verksamheten. Detta innebär i sin tur att FFS får utvidga sin verksamhet till andra länder och till annan form av marknadsföring jämfört med det tidigare organet Swedish Food Promotion. SLIM anser, att FFS skall vara knutet till Exportrådet, där exportkunnande redan finns och som kan komma exporten av livsmedel till godo. Huvudansvaret vid en exportsatsning måste ligga på de exporterande företagen. SLIM anser vidare, att exportfrämjandet är en verksamhet som är långsiktig till sin natur. Staten bör därför

svara för basresurserna för FFSs verksamhet och för marknadsföringen av själva paraplybegreppet "Food From Sweden". Företag som använder sig av FFS för specifika tjänster skall betala den nya organisationen för dessa.

SLIM finner det också, liksom kommittén, angeläget att den svenska utlandsrepresentationen och de svenska handelskontoren i utlandet åläggs att ytterligare uppmärksamma möjligheterna till livsmedellexport. Kommittén anser att man bör överväga att förstärka representationen i EG och USA. SLIM instämmer häri, men vill också betona den japanska och sydostasiatiska marknaden som på senare år blivit en av de mest betydelsefulla för svensk livsmedelsindustri. Speciellt fläskexporten har varit framgångsrik. Det är inte uteslutet, att det finns många andra produkter som skulle kunna vara konkurrenskraftiga på nämnda marknad. Denna är emellertid mer svårbehandlad än de mera närliggande EG- och USA-marknaderna samtidigt som den ur framtidssynpunkt är ytterst intressant. En förstärkning av representationen i Japan med ett lantbruksråd för bevakning av den japanska och sydostasiatiska marknaden bör därför prioriteras enligt SLIM. Många länder, bl. a. Danmark, har en stor representation i Japan med marknadsspecialister inom livsmedelsområdet.

— — —

Sveriges industriförbund: Industriförbundet noterar med tillfredsställelse kommitténs uttalande att det finns skäl att — vid sidan av handelspolitiska åtgärder — nu göra en kraftfull satsning på export av livsmedel med långsiktig inriktning. Vi kan stödja kommitténs förslag att ett centralt främjandeorgan för svensk export av livsmedel — benämnt "Food from Sweden" — inrättas. Vi delar också uppfattningen att det nya organet bör främja all export av livsmedel — således inte bara högförädlade produkter — samt att dess verksamhet inte bör begränsas till enbart små eller medelstora företag. Vi har heller ingen erinran mot den föreslagna inriktningen av FFS' verksamhet, formerna för dess finansiering samt styrgruppens sammansättning. Vi vill dock starkt understryka vikten av att organet ges tillräckliga finansiella resurser. Den föreslagna anslagsramen på 10 milj. kr. torde vara rimligt avvägt i initialskedet. Vid den utvärdering av FFS' verksamhet som föreslås skola ske efter fem år bör även finansieringsramen omprövas mot bakgrund av vunna erfarenheter.

Förbundet finner det också, liksom kommittén, angeläget att den svenska utlandsrepresentationen och de svenska handelskontoren i utlandet åläggs att ytterligare uppmärksamma möjligheterna till livsmedellexport. Vi instämmer i kommitténs förslag att det bör övervägas att förstärka representationen i EG och Förenta Staterna. Förbundet vill emellertid i detta sammanhang peka på den betydelsefulla roll som den japanska marknaden under senare år kommit att få för svensk export av livsmedel, särskilt fläsk. Japan — liksom de s. k. NIC-länderna i Ost- och Sydostasien — är otvivelaktigt av stort intresse som potentiella framtidsmarknader för

svensk livsmedelsexport. Vi anser därför att en förstärkning av representationen i Japan med ett lantbruksråd, vars bevakningsområde också skulle kunna omfatta de ovan angivna NIC-länderna, bör också ges hög prioritet.

Trädgårdsnäringsens riksförbund: TRF vill tillstyrka att det nya 'Food from Sweden' får ett vidare arbetsområde och att även trädgårdsråvaror ingår i organets ansvarsområde.

Beträffande finansieringen av FFS, vill vi betona vikten av att igångsättningen sker så fort som möjligt. I den mån företag kommit igång med export, bör denna fråga kunna lösas. Under igångsättningen bör allmänna medel kunna ställas till förfogande. I den mån företag eller näringen skall svara för ett långsiktigt abonnemang, bör detta blir föremål för överläggning i särskild ordning. Det är också viktigt att utrikesrepresentanter och myndigheter uppmärksam följer utvecklingen i andra länder och ger impulser till näringen eller enskilda företag i den mån exportmöjligheter finns eller dyker upp.